

๑๐ ก. ๕

ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

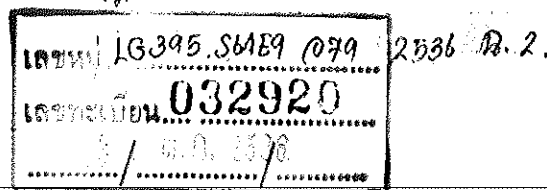
Students' Attachment toward the Faculty of Education

Prince of Songkla University

อุไร ทะนนท์

Urai Tanon

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Education Thesis in Educational Administration

Prince of Songkla University

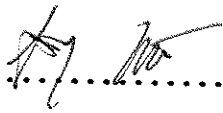
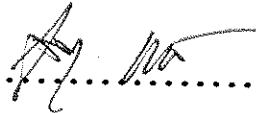
2536

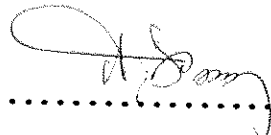
ชื่อวิทยานิพนธ์ ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์
ผู้เขียน นางอุไร ทะนนท์
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

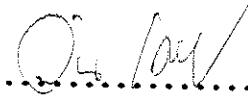
คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

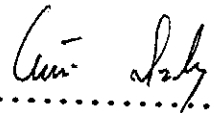
..... ประธานกรรมการ ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ บุญช่วย) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ บุญช่วย)

..... กรรมการ กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงเช่าว) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงเช่าว)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สมเกียรติ พ่วงรอด)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิน เดชพิชัย)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา

.....

(ดร.ไพรัตน์ สงวนไพร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์
ผู้เขียน	นางอุไร ทัศนนท์
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2536

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ 8 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2534 รวมทั้งสิ้น 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ตอนที่ 2 ถามความคิดเห็นของนักศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อความผูกพัน 8 ด้าน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดความผูกพัน ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความผูกพัน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) และวิธีหาค่าการทดสอบที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2534 มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของคณะศึกษาศาสตร์ ในด้านการบริหารและการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีความผูกพันต่อ
คณะศึกษาศาสตร์ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

3. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดยคณะต่างกัน มีความผูกพันต่อ
คณะศึกษาศาสตร์ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

4. ปัจจัยองค์การ ได้แก่ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การ
ให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผล
และประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา มีความสัมพันธ์
กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญที่ .01

Thesis Title Students' Attachment toward the Faculty of
 Education Prince of Songkla University
Author Mrs. Urai Tanon
Major Program Educational Administration
Academic Year 1993

Abstract

This research was intended to investigate the levels of students' attachment toward the Faculty of Education and 8 areas of organizational factors related to students' attachment toward the Faculty of Education in terms of general administration, student activities, services provided to students, physical facilities, instructors' qualifications, teaching methods, educational measurement and evaluation, and instructor-student relations. A total number of 260 samples comprised the fourth-year students in the 1992 academic year and graduates of the 1991 academic year under the Faculty of Education.

The instrument for data collection was a questionnaire comprising 4 parts: Part one was the respondents' background information; part two was a rating scale questionnaire on students' opinions toward all 8 areas of organizational factors related to students' attachment; part three was questionnaire measuring students' attachment toward the

Faculty of Education; and part four was an open-ended question on other issues of students' attachment and suggestions for enhancing students' attachment toward the Faculty of Education. Data analysis was computed using percentage, arithmetic mean, standard deviation, correlation coefficient and t-test.

The results were as follows:

1. The fourth-year students and the graduates under the study viewed the faculty task performance in educational administration and management at a moderate level.

2. Students with difference birthplace did not have a significant difference of attachment toward the Faculty of Education at .01 level.

3. Students taught by different faculty teaching staff did not have a significant difference of attachment toward the Faculty of Education at .01 level.

4. The relationship between each organizational factors: general administration, student activities, services provided to students, physical facilities, instructors' qualification, teaching methods, educational measurement and evaluation, and instructor-student relations; and students' attachment toward the Faculty of Education was statistically significant at .01 level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ บุญช่วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงเซาว์ และคณะกรรมการสอบคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัน เดชพิชัย และอาจารย์ สมเกียรติ พ่วงรอด ในการให้ข้อเสนอแนะ ตลอดทั้งคอยให้กำลังใจ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พล แสงสว่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำภา บุญช่วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล ทองคลองไทร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ในการให้แนวคิดและอนุเคราะห์ในการประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณอากาศกรณ์ แก้วนิทย์ คุณวรรณุช อุษณกร คุณสายหยุด ปู่ชู่หลี่ คุณนิลวรรณ สดชื่น คุณอมิตตา เจมะมะ ที่คอยเป็นกำลังใจและการจัดพิมพ์งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

คุณความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดามารดา พ.ต.ต.สนิท ทัศนัท ที่สนับสนุนการศึกษาตลอดมา และคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทุกท่าน

อุไร ทัศนัท

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
Abstract	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
รายการตาราง	(8)
บทที่	
1 บทนำ	1
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐาน	3
ความสำคัญและประโยชน์	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความผูกพันต่อองค์การ	7
ความหมายของความผูกพันต่อองค์การ	7
ความผูกพันต่อองค์การกับผลกระทบที่สำคัญ	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การ	11
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ	15
การบริหาร	15
อาจารย์ผู้สอน	19
วิธีสอน	25
สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา	31

บทที่	หน้า
การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	37
กิจกรรมนักศึกษา	42
การบริการนักศึกษา	48
อาคารสถานที่	59
3 วิธีการวิจัย	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	68
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	72
วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
4 ผลการวิจัย	75
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ลำดับขั้นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 การอภิปรายผลการวิจัย	106
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	106
สมมติฐานของการวิจัย	106
วิธีดำเนินการวิจัย	107
สรุปผลการวิจัย	109
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	146
ประวัติผู้เขียน	161

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง	67
2	จำนวนร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้จำแนกตามสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	76
3	ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนา	77
4	ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ นักศึกษา	78
5	ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหลักสูตร การศึกษา	78
6	ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ที่จัดสอนโดยคณะต่างกัน	79
7	ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างศิษย์ปัจจุบันแยกตาม ภูมิลำเนา และคณะที่จัดสอน	80
8	ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างศิษย์เก่าแยกตาม ภูมิลำเนา หลักสูตร และคณะที่จัดสอน	81
9	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารทั่วไปตามความคิดเห็น ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	83
10	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านกิจกรรมนักศึกษาตามความคิดเห็น ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	84
11	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางการให้บริการนักศึกษา ตาม ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	85
12	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านอาคารสถานที่ตามความคิดเห็น ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	86

ตาราง	หน้า	
13	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านบริหารของคณะศึกษาศาสตร์ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	87
14	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติเกี่ยวกับคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนตาม ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	88
15	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านวิธีสอนตามความคิดเห็นของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	89
16	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	90
17	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับ นักศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	92
18	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	93
19	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์	94
20	ระดับที่เป็นจริงเกี่ยวกับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ ตามความรู้สึกของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	95
21	เปรียบเทียบความผูกพันของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน	97
22	เปรียบเทียบความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอน โดยคณะต่างกัน	97
23	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ ศึกษากับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์	98
24	คำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดของศิษย์ปัจจุบันและ ศิษย์เก่า	99
25	ลำดับความคิดเห็นและความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	103

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นสถาบันทางการศึกษา การกิจหลักของคณะศึกษาศาสตร์ คือผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี และหลังปริญญาตรี ในสาขาศึกษาศาสตร์ และให้บริการสอนวิชาพื้นฐานทางการศึกษาแก่คณะต่าง ๆ ในวิทยาเขตปัตตานี นอกจากนี้ยังให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคมเพื่อพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นภาคใต้ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะศึกษาศาสตร์เพื่อการพัฒนานักศึกษาเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก มีปัจจัยหลายประการด้วยกันที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของการบริหารงาน และเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านวิชาการ ปัจจัยทางด้านการบริหาร ปัจจัยทางด้านกิจการนักศึกษา ปัจจัยทางด้านบุคคล ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม และอื่น ๆ หากปัจจัยเหล่านี้ได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจและความผูกพันต่อสถาบัน

ความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษาเป็นประเด็นปัญหาที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะจากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ในแนวทางการพัฒนางานคณะศึกษาศาสตร์ (2531 : 104) ด้านความรู้สึกผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษา พบว่าความผูกพันของนักศึกษาต่อสถาบันลดต่ำลงมาก มีการเปรียบเทียบสถาบันตนเองกับสถาบันอื่น ๆ นักศึกษาบางคนรู้สึกเสียใจที่มาเรียนที่คณะศึกษาศาสตร์ แนวทางการศึกษาวิเคราะห์ความผูกพันของนักศึกษาก็คือการพิจารณาถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษา ดังที่ สเตียร์ส (Steers, 1977 : 46) กล่าวว่า ความผูกพันต่อสถาบันเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของสถาบัน และเป็นความสัมพันธ์

เหนียวแน่นของสมาชิกที่มีจุดร่วมเหมือนกันในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับที่บารอน (Baron, 1986 : 162-163) ได้ให้ความเห็นว่ามูลเหตุสำคัญของความผูกพันต่อสถาบันมีลักษณะคล้ายกับความพอใจในงานของบุคคล ความผูกพันดังกล่าวมีมูลเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ที่สำคัญได้แก่ ระดับความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย แรงจูงใจและโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สิ่งเหล่านี้หากอยู่ในระดับสูงจะมีส่วนสัมพันธ์กับความผูกพันต่อสถาบันในระดับสูงด้วย นอกจากนี้เขายังกล่าวว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาวะการทำงานมีส่วนสัมพันธ์กับความผูกพันต่อสถาบันด้วย เช่น มีเจ้านายที่ดี มีความยุติธรรม สถาบันเอาใจใส่ต่อทุกข์สุขของบุคลากร ถ้าปัจจัยเหล่านี้อยู่ในระดับสูง ความผูกพันต่อสถาบันก็จะอยู่ในระดับสูงด้วย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ก่อตั้งมาครบ 25 ปี ได้ผลิตบัณฑิตออกไปเป็นจำนวนมากทั้งหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตรต่อเนื่อง แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อทราบถึงระดับความผูกพัน ความจงรักภักดีของนักศึกษาที่มีต่อสถาบันของตน สมควรที่จะศึกษาว่าความผูกพันของนักศึกษาที่มีต่อคณะศึกษาศาสตร์อยู่ในระดับใด นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์แตกต่างกันหรือไม่ นักศึกษาที่จัดสอนโดยคณะต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์แตกต่างกันหรือไม่ มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อความผูกพัน ผู้วิจัยได้คัดเลือกปัจจัยต่าง ๆ ของสถาบันโดยยึดหลักการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในด้านบริหาร ด้านอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา และอาคารสถานที่ ผลของการศึกษาปัจจัยเหล่านี้ก็เพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานต่าง ๆ ของคณะศึกษาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างความรัก ความพึงพอใจ และความผูกพันของนักศึกษาต่อสถาบันให้มากยิ่งขึ้น และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคณะศึกษาศาสตร์ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ครั้งนี้มี

วัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ 8 ด้านคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัตินักเรียนของอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา
3. เพื่อรวบรวมปัญหา ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

สมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน
2. นักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดยคณะต่างกัน มีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน
3. ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการศึกษาตามตัวแปร 8 ด้านคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัตินักเรียนผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

ความสำคัญและประโยชน์

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงระดับของความผูกพัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ ดังนั้นผลการวิจัยจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคณะศึกษาศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบถึงระดับของความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

1.2 ทำให้ทราบถึงระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ผลของการศึกษาความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษากับคณะศึกษาศาสตร์

2.2 ผลของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพัน 8 ด้านคือ ด้านการบริหาร อาจารย์ผู้สอน วิธีสอน สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การวัดผล และประเมินผลการเรียน กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา และอาคารสถานที่ เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ ในการพัฒนาวิธีการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์

2.3 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยได้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ของสถาบันที่ส่งผลต่อความผูกพัน 8 ด้านคือ ด้านการบริหาร อาจารย์ผู้สอน วิธีสอน สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา และอาคารสถานที่
 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี และชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่องที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2534 จำนวนรวม 750 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี และชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่องที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2534 จำนวน 260 คน
 3. ตัวแปรที่ศึกษาจำแนกได้ดังนี้
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่
 - 3.1.1 ภูมิสำเนา กำหนดค่าตัวแปร 2 ระดับ คือ
 - 3.1.1.1 ภาคใต้
 - 3.1.1.2 ภาคอื่น
 - 3.1.2 คณะที่จัดสอน
 - 3.1.2.1 คณะศึกษาศาสตร์
 - 3.1.2.2 ไม่ใช่คณะศึกษาศาสตร์
 - 3.1.3 ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการศึกษาตามตัวแปร
- 8 ด้านคือ

- 3.1.3.1 การบริหารทั่วไป
- 3.1.3.2 กิจกรรมนักศึกษา
- 3.1.3.3 การให้บริการนักศึกษา
- 3.1.3.4 อาคารสถานที่
- 3.1.3.5 คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน
- 3.1.3.6 วิธีสอน
- 3.1.3.7 การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 3.1.3.8 สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งพิจารณาได้จากผลการตอบแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามวัดความผูกพัน

นิยามศัพท์

1. ความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ หมายถึง การที่นักศึกษาในสถานศึกษามีความภูมิใจ ยอมรับจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เต็มใจที่จะทำงานเพื่อความก้าวหน้าของสถานศึกษา และปรารถนาที่จะคงสมาชิกภาพของสถานศึกษาที่ตัวเองเป็นสมาชิกอยู่หรือเคยเป็นสมาชิกอยู่ ซึ่งพิจารณาได้จากผลการตอบแบบสอบถามวัดความรู้สึกรักของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์
2. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี และชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่อง ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2534

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความผูกพันต่อองค์การ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ความผูกพันต่อองค์การ

การศึกษาความผูกพันต่อองค์การศึกษาได้จากปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยองค์การด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความเกี่ยวข้องของบุคคลว่ามีความเชื่อมั่น ศรัทธา รักและหวงแหนต่อองค์การที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ หรือเคยเป็นสมาชิก ระดับความผูกพันต่อองค์การไม่ว่าในระดับสูงหรือต่ำล้วนมีส่วนสัมพันธ์กับปัจจัยองค์การ ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การในด้านความหมายของความผูกพัน ความผูกพันต่อองค์การกับผลกระทบที่สำคัญ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การ

1. ความหมายของความผูกพันต่อองค์การ

ได้มีผู้ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์การไว้ ดังนี้

เบคเกอร์ (Becker, 1960 : 32-40) ให้ความหมายความยึดมั่นผูกพันว่าเป็นการที่บุคคลได้นำตนเข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกระทำหรือพฤติกรรมบางอย่าง อันเนื่องมาจากการลงทุน เสียเวลาและพลังงานไปกับสิ่งนั้น ๆ

แคนเทอร์ (Kanter, 1968 : 499) ได้ให้ความหมายว่าเป็นความตั้งใจของบุคคลในสังคมที่จะใช้พลังงานและความศรัทธาต่อการทำงานในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับบุชเชแนน (Buchanan, 1974 : 533) ที่ให้ความหมายความผูกพันต่อสถาบันว่าเป็นความรักใคร่ที่ผูกติดกับเป้าหมายและมีองค์ประกอบที่มีคุณค่า ดังนี้

1) การแสดงตน (Identification) หมายถึง ความภาคภูมิใจ
ในองค์กร และยอมรับจุดมุ่งหมายขององค์กร

2) ความเกี่ยวข้องกับองค์กร (Involvement) หมายถึง ความ
เต็มใจที่จะทำงานเพื่อความก้าวหน้าและประโยชน์ขององค์กร

3) ความภักดีในองค์กร (Loyalty) หมายถึง การยึดมั่นใน
องค์กรและปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป

สตีแยร์ส (Steers, 1977 : 46) ก็ให้ความหมายและบอกลักษณะ
ของความยึดมั่นผูกพันว่าเป็นความสัมพันธ์เหนียวแน่นของสมาชิกที่มีจุดร่วมเหมือนกัน
ในการเข้าร่วมกับกิจกรรมขององค์กร และแสดงถึงลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1) ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของ
องค์กร

2) ความคาดหวังที่จะใช้ความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร

3) ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงรักษาสมาชิกภายในองค์กร

สำหรับ ดุสิต น้ำฝน (2528 : 50-52) กล่าวถึงความหมายความยึดมั่น
ผูกพันว่าเกิดขึ้นจากประสบการณ์ส่วนบุคคลและความต้องการขององค์กรในสังคมนั้น
คือ สังคมได้มีการจัดระบบความต้องการนี้ และสมาชิกในสังคมได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ
และพฤติกรรมทั้งในทางบวกและทางลบจะ โดยการใช้อารมณ์หรือใช้สติปัญญาก็ตามต่อ
สถานการณ์นั้น เพื่อให้สำเร็จวัตถุประสงค์ของการอยู่ในสังคม จากประสบการณ์และ
การถ่ายทอดการเรียนรู้ ความยึดมั่นผูกพันมักจะแสดงนัยความปรารถนาของบุคคลที่จะ
แสดงพลังและความจงรักภักดีต่อสังคม ซึ่งเป็นการชี้เจตนารมณ์ของตนเองต่อระบบ
ความสัมพันธ์ในสังคมนั้น ระบบความยึดมั่นผูกพันแบ่งไว้ 3 ประการคือ การควบคุม
ทางสังคม ความยึดเหนี่ยวของกลุ่ม และความต่อเนื่องของระบบพฤติกรรม

นอกจากนี้ บารอน (Baron, 1986 : 162) ได้ให้ความเห็นว่า
ความผูกพันต่อองค์กรหรือเจตคติต่อองค์กรสะท้อนให้เห็นถึงระบบความเกี่ยวข้อง

ว่าบุคคลมีความเชื่อมั่น ศรัทธา รัก ห่วงแหนต่อองค์การที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ระดับความผูกพันต่อองค์การในระดับที่สูงมีส่วนสัมพันธ์กับปัจจุบันต่อไปนี้

- 1) การยอมรับอย่างเข้มแข็งต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ
- 2) การเต็มใจที่จะเข้าไปกระทำการใด ๆ แทนได้
- 3) ความปรารถนาอย่างสูงส่งที่คงอยู่กับองค์การนั้นต่อไป

ดังนั้นจากความหมายของความผูกพันต่อองค์การที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่าความผูกพันต่อองค์การนับเป็นเจตคติที่ค่อนข้างมั่นคงในช่วงเวลาอันยาวนานที่บุคคลแสดงตนอย่างภาคภูมิใจในองค์การมีความเกี่ยวพันและเต็มใจที่จะทำงานในองค์การที่มีความรักดีต่อองค์การและปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกขององค์การต่อไป

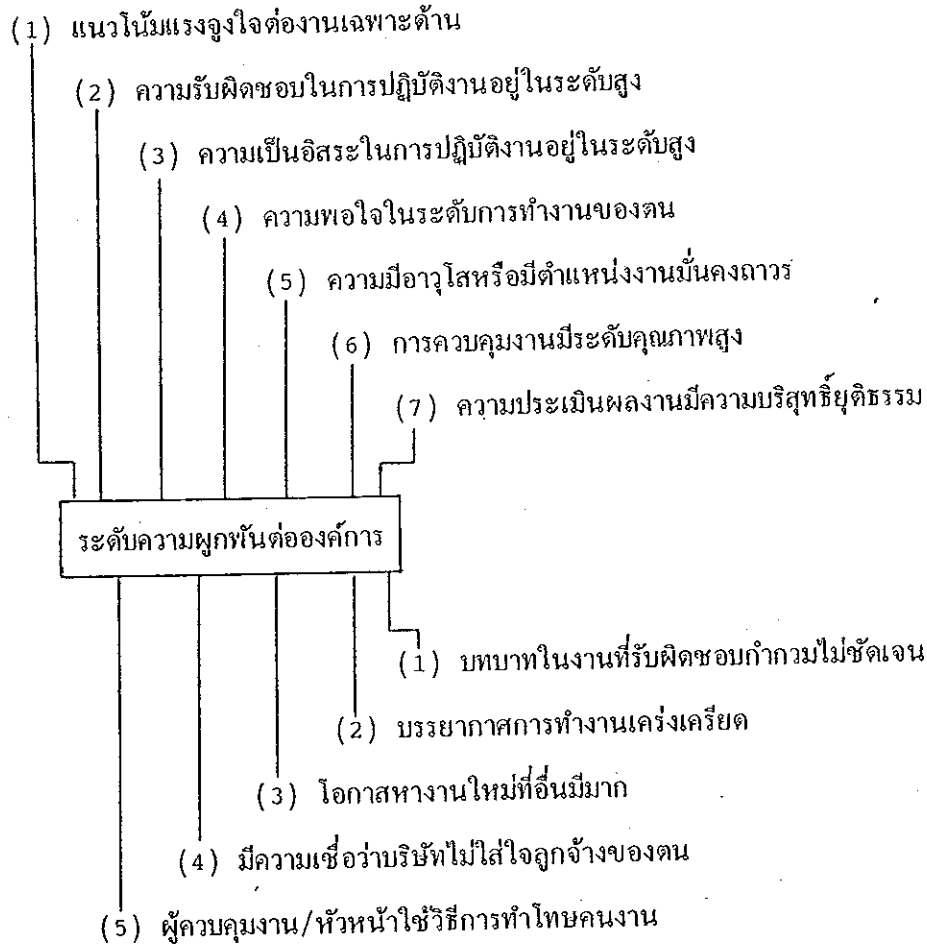
2. ความผูกพันต่อองค์การกับผลกระทบที่สำคัญ

บารอน (Baron, 1986 : 165) กล่าวถึง ความผูกพันต่อองค์การว่ามีผลกระทบที่สำคัญต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคคล ดังนี้

- 1) ถ้าบุคคลมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์การในระดับสูง ระดับการขาดงานหรือเปลี่ยนงานก็มีน้อย
- 2) ถ้าบุคคลมีความผูกพันต่อองค์การในระดับสูง บุคคลจะไม่พยายามหาโอกาสเปลี่ยนงานใหม่
- 3) ถ้าบุคคลมีความผูกพันต่อองค์การระดับสูง จะพยายามตั้งใจทำงาน อุทิศกำลังกาย และกำลังสติปัญญาแก่องค์การอย่างเต็มที่
- 4) ความผูกพันต่อองค์การในระดับสูง มักมีผลมาจากความพอใจในการทำงานอยู่ในระดับสูงด้วย

กล่าวโดยสรุปผลของความผูกพันต่อองค์การของบุคคลจะแสดงออกในด้าน การเพิ่มผลงาน ความพึงพอใจงาน และความคงอยู่ในองค์การ ซึ่งสามารถแสดงด้วยภาพต่อไปนี้

ปัจจัยที่มักช่วยเพิ่มพูนความผูกพันต่อองค์กร (Factors Tending to Increase Organizational Commitment)

ปัจจัยที่มักลดความผูกพันต่อองค์กรให้น้อยลง (Factors Tending to Reduce Organizational Commitment)

ภาพประกอบ 1 ปัจจัยที่มักช่วยเพิ่มพูนความผูกพันต่อองค์กรและปัจจัยที่
มักลดความผูกพันต่อองค์กรให้น้อยลง

ที่มา : บารอน (Baron, 1986 : 165)

ดังนั้นความหมายของความยึดมั่นผูกพันและผลกระทบต่อองค์การที่กล่าวไว้แล้ว สถานศึกษาก็เป็นองค์การประเภทหนึ่งที่มีนักศึกษาเป็นบุคลากรในองค์การที่มาใช้บริการ ความยึดมั่นผูกพันของนักศึกษาต่อสถานศึกษา จึงหมายถึงการที่นักศึกษาในสถานศึกษามีความยึดมั่น ความผูกพันและความซื่อสัตย์ต่อการยอมรับเป้าหมาย ค่านิยม และการเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา รวมทั้งมีความพึงพอใจและปรารถนาที่จะคงสมาชิกภาพนักศึกษาในสถานศึกษานั้น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การ

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความผูกพันต่อองค์การทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

สุวิดา ธรรมณีนวงศ์ (2528 : 90) ได้วิจัยเรื่องความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีครู-อาจารย์ ในวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา 5 วิทยาเขต โดยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 312 คน คือ วิทยาเขตเทคนิคพายัพ วิทยาเขตเกษตรพระนครศรีอยุธยา วิทยาเขตพัฒนชยการพระนครศรีอยุธยา วิทยาเขตโชติเวช และวิทยาเขตเพาะช่าง ผลการวิจัยพบว่า ครู-อาจารย์ส่วนมากมีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพครูในระดับสูง และประเภทของวิทยาเขตกับเพศ ก็ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพครู นอกจากนี้เมื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพครูก็พบว่าตัวแปรการลงทุน (Investment) ซึ่งได้แก่ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพครู ระดับการศึกษา และวุฒิการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพครูเท่าใดนัก ตัวแปรที่พบว่ามีนัยสำคัญในเชิงสถิติกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพครูคือ ความขัดแย้งในบทบาท ความไม่แน่ชัดในบทบาท ความเคร่งครัดของกฎระเบียบ ความยึดมั่นผูกพันต่อสถานศึกษาและความภาคภูมิใจในตนเอง ส่วนตัวแปรที่มีนัยสำคัญในเชิงปฏิบัติคือ ความยึดมั่นผูกพันต่อสถานศึกษา กับความขัดแย้งในบทบาท ซึ่งสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพครูถึง 32% และ 6.8% ตามลำดับ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ ดุสิต น้ำฝน (2529 : 133) ได้ศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพของนักเรียนนายเรืออากาศ พบว่าการควบคุม โดยองค์การเกียรติภูมิทหาร การถือปฏิบัติตาม การได้รับการยอมรับนับถือทางสังคม และความพึงพอใจในอาชีพทหาร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความยึดมั่นผูกพัน ต่ออาชีพทหาร แต่แรงจูงใจและอิทธิพลกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญ กับความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยึดมั่นผูกพันต่อสถาบันและองค์การ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532 : 138) ได้ศึกษาความผูกพันต่อสถาบันของอาจารย์ใน สาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพบว่า...ความผูกพัน ต่อสถาบันของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับกลุ่มปัจจัยทุกด้านคือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัย ด้านงาน และปัจจัยด้านกลุ่ม...และปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดต่อความผูกพัน ต่อสถาบันของอาจารย์ในภาพรวมแต่ละปัจจัยตามลำดับความสำคัญคือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านงาน และปัจจัยด้านกลุ่ม

นฐพงศ์ เทพจारी (2534 : 158) ได้ศึกษาความยึดมั่นผูกพันในศาสนา อิสลามของคนไทยมุสลิมชนบท จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านสังคม เศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ความยึดมั่นผูกพันในศาสนาอิสลามระดับ ต่ำกับระดับสูงของคนไทยมุสลิมชนบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลต่อพฤติกรรมทาง ด้านสังคมแตกต่างกันในเรื่องการร่วมกิจกรรมกับทางราชการ การตรงต่อเวลา การแต่งงานเมื่ออายุยังน้อย การใช้เวลาว่าง มีผลแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจ ในเรื่อง รายได้ การเลี้ยงชีพ และมีผลต่อพฤติกรรมทางด้านคุณภาพชีวิตแตกต่างกันในเรื่อง การศึกษาทางศาสนาอิสลาม และสาธารณสุขมูลฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมใช้ และการรักษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับพฤติกรรมการ วางแผนครอบครัวไม่สามารถทดสอบสมมติฐานได้ เพราะไม่สามารถหาค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐานและความแปรปรวนของกลุ่มที่มีระดับความยึดมั่นผูกพันในศาสนา

อิสลามระดับต่ำได้ ส่วนความยึดมั่นผูกพันในศาสนาอิสลามที่แตกต่างกันของคนไทยมุสลิมชนบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีผลแตกต่างกันต่อพฤติกรรมทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตไม่ว่าจะเป็นเรื่องการร่วมกิจกรรมในหมู่คนไทยมุสลิม การมีภรรยาหลายคน การทะเลาะเบาะแว้ง การถือฤกษ์ยาม ความประหยัด การสะสมทุน การเก็บเงินออม อาชีพพรอง และการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าความยึดมั่นผูกพันในศาสนาไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา แต่กลับมีผลส่งเสริมต่อการพัฒนาทั้งสิ้น และจากการศึกษาของบุชเชแนน (Buchanan, 1974 : 533-543) ที่ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์การพบว่า ประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ ได้แก่ ความสำคัญของบุคคล การเป็นที่พึ่งได้ของบุคคลในองค์การ และเจตคติของบุคคลต่อองค์การ

ดูบิน และคนอื่น ๆ (Dubin and others, 1975 : 411-421 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2532 : 22) รายงานจากการศึกษาศูนย์ความสนใจของชีวิตกับความผูกพันต่อองค์การ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีศูนย์ความสนใจของชีวิตอยู่ที่งาน (Job-oriented) มีความผูกพันต่อองค์การ

แองเกิ้ล และเพอร์รี่ (Angle and Perry, 1981 : 1-13) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์การกับประสิทธิภาพขององค์การพบว่า คุณลักษณะส่วนตัวด้านระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางลบกับความผูกพันต่อองค์การ ผู้หญิงมีความผูกพันต่อองค์การสูงกว่าชาย แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความผูกพันต่อองค์การกับประสิทธิภาพขององค์การโดยส่วนรวม ความผูกพันต่อองค์การมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการเปลี่ยนงาน

เวอเบล และโกลด์ (Werbel and Gould, 1984 : 687 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2532 : 21) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของลูกจ้างต่อองค์การพบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างความผูกพันต่อองค์การของผู้ที่ต้องการเปลี่ยนงานซึ่งทำงานน้อยกว่า 1 ปี แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงกับความผูกพันต่อองค์การกับความมีอาวุโสและความคงอยู่ในองค์การ

เบทแมน และสตราสเซอร์ (Bateman and Strasser, 1984 : 95-112 Quoted in Baron, 1986 : 165) ได้ทำการทดลองกับนางพยาบาล ในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 4 แห่ง โดยให้นางพยาบาลตอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อวัดระดับความผูกพันต่อองค์กร... ผลการวิจัยพบว่า บุคคลในองค์กรอาจ พัฒนาระดับความผูกพันต่อองค์กรในตอนแรกเขาทำงานและรับงานนั้น ความผูกพัน ระดับนี้อาจมีอิทธิพลต่อวิถีทางที่บุคคลยอมรับรู้ในงานนั้น โดยวิธีการนี้ความผูกพันต่อ องค์กร อาจหล่อหลอมความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่องานนั้นในเวลาต่อมา บุคคล ที่มีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง มักจะมองเห็นองค์กรของตนสูงส่งไม่มี ที่ตำหนิ ดังนั้นบุคคลผู้นั้นจะมีความพอใจงานในระดับสูง ในทางกลับกันด้านบุคคล เริ่มมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับต่ำ มักจะมองเห็นปัจจัยต่าง ๆ ในทางลบ จึงมีความพอใจในงานต่ำ

ดีโคทิส และซัมเมอร์ส (DeCotis and Summers, 1987 : 445-470 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2532 : 22) ศึกษาปัจจัยเบื้องต้น ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรพบว่า โครงสร้างขององค์กร กระบวนการของ องค์กร และบรรยากาศขององค์กร มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร เช่นเดียวกับ ความพึงพอใจงาน ทั้งความผูกพันต่อองค์กรและความพึงพอใจงานเป็นตัวทำนาย การเปลี่ยนงานได้ดีเท่า ๆ กัน ความผูกพันต่อองค์กรเป็นตัวทำนายการคงอยู่ใน องค์กร และการเปลี่ยนงาน โดยวิธีการหล่อหลอมความคาดหวังที่ละเล็กละน้อย ระดับความผูกพันขั้นแรกเริ่มอาจมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลในองค์กรอันมีผล สืบเนื่องต่อความพอใจในการทำงานทั้งหมด และระดับความผูกพันของบุคคลใน องค์กรย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของบุคคลในองค์กรนั้น นอกจากนี้ความผูกพันยังมีความสัมพันธ์ด้านบวกกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ของบุคคล ได้แก่ ความสนใจงาน ประสิทธิภาพในการทำงาน เจตคติที่มีต่อองค์กร ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในการทำงานและความพึงพอใจงาน

จากการศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ที่กล่าวมาสรุปได้ว่าระดับความผูกพันต่อองค์กรขึ้นอยู่กับระดับความพอใจหรือไม่พอใจ

ต่อองค์การที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่หากระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงบุคคลจะให้ความผูกพันด้านจิตใจต่อองค์การอย่างเหนียวแน่น เป็นการประสานพฤติกรรมบุคคลกับเป้าหมายขององค์การเข้าด้วยกัน โดยที่การกระทำของบุคคลนั้นแสดงออกถึงความสัมพันธ์ที่สนองตอบต่อองค์การในทางกลับกันหากบุคคลมีความพอใจต่อองค์การในระดับต่ำจะมองเห็นปัจจัยต่าง ๆ ในทางลบ ความผูกพันต่อองค์การก็จะลดต่ำด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ

การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษาคือการจัดปัจจัยต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้มีความพร้อม มีบรรยากาศที่อบอุ่นร่มเย็น และมีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี สภาพเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดี มีความภาคภูมิใจ เกิดความรักใคร่ผูกพันต่อสถาบันและหมู่คณะ ทั้งยังจะช่วยรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา ผู้วิจัยจะศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การในด้านการบริหาร อาจารย์ผู้สอน วิธีสอน สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา และอาคารสถานที่

1. การบริหาร

ในการบริหารงานในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องรู้ทฤษฎีบริหาร เนื่องจากว่าทฤษฎีบริหารเปรียบเสมือน กุญแจที่ผู้บริหารจะนำเอาไปใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ดังที่เจริญผล สุวรรณโชติ (2530 : 91) ได้ยกทฤษฎีบริหารที่ยึดถือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของเทเลอร์ที่ว่า ในการศึกษาบุคคลที่ทำงานอยู่ในองค์การจะต้องศึกษาถึงผลผลิตที่บุคคลนั้น ๆ ได้กระทำอันเป็นหนทางที่ได้ผลมากที่สุด และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดต่อการปฏิบัติงานในองค์การนั้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2525 : 132-136) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็น

กระบวนการที่ผู้บริหารใช้เพื่อให้สถาบันนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ถ้าระบบเหมาะสมและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาระบบบริหารที่ดีจะต้องให้สถาบันมีอิสระในการดำเนินงาน การตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในการบริหาร ผู้บริหารควรยึดถือเอาประโยชน์ในทางวิชาการเป็นหลัก ไม่ควรถือผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือพวกของตน ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่เข้าใจหลักการบริหาร หลักการอุดมศึกษา นอกจากนี้การบริหารต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างทั้งในด้านตัวบุคคล บรรยากาศในสถาบันสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ

ในการบริหารสถาบันระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ปิวย อังภากรณ์ (2517 : 52-54 อ้างถึงใน เยาวนารถ อุทยมกุล, 2528 : 29) ได้เสนอแนะว่าควรมีปัจจัยที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

- 1) มีนักศึกษาที่มีสติปัญญาพื้นฐานดีพอสมควร
- 2) มีนักศึกษาที่มีความชอบในสาขาที่ตนเรียน
- 3) มีอาจารย์ดีพอ และมีอาจารย์ประเภทประจำมากพอเมื่อเทียบกับ

จำนวนนักศึกษา

- 4) มีบรรยากาศอันเหมาะสมสำหรับเป็นสำนักเรียนและวิจัย
- 5) มีวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้วิชาความรู้ ความคิดแตกฉาน ไม่ใช่

ส่งเสริมแต่การท่องจำ

- 6) มีการประสานงานระหว่างสาขาวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความ

รอบรู้ทั้งภายในและภายนอกวิชาที่ศึกษา

- 7) มีระบบบริหารที่ดี และมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังกล่าวว่า ระบบบริหารของมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพนั้น

ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) ผู้บริหารในตำแหน่งสำคัญมีคุณวุฒิ และสามารถอุทิศเวลาปฏิบัติงาน

ได้มากพอ

2) การควบคุมการบริหาร และการวางนโยบายเป็นไปโดยหลัก
ประชาธิปไตย

3) ระบบบริหารสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาการ

4) การเงินคล่องตัว

5) การบริหารงานบุคคลเหมาะกับบุคคลประเภทอาจารย์

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่น่าสนใจทั้งของชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แก่ การวิจัยของพฤทธิ ศิริบรรณเพ็ทท์ (2522 : 90-92) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางการบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมทางการบริหารที่เป็นจริงของผู้บริหารกิจการนักศึกษาตามความเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาแตกต่างกัน และพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในสภาพที่ปฏิบัติจริงกับสภาพที่ควรปฏิบัติแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษม บุญมย์ (2523 : 178-189) ที่ได้ศึกษาลักษณะของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครูตามความเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารกิจการศึกษากับสภาพที่ควรปฏิบัติแตกต่างกัน

ปกรณ์ ศรีดอนไฟ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสาขาวิชา และครูในเขตการศึกษา 6 ผลการศึกษาพบว่า บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และบทบาทที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกับบทบาทที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกกลุ่มมีความคาดหวังที่จะให้ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มากกว่าที่ได้ปฏิบัติอยู่จริง

สำหรับกิตติพงษ์ วงศ์สุนทร (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีการบริหารงานวิชาการด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการและการบริการชุมชน การนิเทศการศึกษาและการฝึกอบรมครู การจัด

หลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การบริหารวัสดุ อุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุด และการใช้แหล่งทรัพยากรในห้องเรียนตามลำดับ โรงเรียนขนาดกลางมีการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุด และการใช้แหล่งทรัพยากรในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การ จัดหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางวิชาการและการบริการชุมชน การนิเทศการศึกษาและการฝึกอบรมครูตามลำดับ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา และการฝึกอบรมครู การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การบริหารวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุด และการใช้แหล่ง ทรัพยากรในห้องเรียน การจัดกิจกรรมทางวิชาการและการบริการชุมชนตามลำดับ และจากการศึกษาของกฤษณ์ ศรีสุภะ (2527 : บทคัดย่อ) เกี่ยวกับการบริหาร งานวิชาการของศึกษาธิการจังหวัดตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 11 ผลการศึกษาพบว่า ศึกษาธิการอำเภอและผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าศึกษาธิการจังหวัดบริหารงาน วิชาการโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการบริหารงานด้านการวางแผน การศึกษามากกว่าด้านการนิเทศ และติดตามผลการศึกษา

ส่วนนิภาภรณ์ พรหมเสน (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลของ ปัจจัยคัดสรรทางการบริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 และ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพการสอนของครู และคุณลักษณะพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัย 2 อันดับแรกที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพนักเรียน นอกจากนี้ขวัญและกำลังใจของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพของนักเรียนประถม ศึกษากลุ่มทักษะสูงกว่าปัจจัยอื่น ๆ

ในต่างประเทศ ฮาโรลด์ (Harold, 1967 : 2782-A อ้างถึงใน เยาวนารด อุทุมมกุล, 2528 : 32) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา ผลปรากฏว่า การบริหารงานจะต้องขึ้นอยู่กับ เหตุผลด้านคุณธรรม วัฒนธรรม ค่านิยม และภูมิหลังทางการศึกษาของนักศึกษา

นอกจากนี้ในการบริหารงานควรกำหนดขอบเขตไว้กว้าง ๆ ยืดหยุ่นได้พอสมควร ทั้งนี้เพราะนักศึกษามีความแตกต่างกันในด้านวุฒิภาวะ จึงถือเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย อย่างหนึ่งที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา รวมทั้งให้เสรีภาพแก่นักศึกษาในการแสดงความคิดเห็นด้วย

และไชลด์ (Child, 1972 : 4913-A อ้างถึงใน เยาวนารณ อุทุมมกุล, 2528 : 32) ได้ศึกษาการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในวิทยาลัยภาคค่ำ ในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่วิทยาลัยจัดขึ้นส่วนใหญ่จะสนองความต้องการของนักศึกษาเป็นรายบุคคลเท่านั้น นักศึกษาต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน ความปลอดภัย และการบริการอื่น ๆ อย่างมาก

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การบริหารเป็นปัจจัยด้านหนึ่งส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาต่อสถาบัน เพราะการบริหารในสถานศึกษามีส่วนอย่างมากในการสร้างบรรยากาศที่ดีให้นำอยู่ตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาได้ศึกษาอยู่ที่สถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรยากาศของการบริหารทางวิชาการหากได้รับการจัดการอย่างดีแล้ว จะช่วยเสริมสร้างควมพึงพอใจให้เกิดแก่นักศึกษาได้มากยิ่งขึ้น

2. อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ในมหาวิทยาลัยนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินกิจการนิสิตเป็นอันมาก ในประเทศไทยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอยู่ในฐานะปูชนียบุคคล เหนือกว่าอาจารย์ในระดับอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา มีความสามารถในการสอน การวิจัย การบริการชุมชน และมีความประพฤติที่นิติน จะยึดถือเป็นแบบอย่างได้ แต่ในปัจจุบันมีการวิพากษ์วิจารณ์อาจารย์ในมหาวิทยาลัย หลายประการ เช่น เป็นบุคคลที่อยู่หอคอยงาช้าง มีความรู้ในเชิงทฤษฎีเป็นเยี่ยม แต่ไม่อาจนำมาปฏิบัติได้ เป็นต้น (ทองเรียน อมรัชกุล, 2525 : 43)

เฟลด์แมน และนิวคอมบ์ (Feldman and Newcomb, 1973 : 235 อ้างถึงใน ทองเรียน อมรัชกุล, 2525 : 43) ได้ศึกษาและวิจัยประเภทของ

อาจารย์ไว้ 4 ประเภท หนึ่งในสี่ประเภทคือ ครูอาจารย์ (Teacher) บุคคลประเภทนี้มองเห็นว่าตนกับมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งเดียวกันจึงอุทิศตนเองให้แก่การเรียนการสอน และการศึกษาโดยทั่วไปอย่างแท้จริง พฤติกรรมโดยปกติของครูอาจารย์ประเภทนี้ได้แก่ การเอาใจใส่ตัวนิสิตเพื่อความเจริญก้าวหน้าของนิสิต ลักษณะที่เห็นเด่นชัดได้แก่ การอุทิศตนเพื่อการศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับพระเทพ-วิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ) (2529 : 96) ที่ได้ให้ความหมายของความเป็นครูและบทบาทของครูไว้ว่า ครูโดยหน้าที่ คือ ผู้นำทางวิญญาณ หรือเป็นที่ปรึกษาในด้านจิต ด้านวิญญาณ ให้แก่ผู้มีหน้าที่การงานใหญ่ยิ่ง...

นอกจากนั้นท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของครูไว้ว่า

1) ครูเป็นผู้นำโลกในด้านวิญญาณ และเป็นผู้สร้างโลกในอนาคต โดยการอบรมสั่งสอนศิษย์ โลกจะดีหรือเลวก็เพราะคนในโลก คนในโลกจะดีหรือเลวก็เพราะว่าการศึกษา การศึกษาจะเป็นไปอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับครู

2) ครูเป็นผู้สร้างความอยู่รอดของสังคม ครูต้องสร้างคนแต่ละคนให้อยู่รอด เพราะคนแต่ละคนประกอบกันขึ้นเป็นสังคม ความอยู่รอดของสังคมนั้นขึ้นอยู่กับทุกคนที่ได้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง

อำนาจ บุญช่วย (2531 : 17-18) สำรวจความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์คณะศึกษาศาสตร์คือ

- 1) มีคุณธรรม และจริยธรรมสูง
- 2) แต่งกายสุภาพ และสะอาด
- 3) มีความรู้ดี ตั้งใจสอน และสอนอย่างมีคุณภาพ
- 4) มีมนุษยสัมพันธ์ดี
- 5) ทำตนนำเคารพนับถือ
- 6) เข้าใจนักศึกษา ไม่เกรี้ยวกราด ไม่อวดวิชา
- 7) สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้มีชีวิตชีวา
- 8) ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- 9) มีความยุติธรรม

- 10) ตรงต่อเวลา รักการสอน
- 11) อุทิศเวลาเพิ่มเติมให้แก่ศิษย์
- 12) ยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษา

เห็นได้ว่าความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์คือ อาจารย์จะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมสูง สามารถประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษาได้ และยอมเสียสละเวลาให้แก่ศิษย์ ดังนั้นถ้าคิดจะพัฒนานักศึกษาไม่ว่าด้านใดอาจารย์คงต้องพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ก่อน ดังคำกล่าวที่ว่า

ถ้าจะปลูกข้าวก็ต้องเตรียมดิน

ถ้าจะกินก็ต้องเตรียมอาหาร

ถ้าจะพัฒนาการก็ต้องพัฒนาที่คน

ถ้าจะพัฒนาคนก็ต้องพัฒนาที่จิตใจ

ถ้าคิดจะพัฒนาใครก็ต้องพัฒนาตัวเราเองก่อน

ไรอันส์ (Ryans, 1969 : 310 อ้างถึงใน สุนทร มุสิกรัมย์, 2535 :

23) ได้สำรวจและวิเคราะห์คุณลักษณะของครูไว้ดังนี้

- 1) มีความเข้าใจและให้ความเป็นมิตร
- 2) การทำงานเป็นระบบ และมีความรับผิดชอบ
- 3) มีการกระตุ้นช่วย และมีความคิดสร้างสรรค์
- 4) มีความใส่ใจในความคิดของนักเรียน
- 5) มีจิตใจและพฤติกรรมแบบประชาธิปไตย
- 6) มีทัศนคติที่ดีต่อการบริหาร
- 7) ถือการเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งตรงข้ามกับการถือเด็กเป็นศูนย์กลาง
- 8) เข้าใจภาษาพูดได้ดี
- 9) มีความมั่นคงทางอารมณ์ และสามารถปรับตัวได้ดี
- 10) มีการตอบสนองที่ถูกต้อง

ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณี
ของครู พ.ศ.2526 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2533 : 66-67) ได้กำหนด
จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู ไว้ดังต่อไปนี้

1. เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ผู้หมิ่นศาสนาอื่น
3. ตั้งใจสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่
อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ และจะละทิ้งหรือทอดทิ้งการงานมิได้
4. รักษาชื่อเสียงของตน มิให้จับชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติ
การใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู
5. ถือปฏิบัติตามระเบียบและธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา และ
ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ที่สั่งงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผน
ของสถานศึกษา
6. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดป้องและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือ
ยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
จะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่สำคัญที่สุดตัวหนึ่งของการที่จะสร้างประสิทธิภาพ
ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตัวแปรนี้ก็คือ อาจารย์ผู้สอน ระบุว่า ภาวิไล (2531 : 22)
กล่าวว่า สถาบันใดจะเป็นเลิศทางวิชาการได้ ต้องมีบุคลากรที่มีไหวพริบปฏิภาณ ใ้
ความรู้เข้าใจปัญหาสังคมได้ทันการณ์ ไม่มุ่งง่วนอยู่แต่กับทฤษฎี ปัจจุบันอาจารย์
มุ่งแต่จะให้นักศึกษาพัฒนาความรู้ร้ายให้กับตัวเอง พยายามเหยียดคนอื่นเพื่อเอา
ประโยชน์เข้าตัวเองให้มากที่สุด โดยไม่ได้สอนอุดมคติของมนุษย์ในการดำรงชีวิต
อยู่ในสังคม "อาจารย์ต้องไม่ปล่อยให้ความเป็นครูถอยลง อาจารย์ต้องไม่ถ่วง
ผลงานของคนอื่น ไม่เป็นพ่อค้าตำราหรือบ้านน้ำลาย ไม่ใช่ศิษย์เป็นบันไดในการก้าว
ไปสู่ค้นหาอันแผ่ไพศาล และต้องไม่แต่งต่อทฤษฎีเพื่อรับใช้อิทธิพล"

ประเมศวร์ ชุนกักดี (2527 : 936) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษา
ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า

นักศึกษามีความคิดเห็นว่า การสอนของอาจารย์อยู่ในระดับดี อาจารย์มีคุณลักษณะของอาจารย์ที่ดี สามารถใช้พฤติกรรมการสอนได้เหมาะสม และมีความคิดเห็นว่าการสอนของอาจารย์ชายกับอาจารย์หญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

วรรณา ปุณฺโฆติ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนและการสอนที่มีประสิทธิผลในระดับมหาวิทยาลัย พบว่า อาจารย์ที่ประสบความสำเร็จในการสอนจำนวนกว่า 50% มีพฤติกรรมการสอนที่ดีเกือบเป็นประจำหรือเกือบทุกครั้งในเรื่องการเตรียมการสอน แจกหัวข้อ และเอกสารประกอบการสอน สอนเต็มความสามารถ สอนหลาย ๆ แบบ อธิบายได้แจ่มแจ้ง มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและต่อสื่อนักศึกษา กำหนดงานได้เหมาะสม ชมเชยและกระตุ้นให้มีความคิดริเริ่ม ให้โอกาสซักถามโต้แย้งได้ ให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อสื่อนักศึกษาเท่าเทียมกัน วัดผลบ่อยครั้ง แจ้งผลการเรียนให้ทราบเป็นระยะ ๆ สนใจหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิธีสอนและเนื้อหาวิชาที่สอน สอนโดยเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาอื่นหรือกับการปฏิบัติจริงแทรกหรือเล่าเกร็ดความรู้จำขึ้นทำให้บรรยากาศไม่เคร่งเครียด แต่พฤติกรรมการสอนที่ยังปฏิบัติกันไม่บ่อยนักคือ การตรวจดูจำนวนหนังสือในห้องสมุด และสั่งสำรอง หรือสั่งซื้อเพิ่มเติม การใช้โสตวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ใหม่ ๆ การวางแผนร่วมกับสื่อนักศึกษากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและความมั่นใจว่าจะสอนได้ดี นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับต่ำ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่า สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนมากที่สุด และรองลงไปในด้าน 1 ถึง 5 คือ วิธีเรียน วิธีสอน พื้นความรู้เดิมระดับมัธยมปลาย ทัศนคติของสื่อนักศึกษาต่อคุณค่าของการศึกษา ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างอาจารย์กับสื่อนักศึกษา และกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ตามลำดับ

โรเมซ (Roames, 1987 : 495 อ้างถึงใน สุนทร มุสิกรังษี. 2535 : 77-78) ได้วิจัยเรื่องการยอมรับวิชาชีพครู : ประวัติการพัฒนามาตรฐานของครูโดยสภาแห่งชาติ (สหรัฐอเมริกา) เมื่อปี 1987 สรุปสาระสำคัญไว้ว่า

การยอมรับในแง่ของการพัฒนาการศึกษาอเมริกา มีกระบวนการในลักษณะที่ดำเนินการพัฒนากันแบบไม่ต้องอาศัยหน่วยราชการของรัฐบาล อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากคนอเมริกันในระยะบุกเบิกไม่ต้องการให้มีสถาบันหรือโครงการใด ๆ มาควบคุมการดำเนินงานทางด้านการศึกษา ในทำนองเดียวกับอาชีพอื่น ๆ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมครูก็ต้องมีส่วนเกี่ยวกับ "มาตรฐาน" ของโครงการฝึกอบรม ในสถานะที่เป็นสื่อแห่งการที่จะทำให้มีความเชื่อมั่นใจได้ว่าเป็นผู้ประกอบอาชีพทางการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งปฏิบัติการเช่นว่านี้เป็นมาตรฐานระดับชาติมาตั้งแต่ปี 1800 เป็นเวลานานเกินกว่าหนึ่งศตวรรษแล้ว หลังจากการจัดตั้งโรงเรียนครั้งแรกก่อนที่จะมีการยอมรับมาตรฐานดังกล่าว การยอมรับมาตรฐานความสำคัญของครูเริ่มขึ้นเมื่อปี 1926 โดยสมาคมวิทยาลัยครูอเมริกา ในปี 1954 สภาแห่งชาติ เพื่อการศึกษาวิชาชีพครู หน่วยงานร่วมวิชาชีพ ผู้ประกอบการ สมาคมการศึกษาแห่งรัฐ มีความรับผิดชอบร่วมกันในโครงการฝึกอบรมครูแห่งสหรัฐอเมริกา มาจนถึงยุคที่มีสมาคมวิทยาลัยครู การพัฒนามาตรฐานของวิชาชีพครู มีผลสะท้อนต่อลักษณะหลายประการทางด้านการพัฒนาการสอนมาตรฐานต่าง ๆ ที่ดีได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการเตรียมการทางการศึกษาและสร้างบุคลากรที่ดี เหมาะสมตามลักษณะอาชีพมากกว่าการวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์แต่ฝ่ายเดียว มาตรฐานเป็นแกนกลางที่สำคัญในด้านวิชาชีพครู เป็นตัวนำให้เกิดความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาของอเมริกัน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาจารย์ผู้สอน จะเห็นได้ว่า คุณสมบัตินี้ที่สำคัญของอาจารย์จะต้องรอบรู้วิชาการต่าง ๆ มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี มีความสามารถและสนใจงานสอน มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักศึกษา มีใจรักงานในการเป็นอาจารย์ ถ้าสถาบันใดมีบุคคลที่ทำหน้าที่อาจารย์ที่ดี และมีมาตรฐานในการปฏิบัติตนดังกล่าวข้างต้นจะมีความผูกพันของนักศึกษา ต่อสถาบันในทางบวก แต่ถ้าสถาบันการศึกษาใดไม่มีสิ่งเหล่านี้เป็นหลักแล้ว ความผูกพันของนักศึกษาต่อสถาบันจะเป็นไปในทางลบ

3. วิธีสอน

การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมหลักของมหาวิทยาลัยที่จะมีผลกระทบโดยตรงต่อนักศึกษา ถ้ากระบวนการเรียนการสอนล้มเหลว ย่อมหมายถึงบัณฑิตที่จบออกไปไร้คุณภาพไม่สามารถทำงานรับใช้สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไพโรจน์ อรุณมงคลผล, 2528 : 18) การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการพัฒนาทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคมของนักศึกษา ซึ่ง กู๊ด (Good, 1973 : 586) ได้ให้ความหมายของคำว่า "การสอน" ไว้ว่าหมายถึง การจัดกิจกรรมการสอนของครูซึ่งรวมถึงแต่การวางแผน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ การควบคุมปฏิบัติการต่าง ๆ ของครูและนักเรียน การตัดสินใจ การวัดผล และการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นกว่าเดิม

อนึ่ง สุมิตร คุณานุกร (2523 : 137) ก็ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าหมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพและลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาวิชา กล่าวคือ ไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดสำหรับทุกวิชา การสอนแต่ละวิธีนั้นย่อมมีทั้งลักษณะเด่นและลักษณะจำกัดอยู่ในตัวด้วยกันทั้งสิ้น ฉะนั้นผู้สอนจะต้องนำวิธีสอนแต่ละวิธีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแก่บทเรียน

ส่วนโบกจ์ (Bogue, 1974 : 150 อ้างถึงใน สุเทพ เมฆ, 2531 :

22) ได้กล่าวถึงแนวความคิดที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายไว้ 4 ประการคือ

- 1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาความมีเสรีภาพทางสติปัญญา (Intellectual Dependence) ฉะนั้นผู้สอนจึงควรให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือใช้สติปัญญาอย่างเต็มที่
- 2) การเรียนรู้เป็นกระบวนการเฉพาะตัว (Idiosyncratic Process) เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งความสนใจและแบบแผน

ของการเรียนรู้ (Learning Style) ฉะนั้นผู้สอนจึงต้องระลึกรว้เสมอว่าไม่มีวิธีการสอนใดที่จะใช้ได้ดีสำหรับผู้เรียนทุกคน

3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้กระทำเอง (Active Process) ฉะนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปะทะสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้อยู่เสมอ

4) การเรียนรู้วิธีการเรียนเป็นสิ่งสำคัญกว่าการเรียนรู้เนื้อหาวิชา (Learning Process) ฉะนั้นผู้สอนจึงไม่ควรมุ่งสืบทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ ดิมเบลอร์ (Dibler, 1974 : 73-79 อ้างถึงใน สุเทพ เมฆ, 2531 : 23) ได้เสนอแนะหลักการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1) การเตรียมตัวก่อนการเรียนรู้ ก่อนที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ผู้เรียนควรจะได้มีความรู้อันถือว่าเป็นพื้นฐานที่จำเป็นมาก่อนแล้ว และผู้เรียนควรได้รับการ "อุ่นเครื่อง" เสียก่อน ด้วยการที่ผู้สอนแจ้งให้รู้ว่าคุณมีความรู้เดิมอะไรบ้างที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ และความรู้เดิมอะไรบ้างที่อาจมาขัดขวางการเรียนรู้ใหม่

2) การจูงใจ ผู้เรียนจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าหากสนใจ สิ่งที่คุณมีความสนใจสิ่งที่ถูกนำมาให้เรียน การเลือกเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ จะเพิ่มความสนใจใฝ่เรียนให้แก่ผู้เรียนได้ กิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ที่จะให้ผู้เรียนกระทำ ควรมีลักษณะที่ทำให้เขารู้สึกมั่นใจว่าจะกระทำให้สำเร็จลงไปได้

3) การให้ผู้เรียนมีโอกาสเห็นพฤติกรรมปลายทางที่เป็นแบบอย่าง การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเห็นตัวอย่างพฤติกรรมที่ถือว่าการจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จหรือน่าพอใจเพราะผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบพฤติกรรมนั้นตามไปด้วย

4) การตอบสนองอย่างมีชีวิตชีวา การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนควรเน้นผู้เรียนเป็นหลัก เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ผลงานของตนเองมากกว่าจากครูผู้สอน

- 5) การแนะนำการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ผู้เรียนควรจะได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจนสามารถแสดงพฤติกรรมได้เองโดยลำพัง
- 6) การฝึกปฏิบัติในการเรียนการสอน ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกปฏิบัติพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เรียนรู้ใหม่บ่อย ๆ ครั้ง
- 7) การแจ้งผลกลับไปให้ทราบ ในการแสดงพฤติกรรมที่เป็นการเรียนรู้ใหม่แต่ละครั้งนั้น ผู้เรียนจะได้รับทราบผลของการแสดงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติงานของเขาโดยทันที ถ้าหากเป็นการปฏิบัติงานที่ได้ผลดี การให้รางวัลจะเป็นตัวเสริมแรงทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเช่นนี้อีก
- 8) การจัดลำดับขั้น ตอนการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนเนื้อหาวิชา ควรถูกนำมาจัดในลักษณะที่จะให้ผู้เรียนเรียนจากง่ายไปหายาก หรือจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว การเรียนรู้ให้สำเร็จก็จะได้นำไปดำเนินไปตามนั้น หากไม่แล้วผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่ายได้
- 9) ความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านวิธีการเรียนรู้ และอัตราในการเรียนรู้ ฉะนั้นประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียน จึงต้องจัดในลักษณะที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการที่เขาถนัด และในอัตราที่เหมาะสมกับความสามารถ
- 10) พฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน ผู้สอนต้องระลึกอยู่เสมอว่า ทักษะในการกระตุ้นความสนใจ การอธิบาย การให้คำปรึกษา การใช้ตัวเสริมแรง ตลอดจนการบริหารห้องเรียน ล้วนแต่มีผลทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพแตกต่างกันออกไปทั้งสิ้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกำหนดวิธีสอนในแต่ละวิชาและแต่ละชั่วโมง

กาเย (Gagné, 1968 : 93-114 . อ้างถึงใน สุเทพ เมฆ, 2531 :

24) ได้จัดลำดับขั้นตอนการสอนไว้ว่า

- 1) ได้รับความสนใจของผู้เรียน
- 2) แจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน

- 3) ทบทวนสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ไปแล้ว
- 4) เสนอสิ่งเร้าในการเรียนการสอน
- 5) ให้แนวทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
- 6) ให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่แสดงว่าได้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว

ออกมา

- 7) แจ้งผลการแสดงพฤติกรรมกลับไปให้ผู้เรียนทราบเพื่อแก้ไข
- 8) ประเมินผลพฤติกรรม
- 9) ช่วยให้ผู้เรียนได้จดจำสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว และสามารถถ่ายโยง

ไปสู่สิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ได้

นอกเหนือจากลำดับขั้นตอนในการสอนแล้ว ครูอาจารย์ที่ดีสามารถใช้วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเจริญงอกงามของนักศึกษา ยังจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะเด่น ๆ หลายประการ ประชุมสุข อาชวอำรุง (2522 : 431) ได้กล่าวถึงลักษณะเด่น ๆ เหล่านี้ว่าประกอบด้วย

- 1) พอใจในการสอน ชอบสมาคม และชอบทำงานร่วมกับนักเรียน
- 2) มีบุคลิกลักษณะที่ดีพร้อม
- 3) มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของวัยรุ่นของผู้เรียน
- 4) เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการศึกษา ซึ่งตนมีส่วนร่วมและพยายาม

ปฏิบัติงานเพื่อผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น

- 5) รู้วิธีแนะแนวทางในการเรียน มีความรู้ความสามารถที่จะใช้วิธีสอน

ต่าง ๆ ให้ได้ผลดี

- 6) มีความรู้ดีเป็นพิเศษในวิชาที่ตนรับผิดชอบสอน
- 7) สามารถทำให้อารมณ์ที่ดีขึ้นในห้องเรียนที่มีบรรยากาศต่อมิตภาพ

ครูและนักเรียนยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน

- 8) เป็นผู้แสวงหาความเจริญในด้านงานอาชีพใส่ตน แสวงหาวิธีที่จะ

ปรับปรุงตนเองเพื่อให้เกิดความชำนาญและมีประสิทธิภาพในงานของตนอย่างรอบคอบ และให้ความร่วมมือกับเพื่อนครูด้วยกัน

9) มีสุขภาพดี

10) แสดงนิสัยใจคออันดีให้เป็นตัวอย่างของความเป็นพลเมืองที่

รับผิดชอบแก่นักเรียน

11) ใช้แหล่งวิชาของชุมชน เพื่อทำให้ความชัดเจนของนักเรียนเพิ่มพูนขึ้น

12) สามารถใช้เครื่องช่วยสอนได้หลายชนิด และวางแผนการใช้อุปกรณ์

ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน

สวัสดี สุคนธรังษี (2531 : 564-566) กล่าวว่า วิธีการสอนดีหรือไม่ดีไม่มีใครรู้ แม้แต่ตัวผู้สอนเองก็ไม่รู้ อาจารย์ทุกคนมีเสรีภาพที่สอนตามสาขาวิชาที่ตนได้วุฒิปริญญามา แนวการสอนของแต่ละคนจึงอาจน่าทึ่ง ลองพิจารณาจากตัวอย่างหลาย ๆ แบบต่อไปนี้

แบบที่หนึ่ง อาจเรียกว่าเป็นแบบของผู้รู้วิชา ชอบอ้างทฤษฎีและหลักวิชาตลอด ต้องการให้นักศึกษาประทับใจว่าวิชาการมีความสลับซับซ้อน

แบบที่สอง เป็นแบบศัพท์พญู ผู้สอนมีการเตรียมน้อยมาก เมื่อถึงชั่วโมงสอนก็บรรยายไปเรื่อยเท่าที่จะนึกได้

แบบที่สาม เป็นลักษณะของผู้ยิ่งใหญ่ทางวิชาการ ผู้สอนชอบแต่วิจารณ์ผู้ทำงานในหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ว่าใช้ไม่ได้ ขาดความรู้สมัยใหม่

แบบที่สี่ เป็นลักษณะของพวกกางตำรา ชอบกางตำราอ้างชื่อหนังสือต่าง ๆ อาจารย์ประเภทนี้มักขยักวิชาเพราะกลัวถูกไล่หมุ่

แบบที่ห้า เป็นพวกที่ชอบให้นักศึกษาเกิดความรู้เอาเอง ผู้สอนประเภทนี้จะให้นักศึกษาทำรายงานแยะมาเสนอในชั่วโมงบรรยาย เพื่อให้เวลาการสอนหมดไป

แบบที่หก เป็นนักสอนแบบประสานงาน โดยเชิญวิทยากรจำนวนมากจากนอกสถาบันมาสอนในชั่วโมงต่าง ๆ ของตน จนตนไม่ต้องมีเวลาที่จะพูดเลย

แบบที่เจ็ด อาจเรียกว่าแบบเผ่าเจนนาม เตรียมการสอนไว้เมื่อหลายปีก่อนอย่างไรก็สอนอย่างนั้นมาเรื่อย ๆ ไม่มีการปรับปรุงให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาและวิทยาการที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ

จากความหมายขบข่ายของการเรียนการสอน อาจสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารองค์การ อาจารย์ผู้สอน และผู้สนับสนุนการเรียนการสอน นำหลักสูตรเข้าสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อให้ให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่แนวทางที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ลักษณะการสอนที่ดีนั้นมีเพียงแต่ผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างเดียวยังต้องมีความสามารถในการสอน ให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาสติปัญญา ในการที่จะคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่ตนประสบเมื่อจบออกไปสู่สังคมภายนอกได้

สุภาพรณ โคนจรจรัส (2524 : อ้างถึงใน สืบพงศ์ จินดาพล, 2533 : 29) ได้ศึกษาปัญหาของนิสิตปริญญาตรีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากจำนวน 2,059 คน พบว่า นิสิตมีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการปรับตัวทางการเรียนอันดับหนึ่ง ด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการเป็นอันดับสอง ด้านหลักสูตรและการสอนเป็นอันดับสาม ด้านปรับตัวทางอารมณ์เป็นอันดับสี่ และปัญหาส่วนใหญ่ นิสิตวิตกกังวลเกี่ยวกับการสอบ

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524 : 48) เสนอข้อสรุปของภาควิชาอุดมศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนิสิตจากคณะต่าง ๆ จำนวน 100 คน พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นมีดังนี้ อันดับหนึ่งคือ ความสนใจและความตั้งใจในวิชาที่เรียนของผู้เรียนเอง ส่วนที่มีอิทธิพลรองลงมาคือ วิธีสอนของอาจารย์ และประสบการณ์ของอาจารย์ ส่วนความยากง่ายของวิชานั้นเป็นอิทธิพลลำดับที่เจ็ด ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลน้อยมากเมื่อเทียบกับอิทธิพลต่าง ๆ

ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการเรียนการสอนนั้น ประการแรกขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนและส่วนที่ตามมาคือ บทบาทของผู้สอน ดังนั้นผู้สอนควรมีเทคนิคการสอนหลาย ๆ แบบที่จะช่วยให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจมากขึ้น

นิโลบล กิ่งนิมรัตน์ และจรูญ หาญตระกูล (2527 : 95-98 อ้างถึงใน เขาวนารถ อุทุมมกุล, 2528 : 21) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า

อาจารย์ในภาควิชาพื้นฐานการศึกษามีพฤติกรรมด้านคุณลักษณะส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือด้านคุณภาพของภาษาและเสียง ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการประเมิน การสอนและการเรียน แต่ข้อค้นพบที่สำคัญคือ อาจารย์ในทุกภาควิชายังใช้วิธีสอน แบบบรรยายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในภายหลังมากที่สุด รองลงมาคือ วิธีสอนแบบบรรยายแต่ฝ่ายเดียว

จากข้อสรุปของผลการศึกษาดังกล่าว อาจจะทำให้คำอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า ในสถานศึกษา วิธีสอนเป็นหน้าที่หลักในการที่จะนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จตาม เป้าหมายที่วางไว้ โดยการที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาหรือปรุงแต่งตามที่ต้องการ การที่จะให้บัณฑิตนักศึกษามีคุณภาพที่ดี สถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่จัดกระบวนการ เรียนการสอน และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของการสอนแต่ละวิชา อันจะก่อให้เกิดคุณลักษณะความสามารถในตัวนักศึกษา ตามความคาดหวังที่วางไว้ ซึ่งจะเป็น ตัวชี้ถึงลักษณะความสามารถทั้งทั่วไปและเฉพาะวิชาเอกของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ ที่จะส่งผลต่อความจงรักภักดี ความรักความผูกพันของนักศึกษากับสถานศึกษา

4. สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา

ในปัจจุบันนี้วงการศึกษานี้และหน่วยงานทั่วไปยอมรับแล้วว่า มนุษย์สัมพันธ์ ในหมู่คนที่อยู่ร่วมกันทำงานได้ผลดีและมีความสุข ในสถานศึกษาก็เช่นเดียวกัน การ ปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการ เรียนและการปรับตัว การที่บุคคลจะประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ดีเพียงใดนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเฉพาะองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทาง ด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย สิ่งแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตเด็กคือครู ดังที่ สมบูรณ์ ทองศิลป์ (2519 : 8) ได้กล่าวว่า ครูเป็นผู้อบรมสั่งสอนเด็กและมีความใกล้ชิดกับเด็ก รองลงมาจากพ่อแม่ โดยเฉพาะในสภาพสังคมปัจจุบันที่พ่อแม่ไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดกับ เด็ก เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจและความจำเป็นอย่างอื่นบังคับ ทำให้ครูมีความ สำคัญต่อเด็กเพิ่มขึ้นอีก ฉะนั้นสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอน จึงเป็นตัวชี้ความผูกพันของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นผลรวมของการปฏิบัติ และความประพฤติ
ระหว่างบุคคลซึ่งเกิดจากการได้ร่วมกันทำกิจกรรมและร่วมมีสัมพันธ์ภาพใน
ด้านการติดต่อสื่อความหมาย การร่วมมือ การเปลี่ยนแปลง การแก้ปัญหาและการ
จูงใจ (Knowles and Saxberg, 1971 : 1 อ้างถึงใน ปรียาพร
วงศ์อนุตรโรจน์, 2532 : 48) ในทำนองเดียวกัน มิลตัน (Milton, 1981 :
197) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Interaction)
เป็นผลจากองค์ประกอบของบุคคลซึ่งมี 3 ประการ คือ

- 1) ระบบส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วนคือ 1) เป้าหมายและ
ความต้องการ 2) ความเชื่อ 3) ความรู้ ทักษะและความสามารถ 4) ค่านิยม
- 2) ความนึกคิดเกี่ยวกับตน เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ของ
บุคคลที่แตกต่างจากบุคคลอื่น
- 3) ตัวกำหนดอื่นที่จูงใจให้คนกระทำพฤติกรรม ได้แก่ ความต้องการ
ระหว่างบุคคล

ทฤษฎีสถาปัตยกรรมของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (FIRO-Fundamental
Interpersonal Relation Orientation) เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับความ
ต้องการระหว่างบุคคล (Schultz, 1966 : 59) ที่มุ่งอธิบายถึงความสัมพันธ์
ระหว่างบุคคล โดยอธิบายเป็น 3 มิติคือ 1) การรวมกลุ่ม (Inclusion) เป็น
ความต้องการที่จะปฏิสัมพันธ์และสังสรรค์สมาคมกับบุคคลอื่น 2) การควบคุมใกล้ชิด
(Control) เป็นความต้องการที่จะคงไว้ซึ่งความพึงพอใจในสัมพันธ์ภาพกับบุคคล
อื่นด้วยความเคารพในหน้าที่และสิทธิของเขา 3) ความรักใคร่ผูกพัน (Affection)
เป็นความต้องการด้านความรักใคร่และพึงพอใจ เมื่อเกิดกลุ่มขึ้นการเข้ามาร่วมกัน
จะเริ่มขึ้น บุคคลจะผูกพันกับการเป็นสมาชิกในกลุ่ม การเข้ามามีส่วนร่วมทำให้
เกิดการควบคุมใกล้ชิดกันและเกิดความรับผิดชอบในอำนาจหน้าที่ของแต่ละคน

สมาชิกจะพยายามสร้างสถานการณ์ที่จะนำไปสู่ความรักใคร่ในกลุ่ม เพื่อให้เกิดสภาพที่จะอยู่ร่วมกันได้

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529 : 131) กล่าวว่า ความเข้าใจกันได้ดีกับบุคคลอื่นเป็นคุณสมบัติที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลซึ่งจะสนองความต้องการระหว่างบุคคล ทำให้บุคคลเกิดความพอใจ จากการมีสัมพันธ์ภาพระหว่างกันแต่ละบุคคล ก็ต้องการมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในระดับที่เหมาะสมซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ การสนับสนุนจากสังคม (Social Support) ก็เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เฮาส์ (House, 1981 ; citing Schetter and others, 1987 : 71 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2532 : 49-50) กล่าวถึง การสนับสนุนจากสังคมว่า เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ติดต่อกันและมีส่วนร่วมในปัจจัยหนึ่งปัจจัยใดใน 4 ประการต่อไปนี้

- 1) การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ได้แก่ ความเห็นอกเห็นใจและความรักใคร่ชอบพอ
- 2) ความช่วยเหลือกันทางวัตถุและการให้บริการ
- 3) การให้ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- 4) การให้การประเมินผลจากข่าวสาร

การสนับสนุนจากสังคมเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้น ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดจากการสนับสนุนจากสังคมด้วย

สถานศึกษาเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา

สามารถวัดระดับความพึงพอใจว่า ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของแต่ละบุคคลแต่ละคน ส่วนหนึ่งกับความเชื่อถือระหว่างบุคคลอีกส่วนหนึ่งว่ามีสัมพันธ์ภาพใกล้ชิดหรือห่างเหินกันเพียงไร มีความอบอุ่นหรือเย็นชาอย่างไร การมองเห็นคุณค่าซึ่งกันและกันจะนำไปสู่สัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน ความเชื่อถือกันระหว่างบุคคล เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529 : 231) ให้ทัศนะว่าขึ้นอยู่กับ 1) ความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถที่มีต่อกัน 2) ความถูกต้องของการตัดสินใจ 3) ความ

ความปรารถนาที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ 4) การใส่ใจกับสวัสดิภาพซึ่งกันและกัน จากแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของบุคคล ความศรัทธาในบุคคล ความไว้วางใจ ความเอาใจใส่ ความเข้าใจกัน เป็นคุณสมบัติที่ช่วยสร้างความผูกพันที่ดีต่อองค์การ ซึ่งสามารถนำมาโยงกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาได้ว่า พฤติกรรมของครูจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก ดังที่ แอนเดอร์สัน และคณะ (Anderson and others, 1971 : 35-36 อ้างถึงใน ประคอง ประสิทธิ์พร, 2519 : 9) ได้ทำการศึกษารายพบว่าการปฏิบัติกรรมครูมีอิทธิพลและมีผลกระทบกระเทือนต่อตัวเด็ก โดยได้แบ่งพฤติกรรมของครูในชั้นเรียนเป็นสองแบบคือ

- 1) ครูแบบ Dominative มีลักษณะดังนี้
 - 1.1) บอกให้เด็กย้ายที่นั่ง
 - 1.2) ใช้การเตือน
 - 1.3) ตัดสินแบบปราศจากเหตุผล
 - 1.4) เรียกร้องความสนใจจากเด็ก
- 2) ครูแบบ Integrative มีลักษณะดังนี้
 - 2.1) คำนึงถึงความสนใจของนักเรียน
 - 2.2) ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ
 - 2.3) ยอมรับพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก
 - 2.4) มีการตามดูความสนใจของเด็กในขณะที่สอน

ทั้งนี้เด็กที่มีครูแบบ Dominative จะมีพฤติกรรมค่อนข้างก้าวร้าว และชอบเป็นศัตรู ส่วนเด็กที่มีครูแบบ Integrative จะชอบให้ความร่วมมือเป็นผู้นำ และมีความเป็นกันเอง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น รมกวน ก้าวร้าว มีน้อย

สไตลส์และดอร์ซี (Stiles and Dorsey, 1950 : 100) ได้แบ่งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็น 2 แบบคือ

1) แบบอัตตาธิปไตย ครูจะเป็นผู้สั่ง เด็กต้องเชื่อฟังโดยไม่มีข้อโต้แย้ง ครูใช้กฎเกณฑ์ตามที่ตนพอใจ ไม่ได้คิดถึงความต้องการและธรรมชาติของเด็ก เด็กจะเรียนเพื่อคะแนนของเขาเอง ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับเพื่อน หรือทำอะไรเพื่อชั้นเรียน การเรียนการสอนแบบนี้จะทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบตัวใครตัวมัน ไม่มีทักษะในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

2) แบบประชาธิปไตย ครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์ในการเรียนการสอน ให้เด็กร่วมในการวางแผน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ครูยอมรับในเรื่องความแตกต่างของนักเรียน ในด้านความสนใจ ความสามารถ ทักษะ ความสัมพันธ์แบบนี้เด็กในกลุ่มจะมีความเป็นกันเอง มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่น

ยี่ (Yee, 1971 : 42-44) ได้ศึกษาว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการประสบความสำเร็จของนักเรียนหรือไม่ โดยแบ่งเด็กออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้มีการเรียนการสอนแบบเอาครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered Situation) อีกกลุ่มหนึ่งเป็นแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered Situation) ได้ผลว่ากลุ่มที่มีครูเป็นศูนย์กลางเด็กจะถอยหนี เฉยเมย เฉื่อยชาต่อการแก้ปัญหาที่ว้าวุ่น และเป็นปฏิปักษ์ต่อนักเรียนอื่น กลุ่มที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตัวเองแล้วมาส่งปัญหาและตัวครู จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน พฤติกรรมของครูมีผลต่อเด็กโดยตรงที่จะทำให้เด็กเป็นคนเช่นไร และมีผลต่อความรู้สึกชอบและไม่ชอบครู และส่งผลต่อสถาบันการศึกษาที่เด็กอยู่ด้วย ซึ่ง ก่อสวัสดิพาณิชย์ (2506 : 154 อ้างถึงใน ประคอง ประสิทธิ์ผล, 2519 : 11) ได้ผลการวิจัยลักษณะครูที่เด็กชอบ ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมปีที่สอง ถึงชั้นปีที่สิบสี่ จำนวน 12,000 คน ในประเทศสหรัฐอเมริกาว่า ครูที่เด็กชอบมากที่สุด ได้แก่

- 1) ครูที่มีทัศนคติประชาธิปไตยและให้ความร่วมมือกับนักเรียนเป็นอย่างดี
- 2) มีความเมตตาและเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล

- 3) มีความอดทน
- 4) มีความสนใจอย่างกว้างขวาง
- 5) มีลักษณะท่าทางและมารยาทอันงดงาม
- 6) มีความยุติธรรม
- 7) มีอารมณ์ขัน
- 8) ประพฤติตนเหมาะสมและสม่ำเสมอ
- 9) รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว
- 10) รู้จักยกย่องชมเชยเมื่อเด็กทำดี
- 11) มีสมรรถภาพในการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง

นอกจากนี้ยังได้กล่าวต่อไปว่า ลักษณะดังกล่าวนี้คงจะเป็นที่พึงพอใจในหมู่ผู้เรียนในประเทศอื่น รวมทั้งประเทศไทยเช่นเดียวกัน สำหรับในประเทศไทย มัชฌิมนา ปิยะมาดา (2511 : 98-99 อ้างถึงใน ประคอง ประสิทธิ์พร, 2519 : 12) ก็ได้ทำการสำรวจลักษณะต่าง ๆ ของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และพบว่า คุณลักษณะต่าง ๆ ของครูในด้านดีมี 9 ประการเรียงลำดับจากลักษณะที่สำคัญมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) การสอนดี
- 2) มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย
- 3) มีความเมตตากรุณา
- 4) ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้
- 5) มีความยุติธรรม ชื่อตรง
- 6) มีบุคลิกภาพดี
- 7) มีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน
- 8) ส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่องนักเรียน
- 9) ให้ความอุปการะแก่นักเรียน

จะเห็นได้ว่าลักษณะสำคัญที่ดีประการหนึ่งของครู คือการมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน นอกจากเอกสารการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว ยี (Yee, 1971 : 22-25) ก็ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์การทางสังคมอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นองค์การทาง

สังคมก็เป็นระบบการปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์กรนั้น นั่นคือในโรงเรียนก็จะมี การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับตัวแทนอื่น ๆ (Agencies) โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นมีอิทธิพลมาก ถ้ามีการปฏิสัมพันธ์ในทางบวก ก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัว แต่ ถ้ามีการปฏิสัมพันธ์กันในทางลบ ก็จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ

จากเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถนำมาอธิบายได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา จะมีผลทางความผูกพันของนักศึกษาที่มีต่อสถาบัน

5. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา

การวัดผลและประเมินผลการศึกษามีบทบาทสำคัญมากต่อการจัดการเรียนการสอนทุกวิชา ทุกประเภท และทุกระดับชั้น ทั้งนี้เพราะว่าการวัดผลและประเมินผล สามารถบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดเอาไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้หาทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกันและต้องกระทำควบคู่กันไป การวัดและการประเมินผลมีส่วนแตกต่างกันอยู่บ้างคือ การวัดผลเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ผลจากการวัดจะแสดงออกมาเป็นตัวเลข ส่วนการประเมินผลเป็นการพิจารณากำหนดคุณค่าจากคะแนนที่ได้จากการวัดผลว่าผลที่ได้นั้นดีหรือไม่ เก่งหรืออ่อน ผ่านหรือไม่ผ่าน โดยปกติการวัดผลและประเมินผลมักจะดำเนินควบคู่กันไป (สุเทพ เมฆ, 2531 : 26) ดังนั้นการวัดผลและประเมินผลจึงสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันอย่างมาก กล่าวคือ ถ้าผลของการวัดถูกต้อง การประเมินผลมักจะเชื่อถือได้ และตรงกับความเป็นจริง ถ้าหากผลของการวัดผิดพลาด การประเมินผลอาจผิดพลาดด้วย

สุเทพ เมฆ (2531 : 26-27) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวัดผล และการประเมินผลที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

- 1) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน การวัดผลจะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพการเรียนการสอน บอกส่วนดีส่วนเสียของโปรแกรมการเรียน ซึ่งจะใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร
- 2) เพื่อปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน เช่น การทดสอบความพร้อม ทดสอบหาความบกพร่อง ตลอดจนความสามารถพิเศษของผู้เรียนแต่ละคน
- 3) การเตรียมตัวสอบของผู้เรียน เพื่อวัดผลจะเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่า เพราะเป็นการวัดระเบียบความคิด การแสวงหาความเข้าใจก่อนสอบ
- 4) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะที่พึงประสงค์ และเกิดความพยายามที่จะเอาชนะตนเอง
- 5) เพื่อการรายงานความก้าวหน้าในการเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- 6) ข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผล จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนต่อไปได้

เมื่อกล่าวถึงวัตถุประสงค์แล้วก็ควรจะได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดผล และประเมินผลด้วยว่าวัดเอาไปทำประโยชน์อะไร หรือมีประโยชน์อะไรบ้างจากการวัดผล ซึ่ง ไทศาล หวังพานิช (2526 : 14) ได้สรุปประโยชน์ของการวัดผล และประเมินผลการศึกษาไว้ดังนี้

1) ประโยชน์ด้านการเรียนการสอน

1.1) ประโยชน์ต่อเด็ก

- 1.1.1) ทำให้รู้ระดับความสามารถในแต่ละด้าน
- 1.1.2) ทำให้รู้สิ่งบกพร่องที่ตัวเองต้องรีบแก้ไข
- 1.1.3) ช่วยในการเลือกโปรแกรมวิชาเรียน
- 1.1.4) ได้รับการซ่อมเสริมข้อบกพร่องต่าง ๆ
- 1.1.5) ทำให้รู้ระดับความงอกงามในการเรียนของตน

1.1.6) ทำให้รู้ระดับความสามารถของตน

1.1.7) ทำให้ตื่นตัวในการเรียน

1.2) ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

1.2.1) ช่วยฟื้นฟูพื้นฐานความรู้ของเด็ก

1.2.2) ช่วยกำหนดจุดเริ่มต้นของการสอน

1.2.3) ทำให้ทราบความก้าวหน้าของผลการเรียน

1.2.4) ทำให้ทราบความเด่น-ด้อยของผู้เรียน

1.2.5) ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กได้ตรงจุด

1.2.6) ทำให้เลือกวิธีสอนและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

1.2.7) ช่วยในการจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อกิจกรรมการเรียน

การสอน

1.2.8) ทำให้รู้จักรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กทั้งในด้าน

การเรียนและการปรับตัว

1.2.9) ทำให้ทราบคุณภาพการสอนของตน

1.2.10) ช่วยในการรายงานผลการเรียนแก่ผู้ปกครอง

2) ประโยชน์ด้านการบริหาร

2.1) ช่วยในการสอบคัดเลือกหรือคัดสรรเด็ก

2.2) ช่วยให้ผู้รู้สภาพทางการศึกษาที่แท้จริงของสถานศึกษา

2.3) ทำให้เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ ในด้านการเรียนการสอนที่

ควรแก้ไขปรับปรุง

2.4) ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ

ของสถานศึกษา

2.5) ใช้เป็นข้อมูลสำหรับรายงานผลให้ผู้บริหารการศึกษาและ

ประชาชนทราบ

2.6) ใช้เป็นข้อมูลสำหรับงานแนะแนวของสถานศึกษา

2.7) ก่อให้เกิดการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของสถานศึกษา

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวัดผลการเรียนของนักเรียน พิศร ทองชั้น (2525 : 15-22) กล่าวว่า สมัยปัจจุบันมีวิธีการ เทคนิค และรายละเอียดต่าง ๆ กันดังต่อไปนี้

- 1) การสังเกต (Observation) ผู้วัดจะใช้หูและตาเป็นเครื่องมือโดยสังเกตขณะเด็กเรียน ขณะทำกิจกรรม และสังเกตงาน
- 2) การสัมภาษณ์ (Interview) คือมีการซักถามเพื่อค้นหาความจริงเพิ่มเติม การใช้การอภิปราย การโต้แย้ง หรือการสัมภาษณ์
- 3) แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการให้กรอกแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น
- 4) วิธีสังคมมิติ (Sociometry) เป็นการวัดความเจริญงอกงามทางสังคม
- 5) การสร้างจินตนาการ (Projective Technique) เป็นการวัดเจตคติ บุคลิกภาพ ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการให้เติมประโยคให้สมบูรณ์
- 6) การจัดอันดับคุณภาพ (Rating) เป็นการวัดโดยการเทียบผลงานของนักเรียนแล้วจัดอันดับเป็นกลุ่ม ดี ปานกลาง ด้อย
- 7) การให้ปฏิบัติจริง (Performance Test) วิธีนี้ดูผลงานจากที่นักเรียนปฏิบัติจริง
- 8) การทดสอบ (Testings) เป็นการวัดโดยให้นักเรียนเขียนตอบในกระดาษ
- 9) การบันทึก (Records) ได้แก่ การบันทึกผลงานของนักเรียนซึ่งถือเป็นพฤติกรรมหรือผลการเรียนก็ได้

การให้คะแนนและการตัดเกรดกระทำได้หลายวิธี แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีความลำเอียง ดังที่ สุเทพ เมฆ (2531 : 30) กล่าวว่า ในการให้คะแนนและตัดเกรดนั้น แม้ว่าครูจะตั้งตัวเป็นกลาง และทำใจให้เป็นธรรมมากเพียงไรก็ตามก็จะหาหนีจากความลำเอียงไม่ ซึ่งสาเหตุแห่งความลำเอียง ได้แก่

- 1) ถูกชักจูงโดยบุคคลลักษณะบางอย่างที่จะประเมินค่าของคนสูง
ขึ้นหรือต่ำลง เนื่องจากลักษณะเด่นบางอย่างของผู้ถูกประเมิน
- 2) อารมณ์ของครู แนวโน้มปรากฏว่าครูที่มีอารมณ์ดีจะให้คะแนนดี
ทางตรงกันข้าม ขณะครูอารมณ์เสียก็จะให้คะแนนไม่ดี ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความลำเอียง
ในการให้คะแนน
- 3) ลำดับของการให้คะแนน ครูจะเทียบการตรวจให้คะแนนกับคน
ที่ตรวจใกล้เคียงกัน ถ้าไม่เทียบกับนักเรียนห้องหรือหลาย ๆ ห้องเรียน จะก่อให้เกิด
เกิดความลำเอียงได้

นอกจากความลำเอียงดังกล่าวแล้ว ยังพบข้อผิดพลาดจากการวัดผลอีก
ได้แก่

- 1) ข้อสอบวัดตัวแทนของสิ่งที่เรารู้ ข้อสอบไม่สามารถวัดทุกสิ่ง
ทุกอย่างของเนื้อหาวิชา ดังนั้นจึงไม่สามารถหาคะแนนจริงจากการสอบได้

- 2) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม เช่น หนาวไป ร้อนไป
- 3) สาเหตุจากตัวผู้สอบ เช่น โรคภัยไข้เจ็บ

การวัดผลโดยวิธีตัดเกรดถึงจะพบข้อบกพร่อง แต่ก็ไม่มีวิธีการอื่นใด
ที่ดีกว่านี้ การวัดผลในปัจจุบันจึงต้องอาศัยวิธีการตัดเกรด ซึ่ง เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์
(2517 : 200-201) ได้เสนอแนะวิธีการให้เกรด 4 วิธี ซึ่งอาจจะช่วยให้เกิด
ความยุติธรรมมากขึ้นคือ

- 1) โดยการเปรียบเทียบกับนักเรียนทั้งชั้น
- 2) โดยการเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้
- 3) โดยพิจารณาความสามารถและความพยายามของแต่ละบุคคล
- 4) โดยอาศัยผลรวมของข้อ 1-2-3

สวัสดี สุคนธ์รังษี (2531 : 567) กล่าวว่า ขณะนี้การให้คะแนน
ของวิชาต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสรี ทุกคนให้คะแนนสูงต่ำตามแต่จะประเมินผลได้
แต่ระดับของคะแนนของผู้สอนแต่ละคนไม่ได้มีมาตรฐานทัดเทียมกัน การที่ได้เอจาก

วิชาหนึ่ง จึงอาจดูเหมือนว่าจะง่ายกว่าวิชาอื่น มีเสียงครหาอยู่บ่อย ๆ ว่า อาจารย์เลื่อนคะแนนตามใจชอบ อาจารย์บางคนคะแนนหรืออาจารย์บางคนชอบให้นักศึกษาเข้าหาเพื่อปรับคะแนนให้

สิ่งสำคัญที่สุดของกระบวนการจัดการเรียนการสอนคือ การวัดและประเมินผลการศึกษา เพราะเป็นการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ทักษะ ทักษะ ตลอดจนทักษะของนักศึกษาอันจะนำไปปรับปรุงวิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การแนะแนว และการประเมินได้ ดังที่ ฮิลการ์ด และสเปลดิง (Hilgard and Spalding, 1963 : 539 อ้างถึงใน กาญจนา ภาสุพันธ์, 2531 : 24-25) ได้กล่าวถึงหน้าที่การประเมินผลการศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักว่า ตนเองมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในพฤติกรรมอย่างไร
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจเมื่อเขาทำในสิ่งที่ควรกระทำ
- 3) เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจของผู้เรียนว่า ตนมีความพร้อมหรือต้องการความช่วยเหลือแก้ไขในวิชาใด
- 4) ช่วยให้ผู้ตัดสินใจว่า การสอนของครูเหมาะสมดีหรือไม่
- 5) เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงทัศนะของนักศึกษาต่อการวัดผลและประเมินผลการศึกษา คือ ปฐม ทศพล (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานด้านวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ มีปัญหาด้านการวัดผลและการประเมินผลมากกว่าด้านอื่น ๆ และมีความต้องการปรับปรุงด้านการเรียนการสอนมากที่สุด

6. กิจกรรมนักศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 ได้ระบุไว้ว่า "รัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนและจัดการศึกษาเพื่อเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพ

กฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นร่วมมือกันธำรงรักษาและปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงได้มีการสนับสนุนให้เยาวชนในสถานศึกษาได้สัมผัสกับกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ซึ่งจะเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหาเยาวชน เพิ่มคุณภาพประชากร และเป็นการนำพลังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเยาวชนด้วย

อำภา บุญช่วย (2533 : 191) กล่าวว่า ถึงแม้ว่ากิจกรรมนักเรียนจะไม่ได้อยู่ในขอบข่ายงานวิชาการโดยตรง แต่ก็นับว่าเป็นส่วนที่สำคัญไม่แพ้กับการเรียนการสอนในห้องเรียน ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัยกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรงคือ ทำให้เด็กมีโอกาสทำงานตามความสนใจ ตามความถนัด และสามารถสอนให้เด็กเป็นพลเมืองดี รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตาม ได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 13) กล่าวถึงกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพอุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย

อนุชา เทวราชสมบูรณ (2533 : 9) ได้รวบรวมความเห็นของนักศึกษา เช่น แชนนอน อันรูห์ เบลานท์ และคลอสไมเออร์ ที่ให้ความเห็นว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งที่โรงเรียนควรจะต้องสนับสนุนจัดให้มีขึ้น ซึ่งได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรจะต้องพิจารณา ทั้งนี้เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองไปตามแนวทางที่พึงปรารถนา สามารถช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่ดีที่สุดตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งเป็นการปรับตัวของนักเรียนเพื่อให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และนอกจากนั้นยังสามารถให้บทเรียนอันมีค่าแก่ชีวิตของนักเรียนด้วย และจะช่วยให้นักเรียนได้มี

โอกาสพัฒนาความเป็นผู้นำ รู้จักเคารพนับถือผู้อื่นและตนเอง มีสุขภาพดี มีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อารมณ์ที่มั่นคง สร้างค่านิยมที่เหมาะสม สร้างสัมพันธ์ภาพกับคนในวัยเดียวกันหรือวัยที่แก่กว่าได้ อีกทั้งช่วยให้ได้มีโอกาสร่วมทำงานกับเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ และบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน และสามารถที่จะดำรงตนได้อย่างมีความสุข

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 219) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่าหมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อมุ่งต่อความเจริญของนักเรียน

นิตรชัย อรุณนันท์ (2524 : 173) กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียน หมายถึง บรรดากิจกรรมหรือสิ่งที่จะกระทำทั้งหลายที่จัดให้แก่นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2526 : 79) กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2531 : 27) และอำภา บุญช่วย (2533 : 192) ได้กล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ที่จัดขึ้นโดยนักเรียนและนักศึกษาสมัครใจที่จะเข้าร่วมและดำเนินการโดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากคณาจารย์ทั้งในเวลาและนอกเวลา กิจกรรมเหล่านั้นไม่มีการวัดผลได้และตกในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กเลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษา

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า งานกิจกรรมนักศึกษาคืองานที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน และเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาได้แสดงความสามารถตามความสนใจและความถนัด ตลอดจนเป็นการปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมให้นักศึกษาเจริญงอกงามทางด้านอารมณ์ สังคม ร่างกาย และจิตใจ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กิจกรรมในมหาวิทยาลัยมีหลายประเภทด้วยกัน (พาณี ปรีชานนท์ และคณะ, 2527 : 9-10) คือ

- 1) กิจกรรมด้านวิชาการ เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้แก่นิสิต
- 2) กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่นิสิตทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา การไหว้ครู
- 3) กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่นิสิตกระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณสมบัติ โดยทั่วไปแล้วนิสิตจะใช้เวลาภาคฤดูร้อนออกไปพัฒนาในชนบทถิ่นทุรกันดารยากไร้
- 4) กิจกรรมทางด้านกีฬา เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานิสิตในด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนทักษะในการกีฬา การฝึกซ้อมกีฬา นอกจากจะทำให้เกิดทักษะในการกีฬาและให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้นิสิตมีร่างกายแข็งแรง
- 5) กิจกรรมทางด้านนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น การจัดงานสังสรรค์ การจัดงานเดินร่ำ
- 6) กิจกรรมส่วนกลาง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมของนิสิตและยังเป็นฝ่ายควบคุมและให้การสนับสนุนกิจกรรมส่วนอื่น ๆ อีกด้วย โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมประเภทนี้จะแบ่งออกเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารซึ่งทำหน้าที่บริหารและฝ่ายสภานิสิตซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ องค์กรกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ องค์กรการนิสิตนักศึกษา ศูนย์นิสิตนักศึกษา หรือสโมสรนิสิตนักศึกษา
- 7) กิจกรรมด้านการเมือง เป็นกิจกรรมที่นิสิตได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกซึ่งอาจเป็นการคัดค้านหรือการสนับสนุนต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสังคม เช่น การคัดค้านการขึ้นค่าโดยสารรถประจำทาง การเดินขบวนประท้วงนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง

กิจกรรมนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนักศึกษาภายใต้การดูแลของสถานศึกษาเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ เพื่อพัฒนาตนเองในด้านส่วนตัว อารมณ์ สังคม และด้านวิชาการ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาเข้าร่วมด้วยความสนใจ การที่นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมช่วยให้นักศึกษาพัฒนาการด้านต่าง ๆ หลายด้าน

เพิ่มขึ้น (Gustitus, Golden and Hazler, 1986; สุริยงษ์ แสงละอออง, 2527; นรินทร์ แจ่มจำรัส, 2527; อ้างถึงใน สุรพงษ์ ชูเดช, 2534 : 37-38) เช่น มีลักษณะเป็นผู้นำสูงขึ้น มีบุคลิกภาพแสดงตัวสูงขึ้น มีมโนภาพเกี่ยวกับตนเองสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ของปริมาณการร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับพัฒนาการของนิสิต 6 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะกระบวนการกลุ่ม 2) ทักษะในการตัดสินใจ 3) ทักษะในการทำงานและการบริหารงานในองค์การ 4) ด้านการทำงานประมาณและบัญชี 5) ด้านระบบราชการ 6) ด้านทักษะการจัดทำโครงการ และโบลแลนด์ (Bloland, 1987 : 292; citing Berman, 1978; ชาเวอร์ (Shaver, 1987, อ้างถึงใน สุรพงษ์ ชูเดช, 2534 : 38) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของนิสิตในมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมกิจกรรมให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคมกับนิสิตในวิทยาลัยที่ไม่ส่งเสริมให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคม พบว่านิสิตในวิทยาลัยที่เน้นให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคม มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตในวิทยาลัยที่ไม่เน้นบทบาทดังกล่าว การเพิ่มขึ้นของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังกล่าว บ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมนิสิตที่มีต่อการพัฒนาการของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาว่า นอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว การร่วมกิจกรรมนิสิตยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนานิสิตด้วย

ศิริ รอดบุญธรรม (2518 : 89) ได้ศึกษาถึงการบริหารกิจกรรมนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมของนักศึกษา ยังได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากการศึกษาค้นคว้าของ ชัยนาภรณ์ เสนาลักษณ์ (2518 : บทคัดย่อ อ้างถึงใน กาญจนาภาสุรพันธ์, 2531 : 31) ซึ่งศึกษาถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมได้มาจากผู้เรียนมากที่สุด และวิทยาลัยทุกแห่งให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในเรื่องการเงิน สถานที่ กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนการจัดหาบุคลากรพิเศษของวิทยาลัย เพื่อช่วยการจัดกิจกรรม รวมทั้งผู้เรียนมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมในวิทยาลัยส่วนมากมีผลสัมฤทธิ์ดี

เฉลิม แซ่ม้อย (2519 : 87-90) ได้ศึกษาเรื่องงานบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านการบริหารกิจการนักศึกษาพบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะกิจกรรมเสริมหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการวางแผนที่จะปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

วสันต์ พรหมบุญ (2522 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการจัดโปรแกรมกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา โดยสำรวจการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร และรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นนำมาจัดเป็นโปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สำหรับนักเรียนประถมศึกษาชั้น พร้อมทั้งได้เสนอประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สามารถจัดในโรงเรียนประถมศึกษา มี 9 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ การเป็นผู้นำและการปกครองตนเอง การบำเพ็ญประโยชน์ และสังคมสงเคราะห์ ศาสนาและประเพณี สังคมและการเข้าสังคม การกีฬาการรื่นเริงหรือนันทนาการ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หรืองานอดิเรก ลูกเสือและเนตรนารี และด้านวิชาการ

อนุชา เทวราชสมบุรณ์ (2523 : 40) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรพบว่า เจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนทั้ง 5 ประเภท โดยเฉลี่ยผู้บริหารมีเจตคติในเชิงเห็นด้วยกับกิจกรรมนักเรียนเรียงตามลำดับดังนี้ การปกครองและการประชุม การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ การออกกำลังกายและนันทนาการ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาการ

รัชณี อมรพันธ์ (2523 : 90-91) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลปรากฏดังนี้ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาที่พึงประสงค์ต่อการที่วิทยาลัยสนับสนุนการจัดกิจกรรมนักศึกษาและคณะกรรมการนักศึกษาได้วางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่ส่งเสริม

ความเป็นประชาธิปไตย ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์คือ การประเมินผลการจัดกิจกรรม มีน้อย ขาดความเป็นอิสระในการจัดกิจกรรม และนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ เป็นส่วนน้อย

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า งานกิจกรรม นักศึกษามีความสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพนักศึกษาที่จะฝึกฝนตนเองให้มี ลักษณะเป็นผู้นำ มีจริยธรรม รู้จักใช้เหตุผล และมีลักษณะแสดงตนสูงพร้อมที่จะออกไปเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศในอนาคต

7. การบริการนักศึกษา

การบริการ คือ การช่วยเหลือนักศึกษาให้ได้รับประโยชน์จากการศึกษา ในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ดังที่ วิลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 101) กล่าวว่า งานบริการเป็นงานที่มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวก ให้แก่นิสิตนักศึกษาโดยส่วนรวมในด้านชีวิตความเป็นอยู่ และการศึกษาเล่าเรียน โดยทั่วไปแล้วการบริการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาควรจัดให้มีขึ้นคือ บริการห้องสมุด บริการแนะแนว บริการสุขภาพ บริการร้านอาหาร และบริการร้านค้าสหกรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 บริการห้องสมุด

ห้องสมุดเป็นศูนย์รวมแห่งวิชาการที่อาจารย์และนักศึกษาจะสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ห้องสมุดที่ดีควรมีหนังสือมากชนิด ทั้งให้เหมาะกับวัยและความสนใจของนักศึกษา สภาพห้องควรสะอาดปลอดโปร่ง สะดวกสบาย เหมาะที่จะเข้ามาศึกษาค้นคว้าหรือนั่งทำงาน ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน (เว้นวันหยุดราชการ) และควรเปิดก่อนและหลังเวลาเรียนสัก 2-3 ชั่วโมง วิจิตร วรดบางกูร (2523 : 41-42) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรพยายามจัดและส่งเสริมการใช้ห้องสมุดให้มากโดยใช้วิธีการต่อไปนี้

- 1) จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการใช้ห้องสมุด

ให้เพียงพอ

- 2) จัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ต้องใช้ในห้องสมุด ตลอดจนให้เงินงบประมาณมาสนับสนุนการจัดห้องสมุดให้เต็มที่
- 3) ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักการใช้บริการห้องสมุด
- 4) สนับสนุนอาจารย์ให้ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ
- 5) ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาและค้นคว้าในห้องสมุด
- 6) ปรับปรุงองค์ประกอบของห้องสมุดให้ดี และพยายามจัดบริการให้แก่อาจารย์และนักศึกษาอย่างเต็มที่
- 7) หาทางให้อาจารย์และนักศึกษาเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดและการบริการห้องสมุด เพื่อทุกคนจะได้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและได้ช่วยกันดำเนินงานให้ดีขึ้น

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดสรรข้อเสนอแนะ ความรู้และให้บริการสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนสร้างร่วมมือระหว่างกัน เพื่อจะได้สนองความต้องการด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการของผู้ใช้ทุกระดับได้สมบูรณ์และถูกต้องรวดเร็ว สายสุดา คชเสนี (2530 : 3 อ้างถึงใน มะโน คำบำรุง, 2533 : 42) เปรียบเทียบว่า ปัจจุบันห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

7.2 บริการแนะแนว

เป้าหมายที่สำคัญของการแนะแนวคือ มุ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถดำรงชีวิตอย่างสงบสุขในสังคม โดยการเสริมสร้างหรือพัฒนาให้นักศึกษามีคุณลักษณะประจำตัว 3 ประการคือ 1) ความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 2) ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีความเป็นอิสระและสามารถพึ่งตนเองได้ และ 3) ความสามารถในการปรับตัว ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและลดภาวะความทุกข์ ความคับข้องใจทั้งหมดได้ (กาญจนา ภาสุรพันธ์, 2531 : 32) และจากการศึกษาของ ฮิกกินส์ (Higgins, 1975 : 70-75-A อ้างถึงใน นารี แซ่ลี่, 2519 : 7) พบว่า อาจารย์ใหญ่ส่วนมากเห็นว่าผู้ให้คำปรึกษาควรจะ

ใช้เวลาประมาณ 36-56% ของแต่ละวัยในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล และอัตราส่วนของผู้ให้คำปรึกษาต่อนักเรียนไม่ควรต่ำกว่า 1 : 320 คน นอกจากนี้ มีลลิกา เกาฬิจิตร และคณะ (2508 : 190-191 อ้างถึงใน นารี แซ่ลี, 2519 : 7) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะอีกว่าในสถาบันการศึกษาหนึ่ง ๆ ควรจะได้มีการจัดผู้ให้คำปรึกษาที่รับผิดชอบหน้าที่นี้เต็มเวลาอย่างน้อย 1 คน โดยให้เหตุผล ดังนี้

1) ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้เคร่งต่อระเบียบวินัยในบางครั้งบางคราว ถ้าคน ๆ เดียวจะเป็นทั้งครูผู้สอนและเป็นผู้ให้คำปรึกษาด้วยความสัมพันธ์ อาจเป็นไปได้ในลักษณะการตีสองหน้า ในการติดต่อที่มีได้้นัดหมาย นักเรียนจะไม่ทราบ ว่าตนกำลังปฏิบัติตนต่อผู้ใด

2) นักเรียนมักจะชอบเปิดเผยเรื่องราวกับผู้ที่ตนมีได้ติดต่อเป็นประจำมากกว่า เนื่องจากนักเรียนจะรู้สึกลำบากใจที่จะต้องเล่าปัญหาอันลึกซึ้งของตนแก่ผู้ให้คำปรึกษาในเวลาหนึ่ง และในเวลาต่อมาผู้นั้นก็เข้ามาสอนหนังสือแก่ตน

3) การมีผู้ให้คำปรึกษาประจำ ทำให้โรงเรียนได้มีผู้ที่มีความรู้ในการแนะแนวดีกว่าใช้ครูหลายคนเป็นผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งแต่ละคนก็มีเวลาเพียงวันละหนึ่งหรือสองชั่วโมงที่จะให้คำปรึกษาได้

4) การมีผู้ให้คำปรึกษาประจำจะทำงานได้ดีกว่าผู้ให้คำปรึกษาที่ทำงานเป็นบางเวลาเพราะมีโอกาสฟังเสียงเรื่องการแนะแนวแต่เพียงอย่างเดียว

ทั้งนี้ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2525 : 163-167) ได้เสนอวิธีหรือ

ลักษณะการแนะแนวไว้ 2 รูปแบบคือ

1) การแนะแนวเป็นรายบุคคล หมายถึง กระบวนการหรือกลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษานำมาใช้เพื่อช่วยนักศึกษาแต่ละคนให้สามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจโลก สามารถตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติ สามารถปรับตัวหรือแก้ปัญหาและพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสมถูกต้อง

2) การแนะแนวเป็นหมู่ หมายถึง กระบวนการหรือกลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษานำมาใช้ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่มี

ปัญหาหรือมีความต้องการร่วมกัน หรือคล้ายคลึงกัน เพื่อช่วยให้แต่ละคนในกลุ่มเดียวกันได้ผ่อนคลายความกังวลใจที่ตนมีอยู่ เมื่อได้รับฟังหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้นักศึกษาในกลุ่มได้มีโอกาสร่วมกันคิดแก้ปัญหาหรือค้นหาสาเหตุและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2525 : 163-167) ยังได้กล่าวต่อไปว่า การจัดบริการแนะแนวต้องจัดให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ

- 1) การแนะแนวการศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษารู้จักโลกกว้างทางการศึกษาและเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) แนะนำอาชีพ เพื่อให้ให้นักศึกษารู้จักโลกกว้างทางอาชีพ และตัดสินใจเลือกอาชีพตรงกับอัธภาพและความต้องการของตลาดแรงงาน
- 3) การแนะแนวส่วนตัวและสังคม หรือการแนะแนวบุคลิกภาพ เพื่อให้ให้นักศึกษารู้จักพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้มีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

ในประเทศไทยได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา คือ

ทศพร ประเสริฐสุข (2517 : 30-39 อ้างถึงใน นารี แซ่ลี้, 2519 : 9-10) ได้ศึกษาสภาพการให้บริการนิสิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน บางแสน และสงขลา พบว่า อุปสรรคของการดำเนินงานแนะแนวคือ อาจารย์ที่ทำหน้าที่ด้านการแนะแนวมีงานด้านวิชาการมาก อุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ยังมีไม่สมบูรณ์ วัสดุและเอกสารทางด้านแนะแนวที่เป็นภาษาไทยยังมีไม่พอ การประชาสัมพันธ์ยังไม่มี นิสิตนักศึกษาไม่ไว้วางใจจึงไม่ค่อยมาขอคำปรึกษา อาจารย์ไม่เข้าใจงานด้านแนะแนว ขาดความร่วมมือและขาดงบประมาณ

จากการศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ในภาคใต้ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปรีชา บุญคมรัตน์ (2525 : บทคัดย่อ) และอัญชลี เศรษฐเสถียร (2526 : บทคัดย่อ) พบว่า บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางวิชาการคาดหวังสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้านคือ ด้านการให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน ด้านส่วนตัว และด้านการปฏิบัติงาน อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทด้านการเชื่อนอุมัติการลงทะเบียนมากที่สุด และมีปัญหาด้านติดต่อนักศึกษาในกรณีจำเป็นมากที่สุด

ในต่างประเทศได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาคือ

กิปสัน (Gibson, 1965 : 416-422 อ้างถึงใน นารี แซ่ลี่, 2519 : 11) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการแนะแนวของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมในอเมริกา 10 แห่ง ครูเหล่านี้มีเวลาสอนอยู่ในโรงเรียนตั้งแต่ 2-27 ปี และโรงเรียนเหล่านี้จัดบริการทางการแนะแนวมาแล้วเป็นเวลา 4 ปี โดยใช้มวลประชากรที่เป็นครูอาจารย์จำนวน 208 คน ผลการศึกษาพบว่าครูส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจในการแนะแนวดีและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อให้โครงการแนะแนวของโรงเรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น แต่ยังมีครูอาจารย์ประมาณ 21 เปอร์เซ็นต์ที่ยังไม่ค่อยเข้าใจบริการแนะแนว

จอร์เจียดส์ (Georgiades, 1966 : 628-a อ้างถึงใน นารี แซ่ลี่, 2519 : 11) ได้ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในการจัดบริการแนะแนวจากครูอาจารย์ และสรุปผลได้ว่า อาจารย์ใหญ่และผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญต่อการสนับสนุนและประสานงานครูกับเจ้าหน้าที่แนะแนวในโรงเรียนที่ยังร่วมกันปฏิบัติงานแนะแนวให้ดำเนินไปด้วยดี

ฮอฟแมน (Hoffman, 1971 : 4468-4469A อ้างถึงใน นารี แซ่ลี่, 2519 : 11) ได้ศึกษาปัญหาของนิสิตจากมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ในรัฐไอโอวา เกี่ยวกับการบริการแนะแนว ปรากฏว่ามีเหตุผล 5 ประการที่ทำให้นิสิตไม่เต็มใจและไม่พอใจที่จะไปใช้บริการแนะแนวเมื่อมีปัญหาคือ ไม่ทราบเกี่ยวกับการให้บริการนี้ ไม่สามารถที่จะไปยังที่นั้น ๆ ได้ ไม่ต้องการให้ช่วยแก้ปัญหา มีความรู้สึกที่ไม่ได้รับความสนใจในปัญหานั้นและเหตุผลอื่น ๆ

7.3 บริการสุขภาพ

การจัดบริการสุขภาพอนามัยเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับนักศึกษา เพราะถ้านักศึกษามีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ก็ย่อมจะส่งผลให้การเรียนประสบความสำเร็จ ดังที่ เฮนคลีย์ และคณะ (Hencley and other, n.d. อ้างถึงใน กาญจนนา ภาสุรพันธ์, 2531 : 34) กล่าวว่า บริการเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อตรวจสอบสุขภาพนักเรียน เพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ และเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้ กิติมา ปรีดีติลล (2529 : 263-265) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโครงการสุขภาพอนามัยโรงเรียนไว้ดังนี้

1) การป้องกัน บริการที่จัดให้ย่อมต้องช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยภายหลังบริการนั้น ได้แก่ การตรวจสอบสุขภาพ การฉีดยาป้องกันโรค การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อสุขภาพ

2) การรักษา เป็นการพยายามรักษาเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยอาสาสมัครประจำบ้าน อันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือเกิดจากอุบัติเหตุ ควรมีเตียงพยาบาลเพื่อไ้เห็นอนพักผ่อน

ส่วนปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2523 : 89-91) กล่าวว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนควรมีขอบเขตดังนี้

1) การประเมินสุขภาพนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้โรงเรียนทราบภาวะทางสุขภาพของนักเรียนในทุก ๆ ด้านด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกตโดยครู ผู้ปกครอง พยาบาล การทดสอบ การศึกษาประวัติทางสุขภาพของนักเรียน การตรวจโรคโดยแพทย์ ทันตแพทย์ รวมถึงการประเมินสุขภาพและอารมณ์ด้วย การประเมินสุขภาพจะช่วยให้ค้นพบปัญหาทางสุขภาพและความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ

2) การแนะแนวทางสุขภาพและการติดตามผล หมายถึงการที่แพทย์ พยาบาล ครูแนะแนว ครูหรือบุคลากรอื่นช่วยชี้แจงลักษณะและความสำคัญของปัญหาสุขภาพนักเรียนที่ค้นพบให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจ เพื่อหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้น

3) การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เพื่อไม่ให้โรคติดต่อแพร่ระบาดในโรงเรียนและชุมชน ต้องร่วมมือกันทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ พยาบาล ครู และผู้ปกครอง

4) การจัดการบริการพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ป่วยและผู้ได้รับบาดเจ็บ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายที่แน่นอนเกี่ยวกับการจัดการบริการพยาบาล และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนวิธีดำเนินการต่าง ๆ แก่บุคลากร เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง

5) บริการเกี่ยวกับสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม เป็นการ จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะคือ สะอาด เป็นระเบียบ และปลอดภัยในด้านต่าง ๆ เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ การกำจัดขยะ ส้วม สนาม อาคารเรียน แสงสว่าง การระบายอากาศ การป้องกันเสียงและกลิ่นรำคาญ เป็นต้น

6) บริการสุขภาพในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาพลศึกษาและการเล่นกีฬา โดยคำนึงถึงปัญหาสุขภาพของนักเรียน เพื่อป้องกันอันตราย การสอนวิชาพลศึกษา การจัดกีฬาต้องให้เหมาะสมกับนักเรียนด้วย

7) สุขภาพของบุคลากรในโรงเรียน โรงเรียนควรสนใจและดูแลสุขภาพของครู ลูกจ้าง คนงาน และเจ้าหน้าที่อื่นในโรงเรียน เพราะบุคลากรที่สุขภาพดีย่อมมีประสิทธิภาพในการทำงานดี และช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดีขึ้นด้วย ควรตรวจสุขภาพประจำปีของบุคลากร และแยกผู้ป่วยเป็นโรคติดต่อให้ห่างจากนักเรียน

ในการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3
 มานิต แก้วมหิทธิ (2526 : บทคัดย่อ) พบว่า

1) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่โรงเรียนจัดได้ถูกสุขลักษณะ ได้แก่ กระดานดำ การระบายถ่ายเทอากาศ แสงสว่างในห้องเรียน มาตรการดูแลความปลอดภัย ส้วม-ที่มีส้ววะ ขยะมูลฝอย น้ำดื่ม การระบายน้ำ และสิ่งที่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ ได้แก่ โรงอาหาร ห้องพยาบาล การป้องกันเหตุรำคาญ

2) การจัดการบริการสุขภาพที่มีความพร้อม ได้แก่ สันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต การจัดอาหารกลางวัน แนวแนวสุขภาพ ผู้ดูแลรับผิดชอบเมื่อเด็กเกิด

อุบัติเหตุ ความรู้ด้านปฐมพยาบาลของครู ความสนใจของครู-อาจารย์ในการตรวจสอบสภาพนักเรียน และที่ยังขาดความพร้อมได้แก่ การตรวจสอบสภาพโดยแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การตรวจวัดสายตา การทดสอบการได้ยิน บริการรักษาพยาบาล

3) การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา โรงเรียนมีความพร้อมในด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ทัศนคติที่ดีของครูสอนสุขศึกษา ที่ขาดความพร้อมคือ อุปกรณ์การสอน การฝึกอบรมครูเพื่อปฏิบัติงาน คุณวุฒิของครู หนังสือหรือเอกสารสำหรับค้นคว้า

4) ผู้บริหารเห็นด้วยกับการบริหารงานด้านสุขภาพสูงมาก โดยเฉพาะในด้านการจัดสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสุขภาพ และการจัดการเรียนการสอน

5) ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ขาดงบประมาณ บุคลากรตรงตามสายงาน (วุฒิพยาบาล วุฒิสุขศึกษา) วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

7.4 การบริการร้านอาหาร

การบริการอาหารเป็นความหวังประการหนึ่งของนิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่ยากจนและอยู่ต่างจังหวัด โดยปกติแล้วอาหารเป็นหัวใจในการเรียนของนิสิต ความสำเร็จในการเรียนขึ้นอยู่กับอาหาร ซึ่งหมายถึงสุขภาพทางกายของนิสิตนักศึกษา (ทองเวียน อมรัชกุล, 2525 : 52) ความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ วิจิตร วรุตบางกูร (2523 : 56) ที่กล่าวว่า การบริการอาหารกลางวันจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพ ประหยัดและสะดวกสบาย นอกจากนี้โรงเรียนยังมีผลพลอยได้จากการบริการอาหารกลางวันคือ เป็นที่ฝึกงานภาคปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนวิชาอาหาร ทั้งยังมีโอกาสได้ฝึกอบรมมารยาทการรับประทานอาหารของนักเรียนอีกด้วย หลักในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน มีดังนี้

1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหารมื้อนี้ควรจะ เป็นหนึ่งในสามของอาหารที่นักเรียนควรจะได้รับในหนึ่งวัน ต้องมีคุณค่าเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกายด้วย

- 2) เพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ อาหารที่จัดให้นักเรียนต้องมีสารอาหารครบ สะอาดและถูกหลักโภชนาการ
 - 3) ช่วยประหยัดเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียน
 - 4) ประโยชน์ทางการศึกษา นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการซื้ออาหาร การปรุงอาหาร การถนอมอาหาร การบริการอาหาร ฯลฯ
- การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน มักจะจัดดังต่อไปนี้
- 1) โรงเรียนให้ร้านค้าหรือบุคคลภายนอกเข้ามาจำหน่ายอาหารให้แก่นักเรียน โดยทางโรงเรียนเป็นผู้ควบคุมคุณภาพและราคาอาหาร โรงเรียนเก็บเงินจากร้านค้าเป็นค่าสวัสดิการและค่าบำรุงสถานที่พอสมควร
 - 2) โรงเรียนให้ผู้รับเหมาจัดอาหารให้ โดยนักเรียนเสียค่าอาหารเป็นรายเดือน
 - 3) โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวันเอง โดยมีคณะกรรมการหรือครูเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินงาน
- ทองเวียน อมรัชกุล (2525 : 52) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการบริการอาหารได้ดังนี้
- 1) เพื่อจัดให้บัณฑิตนักศึกษาได้มีสถานที่สำหรับรับประทานอาหารตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยเสียค่าใช้จ่ายถูกต้องตามสมควรแก่อัตรา
 - 2) เพื่อจัดให้สถานที่กินอยู่ของนักศึกษาเป็นห้องทดลองสำหรับการเรียนรู้อย่างแท้จริง
 - 3) เพื่อจัดให้บริการอาหารเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการของนิสิตในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ
 - 4) เพื่อสร้างนิสัยการ "รู้จักกินรู้จักอยู่" ให้กับนิสิตซึ่งจะเป็นคุณลักษณะประจำตัวตลอดไป
 - 5) เพื่อช่วยให้หลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้เกิดมีบูรณาการทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงแก่นิสิตนักศึกษา

6) เพื่อเป็นศูนย์กลางที่จะให้นักศึกษาและอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารของมหาวิทยาลัยได้มาพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ทองเวียน อมรัชกุล (2525 : 53) ได้เสนอแนวปฏิบัติทั่วไปในการให้บริการอาหารว่า มหาวิทยาลัยควรให้ความสนใจแก่การให้บริการอาหาร มหาวิทยาลัยจะต้องให้ประกันด้านความสะดวก สุขภาพอนามัย และอื่น ๆ รวมตลอดไปถึงผู้ประกอบการ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ส่วนรายการอาหารประจำวันนั้น มหาวิทยาลัยจะต้องประกาศให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าในที่สาธารณะ ยิ่งไปกว่านั้นจะต้องมีนักบริหารธุรกิจ นักโภชนาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารมาเป็นผู้ให้คำปรึกษา นอกจากนี้แล้วควรมีโครงการศึกษาและทำงาน (Work Study Program) เพื่อช่วยนิสิตนักศึกษาที่มีความจำเป็นในเรื่องการเงิน รวมทั้งเป็นการฝึกงานของนิสิตโดยเฉพาะที่ศึกษาทางอาหารและโภชนาการ

7.5 บริการร้านค้าหรือสหกรณ์

วิจิตร วรตบางกูร (2523 : 56) และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 101) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า หากสถานศึกษาสามารถจัดบริการการจัดจำหน่ายหนังสือ เครื่องเขียน แบบเรียน และอุปกรณ์การเรียนการสอนอื่น ๆ ให้นักศึกษานักศึกษาได้ซื้อของในราคาไม่แพง และไม่ต้องเสียเวลาในการไปซื้อของที่จำเป็นในการศึกษา หรือจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นสถานศึกษายังมีผลพลอยได้จากการจัดบริการนี้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่นิสิตนักศึกษาจำเป็นต้องใช้ตลอดทั้งปี การที่สถานศึกษาสามารถจัดบริการนี้ได้ตลอดก็จะเกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย สิ่งที่ควรคำนึงในการจัดบริการด้านนี้คือ สถานศึกษาไม่ควรหวังผลกำไรจากนิสิตนักศึกษามากนัก สินค้าที่มีจำหน่ายไม่ควรมีราคาสูงกว่าท้องตลาด

ในด้านการบริการนักศึกษานี้ ศิริ รอดบุญธรรม (2518 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาพบว่า ปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอาใจใส่ไม่มากนัก มีการตรวจสอบสุขภาพกันปีละครั้ง บางแห่งไม่เคยตรวจเลย บางวิทยาลัยไม่มีเจ้าหน้าที่

พยาบาลประจำ ด้านการบริการแนะแนวนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม ครูอาจารย์ส่วนใหญ่เอาใจใส่ปัญหาของนักศึกษาน้อย ส่วนการจัดบริการอาหารกลางวันอยู่ในขั้นอำนวยความสะดวกมาก และการจัดสวัสดิการในด้านเครื่องเขียนแบบเรียนจัด 2 แบบคือ สหกรณ์และร้านค้าของวิทยาลัยเอง

งานบริการและสวัสดิการนิสิตนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษาระหว่างศึกษาอยู่ในสถาบัน เป็นส่วนที่ประสานระหว่างชีวิตนอกห้องเรียนและในห้องเรียน เป็นส่วนส่งเสริมการศึกษาสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบของสถาบัน ช่วยส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาชีวิตให้สมบูรณ์ ทำให้เห็นชีวิตในแนวกว้าง สร้างทัศนคติที่ดี และอาจมีผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นด้วย ดังนั้น พรชูลี อาชวอำรุง (2525 : 41-43) จึงได้เสนอว่า งานสวัสดิการและบริการน่าจะยึดหลักดังนี้

1) หลักการพิจารณานิสิตนักศึกษา ควรจัดงานบริการและสวัสดิการเพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การรักษาความสะอาด การมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง และมีความคิดในทางสร้างสรรค์สร้างสรรค์สังคม

2) หลักความสะดวกสบาย บุคลากร นิสิตนักศึกษา ควรคำนึงถึงความสะดวกสบายของนิสิตนักศึกษามากกว่าความสะดวกสบายของตนเอง เช่น เรื่องการให้บริการอาหารและเครื่องดื่มแก่นิสิตนักศึกษา งานที่อาจจะยุ่งยากสำหรับผู้บริการ เพราะเป็นงานไม่มีเกียรติ แต่เป็นงานที่สนับสนุนความองอาจทางสมองและร่างกายของนิสิตนักศึกษา ผู้บริหารอุดมศึกษาจึงควรคำนึงถึงเป็นพิเศษที่จะต้องจัดบริการนี้ให้ สิ่งแวดล้อมที่จะอำนวยความสะดวกแก่ชีวิตของนักศึกษาควรจัดให้เป็นงานที่สำคัญลำดับแรก ๆ

3) หลักการประหยัด งานบางอย่างสถาบันไม่สามารถจะจัดให้ได้ เนื่องจากเป็นของฟุ่มเฟือยไม่จำเป็นก็ไม่จำเป็นต้องจัดให้ เช่น ต้องเล่นกีฬา ในร่ม ถ้าจะต้องมาจัดโต๊ะปิงปองและห้องสำหรับให้เล่น แต่สถาบันกำลังขาดแคลนห้องเรียนก็จำเป็นต้องงดการให้บริการด้านนี้

4) หลักการส่งเสริมบรรยากาศของการเรียนรู้ บริการสวัสดิการที่จัดให้เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ทำให้จิตใจสบายขึ้น อยากเรียนรู้มากขึ้น หรือมีกำลังใจที่จะเรียนมากขึ้น

5) หลักการให้ก่อนขอ ผู้บริหารควรจะต้องสัมผัสสภาพต่าง ๆ ด้วยตนเอง ใ้พิจารณาญาณและเมื่อเห็นความจำเป็นในข้อใดที่สามารถจะทำได้ ก็จะทำให้ก่อนที่จะมีการเรียกร้องขอขึ้น เช่น เห็นว่าคณะควรมีโทรศัพท์สาธารณะที่จุดใดบ้าง ก็ควรขอให้มีโทรศัพท์สาธารณะมาติดตั้ง

6) หลักความสามัคคี งานบริหารและสวัสดิการที่จัดขึ้น ควรยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์หรือสัมพันธ์ภาพระหว่างนิสิตกับนิสิต นิสิตกับอาจารย์ และอาจารย์กับอาจารย์ เพื่อให้คนในสังคมอุดมศึกษาอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการให้ข่าวสารที่ถูกต้อง มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของคนในสังคมอุดมศึกษา โดยช่วยกันชื่นชมและช่วยกันประชาสัมพันธ์งานของสถาบันให้ผู้อื่นได้เข้าใจ และมีความรู้สึกอันดีงามต่อสถาบัน

สรุปได้ว่าการบริการนักศึกษาในอุดมศึกษาเป็นงานหลักที่อาจารย์ผู้บริหาร และบุคลากรในสถาบันมีควรละเลยเพราะทุกฝ่ายต่างมีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนช่วยให้สถาบันเจริญก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การตระหนักว่างานบริการมีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบัน จะช่วยให้สถาบันพิถีพิถันในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ ความสามารถ มีจิตใจสูง และสามารถดำรงตนอย่างมีประโยชน์เป็นที่พึงประสงค์ของสังคมสืบไป

8. อาคารสถานที่

อาคารสถานที่ที่มีความสำคัญช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน การสร้างอาคารสถานที่ไม่ว่าตึกเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ โรงอาหาร สถานที่เล่นกีฬา สวนสาธารณะ ระบบการจราจร และการสาธารณูปโภคต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องได้รับการออกแบบวางผังการก่อสร้าง โดยสถาปนิกและวิศวกร และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้โรงเรียนอำนวยความสะดวก

สะดวกและพร้อมที่จะขยายตัวออกไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (สุเทพ เมฆ, 2531 : 39) นักการศึกษายอมรับกันแล้วว่า ครูไม่ใช่ตัวจักรสำคัญที่จะสร้างความเจริญเติบโตทุกด้านให้แก่เด็กเพียงอย่างเดียว อาคารเรียนและสภาพของโรงเรียนก็มีส่วนเสริมสร้างความเจริญงอกงามให้แก่เด็กอยู่มาก ซึ่งวิจิตร วรตบางกูร (2524 : 2) และเมธี ปลั้ยนานนท์ (2528 : 9-10) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของสถานศึกษาที่พึงประสงค์ไว้ว่าจะต้องมีคุณลักษณะ 10 ประการ ดังนี้

- 1) ความเพียงพอ (Adequacy) หมายถึง พื้นที่ที่มีบริเวณอาคาร ห้องเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ
- 2) ความเหมาะสม (Suitability) หมายถึง ความเหมาะสมในการเลือกที่ตั้งของโรงเรียน ลักษณะของพื้นที่ การจัดห้องต่าง ๆ เป็นต้น
- 3) ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง การป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายต่าง ๆ
- 4) สุขลักษณะ (Healthfulness) หมายถึง การพิจารณาส่งเสริมในด้านสุขภาพอนามัยเป็นหลัก
- 5) ระยะเวลาการติดต่อใช้สอย (Accessibility) หมายถึง เส้นทางหรือระยะทางจากบ้านมาโรงเรียน หรือจากจุดต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน
- 6) การยืดหยุ่นได้ (Flexibility) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ ผนังกันหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ให้ใช้ประโยชน์แก่กิจกรรมหลาย ๆ อย่าง
- 7) ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การใช้พื้นที่ อาคาร อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ได้ผลเต็มที่
- 8) การประหยัด (Economy) หมายถึง การวางแผนผังบริเวณ ออกแบบอาคารให้คุ้มค่ากับเงินที่ได้ลงทุนไป และเสียค่าบำรุงรักษา
- 9) การขยายตัว (Expansibility) หมายถึง การขยายตัวของบริเวณและอาคาร โดยมีการออกแบบที่เหมาะสม ขยายตัวได้ง่ายและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย

10) รูปร่าง (Appearance) หมายถึง การวางบริเวณโรงเรียน อาคารและการตกแต่งภายใน ภายนอก ให้เป็นที่ชื่นชมแก่ผู้พบเห็น รวมทั้งการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้สวยงามและสะอาดอยู่เสมอ

อรรถพร คุณพันธ์ (2521 : 23-24) ได้สร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยไทย เพื่อใช้ในการประเมินผลสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของไทยให้เหมาะสมในการสร้างแบบสำรวจดังกล่าวผู้วิจัยได้อาศัยกฎเกณฑ์ การสร้างตามแบบมาตรฐานสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย (The College and University Environment Scales : CUES) ของเพส และแบบสำรวจกิจกรรมมหาวิทยาลัย (The Inventory of College Activities : ICA) ของแอสติน โดยผู้วิจัยได้ตั้งทฤษฎีเฉพาะขึ้น 5 ทฤษฎี คือ

ทฤษฎีเฉพาะที่ 1 มหาวิทยาลัยจะมีสภาพแวดล้อมที่ดีก็ต่อเมื่อนิสิตนักศึกษาที่เป็นมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัยนั้น มีความรู้สึกพึงพอใจมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่

ทฤษฎีเฉพาะที่ 2 บรรยากาศในการเรียนการสอนก็เป็นส่วนหนึ่งในการเอื้ออำนวยให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด ถ้าบรรยากาศในการเรียนการสอนดีมีประสิทธิภาพ ก็ย่อมทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้เป็นบัณฑิตที่ทรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถและคุณธรรมตามความมุ่งหวังของมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ถ้ามหาวิทยาลัยใดมีสภาพแวดล้อมดี ก็แสดงว่ามหาวิทยาลัยนั้นจะต้องมีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีด้วย

ทฤษฎีเฉพาะที่ 3 สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ดี จะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งในด้านวิชาการ สันทนาการ กีฬา ศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งมีกิจกรรมที่เสริมสร้างให้นิสิตนักศึกษารู้อรอบและเป็นบัณฑิตทั้งร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ ให้เป็นผู้มีความรู้และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในบทบาทของผู้นำและผู้ตามที่ดี

ทฤษฎีเฉพาะที่ 4 สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ดีจะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารที่ดี กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเคารพต่อกฎระเบียบของ

มหาวิทยาลัย อีกทั้งผู้บริหารให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษา มีส่วนในการบริหาร

ทฤษฎีเฉพาะที่ 5 อาคารสถานที่เป็นสิ่งสำคัญทางกายภาพที่จะช่วยผลักดัน ให้การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสัมฤทธิ์ผล มหาวิทยาลัยจะมีสภาพแวดล้อมที่ดี จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องอาหาร ที่นั่งพักผ่อน และอื่น ๆ เพียงพอกับจำนวนนิสิตนักศึกษา อีกทั้ง ศึกษารายละเอียด ห้องสมุดอยู่ไม่ไกลกันจนเกินไปนัก

จากทฤษฎีดังกล่าว แบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงแบ่งองค์ประกอบ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยออกเป็น 5 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความประทับใจ บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน บรรยากาศในการบริหาร และอาคารสถานที่

นัยนา อังสันติกุล (2522 : 70) ได้ศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยไทยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตนักศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 685 คน โดยใช้แบบสอบถามสำรวจสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษา มี 8 ประการคือ บรรยากาศในการเรียน พฤติกรรมของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก บรรยากาศ การบริหารและวินัยนิสิตนักศึกษา กีฬาและสันทนาการ บุคลิกภาพเพื่อนสนิท และ บริการทางวิชาการ

วิจิตร วรุตบางกูร (2524 : 2) กล่าวถึง การตกแต่งอาคารสถานที่ และบริเวณว่ามีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ช่วยให้เด็กเกิดความสดชื่น เป็นแรงจูงใจให้เด็กอยากมาโรงเรียน มีความรักหวงแหน และภาคภูมิใจโรงเรียน ลักษณะเช่นนี้จะช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กได้ อาคารโรงเรียนที่ดีควรมี องค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เป็นต้นว่า ขนาด รูปร่าง รูปลักษณะ วัสดุ

อุปกรณ์ สี แสง ทัศนียภาพ ทิศทางลม และการจัดระเบียบภายในอาคาร เป็นต้น นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วควรประกอบด้วย สุนัขลักษณะ ความปลอดภัย ความสดชื่น ความสุขสบายและอบอุ่น บรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความรักใคร่สามัคคีกัน

การจัดสภาพทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนการสอน สุขศึกษา ธีระกุล และคณะ (2523 : 182-189) ได้กล่าวรวม ๆ ไว้ว่า สภาพโรงเรียนและ ห้องเรียนต้องถูกหลักวิชาโดยพิจารณาถึงทิศทางลม แสงสว่าง สี การระบายอากาศ และความสะอาด ตลอดจนความเหมาะสมกับขนาดของผู้เรียน มีบริเวณที่สามารถ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีความยืดหยุ่นได้ ควรมีการเปลี่ยนสถานที่บ้าง เพื่อช่วยสร้างความรู้สึที่ดี ช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย

งานวิจัยด้านอาคารสถานที่ของสถานศึกษา ประภาศรี สุฉันทบุตร (2522 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของ นักศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ห้องเรียนร้อนอบอ้าวและแออัด มาก มีเสียงรบกวนจากข้างนอกเข้ามาในห้องเรียนเสมอ จำนวนนักศึกษาที่มีมาก เกินพอดีมีส่วนทำให้การเรียนของนักศึกษาไม่บรรลุผลตามที่ต้องการ

นารี มิตรสัมพันธ์ดี (2523 : 91) สํารวจถึงสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตรับรู้ว่สภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับ อาคารสถานที่เด่นที่สุด ผกาทิพย์ เกษรากล (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิตปรากฏผลดังนี้ สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่นั้น นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าห้องเรียนสะอาดไม่แออัด มีการใช้ประโยชน์ของห้องเรียนในการเรียนการสอนปานกลาง แต่ที่นึ่งที่ก่ฝอน สถานที่เล่นกีฬา และอุปกรณ์มีน้อย ทั้งโรงอาหารและสถานที่รับประทานอาหาร ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนิสิต อรรถพร คุณพันธ์ สุรัชชัย ศรีนาค และ เฉลิมเกียรติ ฃ ปิ่น (2525 : 182-184, อ้างถึงใน กาญจนา ภาสุรพันธ์, 2531 : 44) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษามี ความเห็นว่าสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่เด่นที่สุด รองลงไปได้แก่ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความประทับใจ

มหาวิทยาลัย และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับบรรยากาศในการบริหารด้อยที่สุด
 เยาวนารถ อุทัยมกุล (2528 : 84-86) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย
 สงขลานครินทร์ ในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาพบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษ
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี มีทัศนะต่อ
 สภาพแวดล้อมด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านสังคม กลุ่มเพื่อน ด้านการ
 บริหารและด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่
 ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่นิสิตมีความ
 พอใจอาคารสถานที่ของตนน้อยที่สุด

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของอาคารเรียนที่น่าสนใจของชาวต่าง
 ประเทศ ได้แก่ การวิจัยของ โฮโรวิทซ์ และออโตโต (Harowitz and Otto,
 1973 : 242 อ้างถึงใน สุเทพ เมฆ, 2531 : 47) ซึ่งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนของนักเรียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนในห้องที่จัดแบบเดิม และกลุ่มที่
 เรียนในห้องเรียนจัดแบบใหม่ คือ มีสี่สรว หลากสี ฝาห้องเคลื่อนที่ได้ ระบบแสงไฟ
 แบบใหม่ที่นุ่มสบาย เคลื่อนย้ายได้ โดยประเมินผลจากรายงานประจำวิชา และ
 ผลการสอบปลายเทอม ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างในเรื่องการเรียน
 สำหรับในห้องเรียนแบบใหม่นี้ นักเรียนมาเข้าชั้นเรียนกันมากกว่าห้องเรียนแบบเก่า และ
 นักเรียนในห้องเรียนแบบใหม่มีการเข้าไปพบกับครูผู้สอนเพื่อสอบถามปัญหาต่าง ๆ
 มาก และมีการรวมกลุ่มในหมู่เพื่อนมากกว่านักเรียนในห้องเรียนในรูปแบบต่าง ๆ
 ส่วน วอง (Wong, 1973 : 73 อ้างถึงใน สุเทพ เมฆ, 2531 : 47) ได้
 ศึกษาถึงผลการจัดชั้นเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีต่อความวิตกกังวล ความคุ้นเคย
 และการเข้าสังคมของนักเรียน โดยศึกษาจากการจัดชั้นเรียน 3 รูปแบบ คือ
 แบบแถวตรง (Straight Row) แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า (Rectangular Row)
 แบบรูปเกือกม้า (Morseshoe Formation) ผลจากการศึกษาจากแบบสอบถาม
 ปรากฏว่า ความวิตกกังวล ความคุ้นเคย และการเข้าสังคมของนักเรียนทั้ง 3
 ชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน

ในการรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยมีวิธีการรับนักศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มแรกคือ นักศึกษาที่สอบเข้าศึกษาโดยสอบคัดเลือกจากส่วนกลาง (สอบรวม) ซึ่งจัดโดยทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนกลุ่มที่สองเป็นนักศึกษาที่สอบคัดเลือกโดยวิธีรับตรง (สอบตรง) ซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นผู้ดำเนินการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนทางภาคใต้ มีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยรับนักศึกษาจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนที่รับทั้งหมด ทั้งนี้มหาวิทยาลัยพบว่า การรับนักศึกษาโดยวิธีรับตรงไม่สามารถกระจายความเท่าเทียมและโอกาสทางการศึกษาได้มากนัก เพราะนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนใหญ่ ๆ ที่มีมาตรฐานการสอนดีมีโอกาสสอบคัดเลือกได้มากกว่านักเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัดหรือโรงเรียนประจำอำเภอเล็ก ๆ มหาวิทยาลัยจึงได้เพิ่มโอกาสทางการศึกษาในภาคใต้ ให้กระจายเท่าเทียมกัน โดยการแบ่งผู้สมัครสอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 โดยกำหนดโควต้าให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มจำนวนร้อยละ 40 และ 60 ของจำนวนที่จะรับได้โดยวิธีรับตรงตามลำดับ ผู้สมัครในกลุ่มคือ นักเรียนที่เรียนดี จำนวนร้อยละ 10 ของผู้สมัครในสายวิทยาศาสตร์ และร้อยละ 10 ในสายศิลปศาสตร์ของแต่ละโรงเรียน จากการแบ่งกลุ่มเช่นนี้ทำให้นักเรียนจากโรงเรียนมัธยมเล็ก ๆ มีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยมากขึ้น

ดังนั้นเห็นได้ว่าวิธีการรับสมัครสอบคัดเลือกที่หลากหลาย และการจัดการศึกษาแบบสหศึกษา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่านักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่และที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว มีความคิดเห็นต่อสถานศึกษาของตนอย่างไรและแตกต่างกันหรือไม่ โดยศึกษาจากทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยองค์การที่เป็นสิ่งเร้า 8 ประการ คือ การบริหาร อาจารย์ผู้สอน วิธีสอน สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา และอาคารสถานที่ ทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อบัญชีดังกล่าว จะเป็นสิ่งบ่งบอกถึงความรู้สึกรู้สึกว่าพึงพอใจสถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่หรือไม่ ดังเช่น ถ้านักศึกษาคนใดมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นนิสิตนักศึกษาของสถานศึกษาใดก็แสดงว่ามีศรัทธาหรือทัศนคติที่ดีต่อสถานศึกษานั้น

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ชนิดการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับของความผูกพันและปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาที่มีต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อจะให้ได้ผลการวิจัยที่มีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการออกเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี และชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่อง ปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2534 รวมทั้งหมด 750 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี และชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่อง ปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2534 จำนวนรวมกันทั้งสิ้น 750 คน สุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยครั้งนี้เพียง 260 คน คิดเป็นร้อยละ 35 ซึ่งได้มาโดยวิธีการดังนี้

2.1 หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamané,
1973 : 727-728)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยทำการแบ่งชั้นได้ขนาดของนักศึกษา ปัจจุบันและศิษย์เก่าโดยคิดจากร้อยละ 35 ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ฐานะชั้นปี	หลักสูตร	จำนวนคน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
1	4	4 ปี	262	91
2	4	ต่อเนื่อง	141	49
3	ศิษย์เก่า	-	347	120
รวม			750	260

2.3 ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากจำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่อง และศิษย์เก่าตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่หาได้ในตาราง 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น

4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรอิสระที่ต้องการจะศึกษา ได้แก่ ภูมิภาค สถานภาพนักศึกษา หลักสูตร การศึกษา และสาขาวิชาเอก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยองค์การตามตัวแปรอิสระที่ต้องการจะศึกษา 8 ด้านคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การวัดแบบนี้เริ่มด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่จะศึกษา โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่าการบริหารและการจัดการศึกษาตามปัจจัยองค์การดังกล่าวมีลักษณะหรือปฏิบัติอยู่ในระดับใดใน 5 ระดับ จากมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความผูกพัน เป็นเรื่องของความรู้สึกของนักศึกษาในการเข้ามาศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ โดยให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกว่าอยู่ในระดับใดใน 5 ระดับ จากจริงมากที่สุดจนถึงจริงน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด เป็นความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

2. เกณฑ์การให้คะแนนของเครื่องมือ

การให้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 คือ

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 คะแนน สำหรับคำตอบมากที่สุด (ช่องหมายเลข 5)
- 4 คะแนน สำหรับคำตอบมาก (ช่องหมายเลข 4)
- 3 คะแนน สำหรับคำตอบปานกลาง (ช่องหมายเลข 3)

2 คะแนน สำหรับคำตอบน้อย (ช่องหมายเลข 2)

1 คะแนน สำหรับคำตอบน้อยที่สุด (ช่องหมายเลข 1)

ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ยที่คะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำเอา
คะแนนเฉลี่ยมาแปลความหมายของคะแนนโดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าความคิดเห็น
(Opinionnaire) ของเบสต์ (Best, 1981 : 184) ซึ่งใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.6668 - 5.0000 อยู่ในเกณฑ์สูง หมายถึงดีหรือ
เหมาะสมดี

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.3334 - 3.6667 อยู่ในเกณฑ์ปานกลางหมายถึง
ดีปานกลาง หรือเหมาะสมปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.0000 - 2.3333 อยู่ในเกณฑ์ต่ำ หมายถึงไม่ดี
หรือไม่เหมาะสม

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างและดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความผูกพัน และการบริหาร การ
จัดการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ 8 ประการคือ
การบริหาร อาจารย์ผู้สอน วิธีสอน สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การวัดผล
และการประเมินผลการศึกษา กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา และอาคาร
สถานที่

3.2 ศึกษารูปแบบแบบสอบถามของ เขาวนารถ อุทัยมกุล (2528 :
ภาคผนวก) วุฒิพงษ์ เจริญทิม (2534 : ภาคผนวก) สมบูรณ์ ทองศิลป์ (2519 :
ภาคผนวก) มะโน คำบำรุง (2533 : ภาคผนวก) นารี แซ่ลี (2519 :
ภาคผนวก) พิมศรี เปาณิล (2530 : ภาคผนวก) ดุสิต น้ำฝน (2529 :
ภาคผนวก) สุวิดา ธรรมณีนวงศ์ (2528 : ภาคผนวก) และปรียาพร
วงศ์อนุตรโรจน์ (2528 : ภาคผนวก) เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
เพื่อให้ได้เนื้อหาเพียงพอที่จะใช้สอบถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะวัดโดยครบถ้วน

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการบริหาร การศึกษา จำนวน 2 ท่าน ได้ตรวจสอบเนื้อหา ตลอดจนภาษาที่ใช้ แล้วนำเสนอ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านคือ

3.3.1 นายวิรุฑ จิตต์ผิงงาม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ

3.3.2 นายประพันธ์ วิเศษรัฐกรรม รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงไปทดลองใช้ กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการดังนี้

3.4.1 หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยรวบรวม คะแนนทั้งหมดของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน คะแนนจากสูงไปต่ำ คิดเอา 25% สูง และ 25% ต่ำ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมาเป็นตัวแทนในการหาค่าอำนาจจำแนก หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความแปรปรวน (Variance) และหาค่าความแตกต่าง ระหว่างกลุ่ม โดยการทดสอบที (t-test) แล้วเลือกเอาเฉพาะข้อคำถามที่มี อำนาจจำแนกสูง ใช้เกณฑ์ $t \geq 1.75$ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 96) เป็น เกณฑ์ตัดสินว่าข้อคำถามนั้นมีอำนาจจำแนกใช้ได้ สมควรนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

สูตรในการหาค่าอำนาจจำแนกใช้

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ t แทน อำนาจจำแนก

\bar{X}_H แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง

\bar{X}_L แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำซึ่งมีจำนวน
 เท่ากัน

(บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 94-95)

ค่า t ที่ได้จะเป็นค่าอำนาจจำแนกของข้อความนั้น ๆ จาก
 แบบสอบถามทั้งหมด 70 ข้อ ได้ข้อที่มีอำนาจจำแนก 1.75 ขึ้นไปจำนวน 68 ข้อ
 ไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด 2 ข้อ (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ) ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุง
 โดยผ่านที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ค่าอำนาจจำแนก
 ในภาคผนวก

3.4.2 ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น โดยการรวบรวมข้อความที่มี
 ค่าอำนาจจำแนกที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้เข้าด้วยกัน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น
 (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าความเชื่อมั่น ถ้ามีค่าความเชื่อมั่น

.6 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ แต่ถ้าค่าเข้าใกล้ 1 ถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง (บุญชม ศรีสะอาด,
 2535 : 96)

จากแบบสอบถามที่นำไปทดลองนี้เมื่อทดสอบค่าความเชื่อมั่นแล้วได้
 ค่าความเชื่อมั่น .97 และได้ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบเพื่อความเหมาะสมอีกครั้ง
 และนำไปรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. นำจดหมายแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยไปติดต่อกับคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนในการส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษา
2. ทำการเก็บข้อมูลกับนักศึกษา โดยแยกเก็บเป็นหลักสูตร
3. ภายหลังจากให้แบบสอบถามไปแล้ว 1 สัปดาห์ สำหรับนักศึกษาปัจจุบัน ผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามคืน โดยประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน
4. ภายหลังจากให้แบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ สำหรับศิษย์เก่าให้ส่งแบบสอบถามคืนโดยทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบซองปิดผนึกไปถึงผู้วิจัยไปพร้อมแบบสอบถาม และให้ส่งกลับคืนภายใน 2 สัปดาห์ รวมเป็น 4 สัปดาห์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจัดกระทำกับข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

- 1.1 เลือกแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ไว้แล้วหาค่าร้อยละของแบบสอบถามที่สมบูรณ์
- 1.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนน
- 1.3 จำแนกแบบสอบถามตามตัวแปรอิสระสำหรับวิเคราะห์
- 1.4 คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละด้านของแต่ละกลุ่มตามตัวแปรอิสระ เพื่อพิจารณาผลวิจัย และทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้
- 1.5 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 หาค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามกลับคืน

2.2 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อความผูกพันโดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2524 : 71)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2524 : 71)

2.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป SPSS

(Statistical Package for Social Sciences) ของโนรูซิส (Norusis, 1990 : B₁-B₂₃) โดยเลือกเฉพาะวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับการทดสอบสมมติฐานดังนี้

2.3.1 การทดสอบสมมติฐานที่ 1 นักศึกษามีภูมิลำเนาต่างกัน มีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยวิธีหาค่าการทดสอบที่

2.3.2 การทดสอบสมมติฐานที่ 2 นักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ที่จัดสอนโดยคณะต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยวิธีหาค่าการทดสอบที่ (t-test)

2.3.3 การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาตามตัวแปร 8 ด้านคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผล และประเมินผลการศึกษา สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานคือ วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Correlation Coefficient) และวิธีหาค่าการทดสอบที่ (t-test)

2.4 ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามตอนที่ 4 คือคำถามปลายเปิดนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาจัดลำดับความถี่และอภิปรายผลตามลำดับ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

บทนี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งกล่าวถึงสัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อสะดวกและเพื่อความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{x}	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ใน t-distribution
r_{xy}	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
**	แทน มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยยึดวัตถุประสงค์และสมมติฐานเป็นหลัก

ในการเสนอโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง เพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้รับเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในขนาดของกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้าน
การบริหารและการจัดการศึกษา และระดับที่เป็นจริงด้านความผูกพันของนักศึกษาต่อ
คณะศึกษาศาสตร์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์หาค่าการทดสอบที่ (t-test) และวิธีการ
หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ตามสมมติฐาน

ตอนที่ 4 เป็นการประมวลและจัดลำดับความคิดเห็นอื่น ๆ พร้อมทั้ง
ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

1.1 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากนักศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จ
การศึกษาในปี 2534 ข้อมูลที่สมบูรณ์สามารถวิเคราะห์ได้มีจำนวน 260 ชุด จำแนก
ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏดังตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

ลำดับที่	ฐานะชั้นปี	หลักสูตร	จำนวนที่จัดเก็บ	จำนวนที่เก็บได้	ร้อยละ
1	4	4 ปี	91	91	35
2	4	ต่อเนื่อง	49	49	19
3	ศิษย์เก่า	-	120	120	46
	รวม		260	260	100

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า จำนวนข้อมูลที่จัดเก็บได้มาใช้วิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 260 ชุด ตรงตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรในการวิจัยได้

1.2 ลักษณะข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมไว้เมื่อนำมาจำแนกตามภูมิลำเนาของผู้ตอบปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
ภาคใต้	228	87.7
ภาคอื่น	32	12.3
รวม	260	100.0

จากตาราง 3 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ มีจำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 87.7 และเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอื่น มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3

1.3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่รวบรวมไว้เมื่อนำมาจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพนักศึกษา

สถานภาพนักศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ศิษย์ปัจจุบัน	140	54
ศิษย์เก่า	120	46
รวม	260	100

จากตาราง 4 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2535 จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 54 และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วในปีการศึกษา 2534 จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 46

1.4 ชั้นปีและหลักสูตรของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่รวบรวมได้เมื่อนำมาจำแนกตามหลักสูตรการศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหลักสูตรการศึกษา

หลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
4 ปี	165	63.5
ต่อเนื่อง	95	36.5
รวม	260	100.0

จากตาราง 5 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 และนักศึกษาหลักสูตรต่อเนื่อง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

1.5 คณะที่จัดสอน ข้อมูลที่รวบรวมได้เมื่อนำมาจำแนกตามคณะที่จัดสอน
ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอน
โดยคณะต่างกัน

คณะที่จัดสอน	จำนวน	ร้อยละ
คณะศึกษาศาสตร์	144	55.4
ไม่ใช่คณะศึกษาศาสตร์	116	44.6
รวม	260	100.0

จากตาราง 6 นักศึกษาที่จัดสอนโดยคณะศึกษาศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถาม
จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดย
ต่างคณะ จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6

1.6 ศิษย์ปัจจุบัน แยกตามภูมิภาค หลักสูตร และคณะที่จัดสอน ข้อมูล
ที่รวบรวมได้ของศิษย์ปัจจุบันเมื่อนำมาจำแนกตามภูมิภาค หลักสูตร และคณะที่จัดสอน
ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างศิษย์ปัจจุบัน แยกตามภูมิภาค
หลักสูตร และคณะที่จัดสอน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิภาค		
ภาคใต้	124	88.6
ภาคอื่น	16	11.4
รวม	140	100.0
หลักสูตร		
4 ปี	91	65.0
ต่อเนื่อง	49	35.0
รวม	140	100.0
คณะที่จัดสอน		
คณะศึกษาศาสตร์	74	52.9
ไม่ใช่คณะศึกษาศาสตร์	66	47.1
รวม	140	100.0

จากตาราง 7 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามเป็นศิษย์ปัจจุบัน
ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ 124 คน คิดเป็นร้อยละ 88.6 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอื่น
จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 หลักสูตร 4 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ
65 หลักสูตรต่อเนื่อง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35 จัดสอนโดยคณะศึกษาศาสตร์
จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 และจัดสอนโดยไม่ใช่คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน
66 คน คิดเป็นร้อยละ 47

1.7 ศิษย์เก่าแยกตามภูมิภาค หลักรัฐ และคณะที่จัดสอน ข้อมูล
ที่รวบรวมได้ของศิษย์เก่าเมื่อนำมาจำแนกตามภูมิภาค หลักรัฐ และคณะที่จัดสอน
ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ข้อมูลพื้นฐานแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างศิษย์เก่าแยกตามภูมิภาค
หลักรัฐ และคณะที่จัดสอน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิภาค		
ภาคใต้	104	86.7
ภาคอื่น	16	13.3
รวม	120	100.0
หลักรัฐ		
4 ปี	74	61.7
ต่อเนื่อง	46	38.3
รวม	120	100.0
คณะที่จัดสอน		
คณะศึกษาศาสตร์	70	58.3
ไม่ใช่คณะศึกษาศาสตร์	50	41.7
รวม	120	100.0

จากตาราง 8 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามเป็นศิษย์เก่า
ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ 104 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอื่น
16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 หลักรัฐ 4 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7

หลักสูตรต่อเนื่อง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 จัดสอนโดยคณะศึกษาศาสตร์
จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และจัดสอนโดยไม่ใช่คณะศึกษาศาสตร์
จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7

2. ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางการบริหาร
และการจัดการศึกษา และระดับที่เป็นจริงทางด้านความผูกพันของนักศึกษาต่อ
คณะศึกษาศาสตร์

2.1 ด้านการบริหาร ตัวแปรที่ศึกษาคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรม
นักศึกษา การให้บริการนักศึกษา และอาคารสถานที่ ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตาม
ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 9-13

2.1.1 การบริหารทั่วไป ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารทั่วไปตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

การบริหารทั่วไป	\bar{x}	SD	ระดับที่มีหรือ ที่ปฏิบัติ
1. การประชาสัมพันธ์เพื่อประโยชน์สำหรับ นักศึกษา	3.05	.88	ปานกลาง
2. การปฐมนิเทศ	3.43	.90	ปานกลาง
3. การจัดประชุมนักศึกษาเป็นระยะ ๆ	2.42	.91	ปานกลาง
4. การให้บริการด้านธุรการที่เกี่ยวข้องกับ นักศึกษา	2.82	.92	ปานกลาง
5. การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาและระบบการให้ คำปรึกษาที่เหมาะสม	3.13	1.06	ปานกลาง
6. การปัจฉิมนิเทศ	3.23	.98	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.01	.65	ปานกลาง

จากตาราง 9 การบริหารทั่วไปของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} = 3.01) เมื่อ
วิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีระดับปฏิบัติปานกลางค่อนข้างมาก ข้อ 2 ในเรื่อง
การปฐมนิเทศ (\bar{x} = 3.43) และมีการปฏิบัติปานกลางค่อนข้างต่ำ ข้อ 3 ใน
เรื่องการจัดประชุมนักศึกษาเป็นระยะ ๆ (\bar{x} = 2.42) ส่วนข้อ 1, 4, 5 และ
6 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.1.2 กิจกรรมนักศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านกิจกรรมนักศึกษาตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

กิจกรรมนักศึกษา	\bar{x}	SD	ระดับที่มีหรือ ที่ปฏิบัติ
1. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการให้แก่ นักศึกษา	3.09	.93	ปานกลาง
2. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรม	3.16	.95	ปานกลาง
3. การจัดกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์	3.04	.96	ปานกลาง
4. มีการจัดกิจกรรมด้านการกีฬา	3.08	.99	ปานกลาง
5. มีการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ	3.08	.98	ปานกลาง
6. มีการจัดกิจกรรมด้านการเมือง	2.69	1.01	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.02	.74	ปานกลาง

จากตาราง 10 การจัดกิจกรรมนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ตาม
ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.02$)
เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีระดับปฏิบัติปานกลาง แต่ยังมีข้อที่ปฏิบัติ
ปานกลางค่อนข้างต่ำ ($\bar{x} = 2.69$) คือ กิจกรรมด้านการเมือง

2.1.3 การให้บริการนักศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตาม

ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 11

ตาราง 11 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านการให้บริการนักศึกษา ตาม
ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

การให้บริการนักศึกษา	\bar{x}	SD	ระดับที่มีหรือ ที่ปฏิบัติ
1. การจัดหาแหล่งทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษา	3.22	.96	ปานกลาง
2. การจัดให้มีตำรา วารสารต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ อย่างเพียงพอ	3.40	.98	ปานกลาง
3. การจัดให้มีคำปรึกษาด้านการศึกษาอาชีพ และส่วนตัว	2.74	.97	ปานกลาง
4. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	2.72	1.0	ปานกลาง
5. การจัดบริการสุขภาพ เช่น แนะนำ สุขภาพ ตรวจสอบสุขภาพโดยแพทย์ บริการ รักษาพยาบาล	2.35	.97	ปานกลาง
6. การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหาร ตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาอยู่ใน มหาวิทยาลัย	2.94	1.09	ปานกลาง
7. การบริการร้านค้าหรือสหกรณ์เพื่อให้ นักศึกษาซื้อของในราคายุติธรรม	2.77	.98	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.88	.70	ปานกลาง

จากตาราง 11 การให้บริการนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ตาม
ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$)
เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีข้อที่
ปฏิบัติปานกลางค่อนข้างต่ำ ($\bar{x} = 2.35$) คือ การจัดบริการสุขภาพ เช่น แนะนำ
สุขภาพ ตรวจสอบสุขภาพโดยแพทย์ บริการรักษาพยาบาล

2.1.4 อาคารสถานที่ ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 12

ตาราง 12 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านอาคารสถานที่ตามความคิดเห็นของ
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

อาคารสถานที่	\bar{x}	SD	ระดับที่มีหรือ ที่ปฏิบัติ
1. สภาพบริเวณอาคารสวยงามและร่มรื่น	3.69	.86	สูง
2. สภาพห้องเรียนส่วนใหญ่จัดไว้อย่างถูก สุขลักษณะ	3.49	.87	ปานกลาง
3. โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องใช้ มีสภาพดี	3.48	.85	ปานกลาง
4. ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวน นักศึกษา	3.53	.88	ปานกลาง
5. ห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ	3.52	.96	ปานกลาง
6. การบริการน้ำดื่มตามอาคารสถานที่ต่าง ๆ	2.95	1.06	ปานกลาง
7. สถานที่เล่นกีฬาและแหล่งสันทนาการ เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา	3.23	1.02	ปานกลาง
8. หน่วยบริการต่าง ๆ ตั้งอยู่บริเวณที่ เหมาะสมและสะดวกต่อการติดต่อใช้บริการ	3.15	.91	ปานกลาง
9. จัดหอพักสำหรับนักศึกษาอย่างเหมาะสม	2.20	1.10	ต่ำ
เฉลี่ย	3.25	.65	ปานกลาง

จากตาราง 12 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านอาคารสถานที่ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 มีระดับปฏิบัติสูงทางด้านสภาพบริเวณอาคารสวยงามและร่มรื่น ($\bar{x} = 3.69$) และมีการปฏิบัติค่า ข้อ 9 ในเรื่องจัดหอพักสำหรับนักศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 2.20$) ส่วนข้อ 2, 3, 4, 5, 6 และข้อ 7 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางการบริหารของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยภาพรวม ปรากฏผลดังตาราง 13

ตาราง 13 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านบริหารของคณะศึกษาศาสตร์โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ด้านการบริหาร	\bar{x}	SD	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ
- การบริหารทั่วไป	3.01	.65	ปานกลาง
- กิจกรรมนักศึกษา	3.02	.74	ปานกลาง
- การให้บริการนักศึกษา	2.88	.70	ปานกลาง
- อาคารสถานที่	3.25	.55	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.06	.55	ปานกลาง

จากตาราง 13 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านบริหารของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา และอาคารสถานที่ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2.2 ด้านการจัดการศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาคือ คุณสมบัตินักเรียนผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 14-17

2.2.1 คุณสมบัตินักเรียนผู้สอน ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 14

ตาราง 14 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับคุณสมบัตินักเรียนผู้สอนตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

คุณสมบัตินักเรียนผู้สอน	\bar{x}	SD	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ
1. ความรู้ความสามารถของอาจารย์ในวิชาที่สอน	4.02	.75	สูง
2. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	3.61	.76	ปานกลาง
3. นำความรู้ใหม่ ๆ มาสอนให้กับผู้เรียนเสมอ	3.42	.84	ปานกลาง
4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3.63	.91	ปานกลาง
5. มีลักษณะเป็นผู้นำ	3.66	.84	ปานกลาง
6. มีความยุติธรรม	3.25	1.00	ปานกลาง
7. ตรงต่อเวลา	3.52	.92	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.59	.64	ปานกลาง

จากตาราง 14 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับคุณสมบัตินักเรียนผู้สอนตามความคิดเห็นของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความรู้ความสามารถของอาจารย์ในวิชาที่สอนมีอยู่ในระดับสูง

($\bar{x} = 4.02$) เมื่อพิจารณาทางด้านความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ นำความรู้ใหม่ ๆ มาสอนให้กับผู้เรียน มีมนุษยสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความยุติธรรม และตรงต่อเวลา มีอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.2.2 วิธีสอน ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็นของนักศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 15

ตาราง 15 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามด้านวิธีสอนตามความคิดเห็นของนักศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์

วิธีสอน	\bar{x}	SD	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ
1. แจงวัตถุประสงค์ของบทเรียนในแต่ละวิชา อย่างชัดเจน	3.84	.86	สูง
2. การอธิบายเนื้อหาแต่ละวิชามีความชัดเจน	3.55	.78	ปานกลาง
3. การยกตัวอย่างประกอบในแต่ละวิชามีความ ชัดเจนตรงกับเนื้อหา	3.55	.74	ปานกลาง
4. สอนให้เกิดทักษะและความนึกคิด	3.58	.89	ปานกลาง
5. สอนอย่างมีลำดับขั้นตอนไม่สับสน	3.48	.85	ปานกลาง
6. ใช้คำพูดเข้าใจง่ายไม่คลุมเครือ	3.50	.85	ปานกลาง
7. ใช้เทคนิคการสอนที่เร้าใจของผู้เรียน	3.08	1.02	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.51	.68	ปานกลาง

จากตาราง 15 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามด้านวิธีสอนตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3,51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแจงวัตถุประสงค์ของบทเรียนในแต่ละวิชาอย่างชัดเจน มีอยู่ใน

ระดับสูง ($\bar{x} = 3.84$) สำหรับข้อ 2, 3, 4, 5, 6 และ 7 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.2.3 การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 16

ตาราง 16 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	\bar{x}	SD	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ
1. มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ	3.44	.90	ปานกลาง
2. ข้อสอบโดยทั่วไปมีมาตรฐานเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	3.58	.81	ปานกลาง
3. การให้คะแนนผลงานเป็นมาตรฐานที่เชื่อถือได้	3.37	.91	ปานกลาง
4. สอบวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่ต้องการประเมิน	3.44	.86	ปานกลาง
5. การประเมินผลส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน เช่น กิจกรรม ความรู้ ความรับผิดชอบ การประยุกต์ และอื่น ๆ	3.43	.95	ปานกลาง
6. ยินดีชี้แจงการประเมินผลการสอนเมื่อนักศึกษามีข้อสงสัย	3.38	1.01	ปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับที่มีหรือ ที่ปฏิบัติ
7. ตรวจสอบผลงานทุกอย่างที่มอบหมายให้			
นักศึกษาทำ	3.28	.94	ปานกลาง
8. มีความยุติธรรมในการวัดผลและประเมินผล			
การศึกษา	3.29	.90	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.40	.68	ปานกลาง

จากตาราง 16 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางการวัดผลและประเมินผล

การศึกษา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อ ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.2.4 สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา ระดับที่มีหรือที่

ปฏิบัติตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 17

ตาราง 17 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับ
นักศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับที่มีหรือ ที่ปฏิบัติ
1. มีความเป็นกันเองกับนักศึกษาทั้งในและ นอกห้องเรียน	3.65	.99	ปานกลาง
2. มีการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่น ในตนเอง	3.57	.94	ปานกลาง
3. เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ เมื่อนักศึกษามีปัญหาด้านการเรียน	3.50	1.02	ปานกลาง
4. เปิดโอกาสให้นักศึกษาปรับทุกข์และฟังได้ ในคราวจำเป็น	3.15	1.06	ปานกลาง
5. มีศิลปะในการให้กำลังใจนักศึกษาในการ ศึกษาเล่าเรียนและสร้างสรรค์ผลงาน	3.20	1.06	ปานกลาง
6. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดคุยกับผู้สอน ได้ทุกเรื่อง	3.21	1.07	ปานกลาง
7. ผู้สอนรับฟังเหตุผลของนักศึกษา แม้ว่า จะขัดแย้งกับความคิดเห็นของผู้สอน	3.09	1.05	ปานกลาง
8. ผู้สอนมีความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ของ นักศึกษา	3.19	1.12	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.32	.85	ปานกลาง

จากตาราง 17 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อ ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์โดยภาพรวม ปรากฏผลดังตาราง 18

ตาราง 18 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ด้านการเรียนการสอน	\bar{X}	SD	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ
คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน	3.59	.64	ปานกลาง
วิธีสอน	3.51	.68	ปานกลาง
การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	3.40	.68	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา	3.32	.85	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.45	.63	ปานกลาง

จากตาราง 18 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทางการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านคือ คุณสมบัติของอาจารย์ ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทั้งด้านบริหาร และด้านการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 19

ตาราง 19 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับที่มีหรือ ที่ปฏิบัติ
<u>ด้านการบริหาร</u>			
การบริหารทั่วไป	3.01	.65	ปานกลาง
กิจกรรมนักศึกษา	3.02	.74	ปานกลาง
การให้บริการนักศึกษา	2.88	.70	ปานกลาง
อาคารสถานที่	3.25	.65	ปานกลาง
<u>ด้านการจัดการเรียนการสอน</u>			
คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน	3.59	.64	ปานกลาง
วิธีสอน	3.51	.68	ปานกลาง
การวัดและประเมินผลการศึกษา	3.40	.68	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา	3.32	.85	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.26	.52	ปานกลาง

จากตาราง 19 ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติทั้งด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับที่เป็นจริงด้านความผูกพัน
ของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตาราง 20

ตาราง 20 ระดับที่เป็นจริงเกี่ยวกับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์
ตามความรู้สึกของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับที่เป็นจริง
1. ข้าพเจ้าภาคภูมิใจที่จะบอกใคร ๆ ว่า ข้าพเจ้าเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	3.90	1.04	สูง
2. ข้าพเจ้าได้พยายามทำกิจกรรมไม่เพียง เพื่อตัวเองเท่านั้น แต่เพื่อ คณะศึกษาศาสตร์ด้วย	3.52	.94	ปานกลาง
3. ข้าพเจ้ายินดีมากเมื่อรู้ว่ากิจกรรมที่ ข้าพเจ้าทำให้เกิดประโยชน์และสร้าง ชื่อเสียงให้แก่คณะศึกษาศาสตร์	4.10	.84	สูง
4. ข้าพเจ้าพยายามแนะนำเพื่อน ๆ ญาติ พี่น้องให้เลือกเข้าศึกษาที่คณะศึกษาศาสตร์	2.85	1.09	ปานกลาง
5. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของ คณะศึกษาศาสตร์	3.74	1.05	สูง
6. ข้าพเจ้ามีความตั้งใจจะเป็นครูจึงสมัคร เข้าเรียนในคณะศึกษาศาสตร์	3.32	1.32	ปานกลาง
7. เมื่อเปรียบเทียบกับคณะอื่น ๆ ข้าพเจ้า ชื่นชมคณะศึกษาศาสตร์มากกว่า	3.11	1.15	ปานกลาง
8. ข้าพเจ้าต้องการทราบข่าวสารของ คณะศึกษาศาสตร์	4.11	.94	สูง
9. ข้าพเจ้าอยากเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้คณะศึกษาศาสตร์	3.82	.93	สูง

ตาราง 20 (ต่อ)

ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับที่เป็นจริง
10. ถ้าข้าพเจ้าเลือกเข้าศึกษาต่อใน คณะศึกษาศาสตร์ไม่ได้ ตัวเลือกถัดไปคือ คณะอื่นในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	2.79	1.28	ปานกลาง
11. ข้าพเจ้ายอมรับระเบียบข้อบังคับ ต่าง ๆ ของคณะศึกษาศาสตร์	3.99	.84	สูง
12. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ของคณะศึกษาศาสตร์ทุกกรณี	4.04	.87	สูง
เฉลี่ย	3.61	.66	ปานกลาง

จากตาราง 20 ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษา
ต้องการทราบข่าวสารของคณะศึกษาศาสตร์ระดับที่เป็นจริงสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$)
และระดับที่เป็นจริงเกี่ยวกับความผูกพันต่ำสุดคือ ถ้าเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะ
ศึกษาศาสตร์ไม่ได้ตัวเลือกถัดไปคือคณะอื่นในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี ($\bar{X} = 2.79$)

3. ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ค่าการทดสอบที่ (t-test) และวิธีการหาค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

3.1 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 "นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมี
ความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน" วิเคราะห์โดยการหาค่า
ทดสอบที่ (t-test) ปรากฏผลดังตาราง 21

ตาราง 21 เปรียบเทียบความผูกพันของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน

ภูมิลำเนา	N	\bar{X}	SD	t
ภาคใต้	228	3.6312	.659	1.50
ภาคอื่น	32	3.4453	.633	

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน

3.2 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 "นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดยคณะต่างกัน มีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน" วิเคราะห์โดยการหาค่าทดสอบที (t-test) ปรากฏผลดังตาราง 22

ตาราง 22 เปรียบเทียบความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดยคณะต่างกัน

คณะที่จัดสอน	N	\bar{X}	SD	t
คณะศึกษาศาสตร์	144	3.6354	.652	.74
ไม่ใช่คณะศึกษาศาสตร์	116	3.5747	.666	

จากตาราง 22 ให้เห็นว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดยคณะต่างกัน มีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดยคณะต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน

3.3 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 "ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการศึกษา 8 ด้านคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์" วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏผลดังตาราง 23

ตาราง 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการบริหาร และการจัดการศึกษากับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

ตัวแปร	r_{xy}
<u>ด้านการบริหาร</u>	
การบริหารทั่วไป	.3858 ^{**}
กิจกรรมนักศึกษา	.2961 ^{**}
การให้บริการนักศึกษา	.3753 ^{**}
อาคารสถานที่	.3211 ^{**}
<u>ด้านการจัดการศึกษา</u>	
คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน	.4007 ^{**}
วิธีสอน	.3854 ^{**}
การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	.3703 ^{**}
สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา	.3539 ^{**}

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ปัจจัยด้านการบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับ

นักศึกษา ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกปัจจัย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยด้านการบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อ คณะศึกษาศาสตร์

4. ตอนที่ 4 เป็นการประมวลและจัดลำดับความคิดเห็นอื่น ๆ พร้อมทั้ง

ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

การประมวลความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับการบริหาร การจัดการศึกษา และความคิดเห็นอื่น ๆ ที่มีต่อคณะศึกษาศาสตร์ ในการที่จะ เสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตาราง 24

ตาราง 24 คำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดของศิษย์ปัจจุบัน และศิษย์เก่า

สถานภาพ นักศึกษา	จำนวนแบบสอบถาม	ตอบแบบสอบถาม ปลายเปิด	ร้อยละ .
ศิษย์ปัจจุบัน	140	82	53.8
ศิษย์เก่า	120	70	58.3
รวม	260	152	58.46

จากตาราง 24 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งเป็นศิษย์
 ปัจจุบัน จำนวน 140 คน ตอบแบบสอบถามปลายเปิด 82 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8
 และศิษย์เก่า จำนวน 120 คน ตอบแบบสอบถามปลายเปิด 70 คน คิดเป็นร้อยละ
 58.3 รวมผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด ศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า จำนวน 260 คน
 ตอบแบบสอบถามปลายเปิด 152 คน คิดเป็นร้อยละ 58.46

การประมวลผลความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับการ
 บริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการบริหาร นักศึกษามีความเห็นว่าคุณศึกษาศาสตร์ น่าจะ
 ดำเนินการทางด้านการบริหาร ดังนี้

4.1.1 ให้อาจารย์ ข้าราชการ และนักศึกษามีความสัมพันธ์กัน
 ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยจัดกิจกรรมร่วมกัน

4.1.2 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และการเสนอข่าวสารอย่างทั่วถึง

4.1.3 ให้นักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่แยกหลักสูตร

และวิชาเอก

4.1.4 ให้มีการจัดประชุมศิษย์เก่าอย่างสม่ำเสมอทุกปี

4.1.5 การให้ความสำคัญของอาจารย์ต่อนักศึกษาไม่เท่ากัน

4.1.6 ควรจัดสถานที่เรียนที่อาคาร 10 ซึ่งเป็นที่ตั้งของ

คณะศึกษาศาสตร์

4.1.7 ควรเสริมสร้างความภาคภูมิใจในคณะศึกษาศาสตร์ให้แก่

ผู้มาเรียน

4.1.8 จัดให้นักศึกษาได้ใช้ห้องสมุดของคณะมากยิ่งขึ้น และเพิ่ม

ตำรา วารสารต่าง ๆ ให้มาก

4.1.9 ควรจัดให้มีการประชุมนักศึกษาน้อย ๆ อย่างน้อย 1 เดือน/ครั้ง

4.1.10 คณะศึกษาศาสตร์ควรเพิ่มบทบาทในสังคมภาคใต้ให้มากขึ้น

4.1.11 คณะศึกษาศาสตร์ควรพัฒนาบุคลากรในคณะศึกษาศาสตร์

ให้มีหัวใจของผู้ให้บริการ

4.1.12 ควรสร้างเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย เช่น การแต่งกายที่ถูกต้อง

4.1.13 เมื่อมีการจัดประชุมทางวิชาการคณะฯ ควรแจ้งให้

ศิษย์เก่าเข้าร่วมด้วย

4.1.14 คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดทำทำเนียบนักศึกษา

4.1.15 คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดสถานที่สำหรับนักศึกษาของคณะฯ

เพื่อเป็นที่พบปะพูดคุยหรือทำกิจกรรมร่วมกันที่อาคารคณะศึกษาศาสตร์

4.1.16 คณะศึกษาศาสตร์ควรแนะนำอาจารย์ของคณะฯ ให้

นักศึกษาได้รู้จัก

4.1.17 การเดินเรื่องเกี่ยวกับด้านวิชาการและอื่น ๆ ล่าช้า

4.1.18 คณะศึกษาศาสตร์ควรสร้างความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยอื่น

ในภูมิภาค

4.1.19 ควรติดตามข่าวคราวของนักศึกษาเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว

4.1.20 ควรจัดกีฬาประเพณีของคณะ

4.1.21 ควรให้มีสัปดาห์ตรวจสอบสภาพให้แก่นักศึกษา

4.1.22 ทำอย่างไรให้นักศึกษาหลักสูตรต่อเนื่องจบการศึกษา

ในเดือนมกราคม เพื่อผลของการขึ้นชั้นเมื่อกลับไปรายงานตัวกรณีนักศึกษาเป็น

ข้าราชการ

4.2 ด้านจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีความเห็นในส่วนของการ

จัดการศึกษาสรุปได้ดังนี้

4.2.1 อุปกรณ์และสื่อการสอนไม่ทันสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่

เปลี่ยนไป

4.2.2 อาจารย์ใช้ความคิดของตัวเองเป็นใหญ่

4.2.3 ความเป็นสาระแห่งความดีของอาจารย์มีน้อย

4.2.4 ควรให้ความสำคัญในการจัดแนะแนวและให้คำปรึกษา

ด้านอาชีพก่อนที่นักศึกษาจะจบการศึกษา

4.2.5 ควรมีมาตรฐานในการตัดเกรดโดยไม่ยึดเอาความรู้สึก

ส่วนตัวของอาจารย์เป็นเกณฑ์

4.2.6 คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดอาจารย์ของคณะฯ สอนวิชาเอก โดยตรง ไม่ต้องพึ่งคณะอื่น

4.2.7 ควรจัดอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับนักศึกษาเป็นคนเดียว ตลอดหลักสูตร

4.2.8 อาจารย์เปิดตำราสอน ขาดการเตรียมการสอน ขาด เทคนิคใหม่ ๆ ไม่ทันต่อเหตุการณ์

4.2.9 คณะศึกษาศาสตร์ไม่ควรจัดอาจารย์สังกัดภาควิชา โรงเรียนสาธิตเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากว่ามีภาระสอนนักเรียนสาธิตมาก

4.2.10 จัดอาจารย์ให้เพียงพอกับรายวิชาที่เปิดสอน

4.3 ความคิดเห็นอื่น ๆ

4.3.1 ควรให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3.2 จัดทัศนศึกษา

4.3.3 สร้างความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยอื่นในภูมิภาค

4.3.4 ควรติดตามข่าวคราวของนักศึกษาเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว

4.3.5 ควรจัดกีฬาประเพณีของคณะ

4.3.6 ควรให้มีสัปดาห์ตรวจสุขภาพให้แก่นักศึกษา

4.3.7 ทำอย่างไรให้นักศึกษาหลักสูตรต่อเนื่องจบการศึกษาในเดือนมกราคม เนื่องจากนักศึกษาเป็นข้าราชการจะได้กลับต้นสังกัด เงินเดือนไม่ติด

4.3.8 การเลือกผู้บริหารของคณะทวนกระแสประชาธิปไตย
คือใช้วิธีแต่งตั้งผสมเลือกตั้ง

4.3.9 ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในส่วน
ของการบริหารคณะฯ

4.3.10 ควรเพิ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีประโยชน์

ความคิดเห็นจากแบบสอบถามที่นำมาประมวลและจัดลำดับความสำคัญ
ตามความถี่ ปรากฏผลดังตาราง 25

ตาราง 25 ลำดับความคิดเห็นและความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด

ความคิดเห็น	ความถี่
1. ให้อาจารย์ ข้าราชการ และนักศึกษา มีความสัมพันธ์กัน ให้มากกว่าที่เป็นอยู่โดยจัดกิจกรรมร่วมกัน	42
2. การประชาสัมพันธ์และการเสนอข่าวสารอย่างทั่วถึงของ คณะศึกษาศาสตร์	41
3. ให้นักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่แยกหลักสูตร และวิชาเอก	30
4. ให้มีการจัดประชุมศิษย์เก่าอย่างสม่ำเสมอทุกปี	19
5. การให้ความสำคัญของอาจารย์ต่อนักศึกษาไม่เท่ากัน	17
6. ควรจัดสถานที่เรียนที่อาคาร 10 ซึ่งเป็นที่ตั้งของ คณะศึกษาศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความผูกพัน	11
7. ควรเสริมสร้างความภาคภูมิใจในคณะศึกษาศาสตร์ให้แก่ ผู้ที่เข้ามาเรียน	9
8. จัดให้นักศึกษาได้ใช้ห้องสมุดของคณะมากยิ่งขึ้น และเพิ่ม ตำรา/วารสารให้มาก	7
9. ควรจัดให้มีการประชุมนักศึกษาน้อย ๆ อย่างน้อย 1 เดือน/ครั้ง	7
10. อุปกรณ์และสื่อการสอนไม่ทันสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป	6
11. คณะศึกษาศาสตร์ควรเพิ่มบทบาทในสังคมภาคใต้ให้มากขึ้น	6
12. คณะศึกษาศาสตร์ควรพัฒนาบุคลากรในคณะศึกษาศาสตร์ ให้มีหัวใจของผู้ให้บริการ ที่เป็นอยู่เวลานักศึกษามาติดต่อ ใช้คำพูดไม่เหมาะสม	6

ตาราง 25 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ความถี่
13. อาจารย์ใช้ความคิดของตนเองเป็นใหญ่	5
14. ควรสร้างเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย เช่น การแต่งกาย ที่ถูกต้อง	5
15. ความเป็นสาระแห่งความดีงามของอาจารย์มีน้อย	4
16. ควรให้ความสำคัญในการจัดแนะแนวและให้คำปรึกษาด้าน อาชีพ ก่อนที่นักศึกษาจะจบการศึกษา	4
17. ควรมีมาตรฐานในการคัดเลือกโดยไม่มีอคติเอาความรู้สึกส่วนตัว ของอาจารย์เป็นเกณฑ์	4
18. คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดอาจารย์ของคณะฯ สอนวิชาเอก โดยตรง ไม่ต้องพึ่งคณะอื่น	4
19. ควรจัดอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับนักศึกษาเป็นคนเดียวกัน ตลอดหลักสูตร	4
20. เมื่อมีการจัดประชุมทางวิชาการควรแจ้งให้ศิษย์เก่าเข้าร่วมด้วย	3
21. อาจารย์เปิดตำราสอน ขาดการเตรียมการสอน ขาดเทคนิค ใหม่ ๆ ไม่ทันต่อเหตุการณ์	3
22. คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดทำทำเนียบนักศึกษา	3
23. คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดสถานที่สำหรับนักศึกษาของคณะฯ เพื่อเป็นที่พบปะ พูดคุย หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ที่อาคาร คณะศึกษาศาสตร์	2
24. คณะศึกษาศาสตร์ควรแนะนำอาจารย์ของคณะฯ ให้นักศึกษา ได้รู้จัก เพราะอาจารย์ที่ไม่สอนนักศึกษาจะไม่รู้จัก ทำให้เกิด ช่องว่าง ดูเป็นว่านักศึกษาไม่เคารพอาจารย์	2

ตาราง 25 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ความถี่
25. คณะศึกษาศาสตร์ไม่ควรจัดอาจารย์สังกัดภาควิชาโรงเรียน สาริต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากว่ามีภาระสอนนักเรียน สาริตมาก	2
26. การเดินเรื่องเกี่ยวกับด้านวิชาการ/อื่น ๆ ล่าช้า	2
27. จัดอาจารย์ให้เพียงพอกับรายวิชาที่เปิดสอน	2

จากตาราง 25 ความคิดเห็นของนักศึกษาในการที่จะเสริมสร้าง
ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ ความถี่สูงสุด 6 อันดับคือ ต้องการ
ให้อาจารย์ ข้าราชการ และนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันมากกว่านี้ โดยจัดกิจกรรม
ร่วมกัน รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ และการเสนอข่าวสารอย่างทั่วถึงของ
คณะศึกษาศาสตร์ การให้นักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่แยกหลักสูตรและ
วิชาเอก ให้มีการจัดประชุมศิษย์เก่าอย่างสม่ำเสมอทุกปี การให้ความสำคัญของ
อาจารย์ต่อนักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และควรจัดสถานที่เรียนที่อาคาร 10 ซึ่ง
เป็นที่ตั้งของคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความผูกพันให้มากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ ได้กำหนด วัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ 8 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา
3. เพื่อรวบรวมปัญหา ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานดังนี้

1. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน
2. นักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดยคณะต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ในระดับแตกต่างกัน
3. ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการศึกษาตามตัวแปร 8 ด้าน คือ การบริหาร

ทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติของอาจารย์ ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับ นักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี และชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่อง ปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จ การศึกษาในปีการศึกษา 2534 จำนวน 260 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วย วิธีการของยามาเน่ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม 4 ตอน ตอนที่ 1 เป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ภูมิลำเนา สถานภาพนักศึกษา หลักสูตรการศึกษา และสาขาวิชาเอก ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม วัดความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการบริหาร และการจัดการศึกษาตามปัจจัย 8 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา และ สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความผูกพัน ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด เป็นความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้าง ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

ส่วนคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผ่านการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่า อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ได้ค่าความ เชื่อมั่น .97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจาก

บัณฑิตวิทยาลัยไปยังคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากคณาจารย์ผู้สอนในการส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษา สำหรับนักศึกษารุ่นปัจจุบัน ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งส่งไปจำนวน 140 ฉบับ ได้รับคืน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนนักศึกษาที่เป็นศิษย์เก่า ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบซองปิดผนึกถึงผู้วิจัยเอง แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 200 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 130 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 65 และนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพียง 120 ฉบับ ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งรวมทั้งหมด 260 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยวิธีหาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา ตามปัจจัยองค์การ 8 ประการคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผล และประเมินผลการศึกษา และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 แบบสอบถามวัดความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 ทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละปัจจัยกับความผูกพัน วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และหาค่าการทดสอบที่

4.5 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
 ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2534
 ที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์
 ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการบริหาร

1.1 การบริหารทั่วไป ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็นของ
 นักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า
 ได้มีการปฏิบัติปานกลางค่อนข้างสูงในเรื่องการปฐมนิเทศ ($\bar{X} = 3.43$) สำหรับการ
 ประชาสัมพันธ์เพื่อประโยชน์สำหรับนักศึกษา ($\bar{X} = 3.05$) และการจัดอาจารย์
 ที่ปรึกษาและระบบการให้คำปรึกษาที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.13$) คณะศึกษาศาสตร์
 ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการจัดประชุมนักศึกษาเป็นระยะ ๆ ($\bar{X} = 2.42$)
 และการให้บริการด้านธุรการที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ($\bar{X} = 2.82$) มีการปฏิบัติ
 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

กล่าวโดยสรุป ด้านการบริหารทั่วไปของคณะศึกษาศาสตร์ตาม
 ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่ามีความเห็น
 ว่า การบริหารทั่วไปมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 กิจกรรมนักศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็นของ
 นักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า
 มีการปฏิบัติปานกลางทุกข้อ แต่ยังมีข้อที่ปานกลางค่อนข้างต่ำคือ การจัดกิจกรรม
 ด้านการเมือง ($\bar{X} = 2.69$)

กล่าวโดยสรุป ด้านกิจกรรมนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ตาม
 ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า มีความเห็น
 ว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การให้บริการนักศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็น
 ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า
 การจัดหาแหล่งทุนการศึกษาให้นักศึกษา ($\bar{x} = 3.22$) และการจัดให้มีตำรา
 วารสารต่าง ๆ ที่มีคุณภาพเพียงพอ ($\bar{x} = 3.40$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่อนข้างสูง สำหรับการจัดให้มีคำปรึกษาทางการศึกษาอาชีพและส่วนตัว ($\bar{x} = 2.74$)
 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ($\bar{x} = 2.72$) การจัดบริการสุขภาพ ($\bar{x} =$
 2.35) การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหาร ($\bar{x} = 2.94$) และการบริการ
 ร้านค้าสหกรณ์เพื่อให้นักศึกษาซื้อของในราคาถูกขีธรรม ($\bar{x} = 2.77$) มีการปฏิบัติ
 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

กล่าวโดยสรุป การให้บริการนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ตาม
 ความคิดเห็นของนักศึกษา ทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ
 ปานกลาง

1.4 อาคารสถานที่ ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็นของ นักศึกษา
 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติ
 ทางด้านสภาพบริเวณอาคารอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.69$) สำหรับสภาพห้องเรียน
 ส่วนใหญ่จัดไว้อย่างถูกสุขลักษณะ ($\bar{x} = 3.49$) โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องใช้ ($\bar{x} = 3.48$)
 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักศึกษา ($\bar{x} = 3.53$) ห้องน้ำสะอาดถูก
 สุขลักษณะ ($\bar{x} = 3.52$) สถานที่เล่นกีฬาและแหล่งสันทนาการ ($\bar{x} = 3.23$)
 หน่วยบริการต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.15$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง
 ส่วนการบริการน้ำดื่มตามอาคารต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.95$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ
 ปานกลางค่อนข้างต่ำ และการจัดหอพักสำหรับนักศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 2.20$)
 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ

กล่าวโดยสรุป การจัดอาคารสถานที่ของคณะศึกษาศาสตร์ตาม
 ความคิดเห็นของนักศึกษา ทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ
 ปานกลาง

สรุปด้านการบริหารของคณะศึกษาศาสตร์ตามความคิดเห็นของ นักศึกษาทั้ง 4 ด้านคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา และอาคารสถานที่ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ด้านการจัดการศึกษา

2.1 คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็น ของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ความรู้ ความสามารถของอาจารย์ในวิชาที่สอนอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.02$) สำหรับความ สามารถในการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{x} = 3.61$) นำความรู้ใหม่ ๆ มาสอนให้กับผู้เรียน ($\bar{x} = 3.42$) มีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.63$) มีลักษณะเป็นผู้นำ ($\bar{x} = 3.66$) มีความยุติธรรม ($\bar{x} = 3.25$) และตรงต่อเวลา ($\bar{x} = 3.52$) มีอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง

กล่าวโดยสรุป คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ตามความคิดเห็นของ นักศึกษาทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงทุกข้อ

2.2 วิธีสอน ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตามความคิดเห็นของนักศึกษายู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.51$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ระดับที่ปฏิบัติอยู่ใน ระดับสูง คือการแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนในแต่ละวิชาอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.84$) สำหรับการอธิบายเนื้อหาแต่ละวิชา ($\bar{x} = 3.55$) การยกตัวอย่างประกอบใน แต่ละวิชาชัดเจนตรงตามเนื้อหา ($\bar{x} = 3.55$) การสอนให้เกิดทักษะ ($\bar{x} = 3.58$) สอนอย่างมีลำดับขั้นตอน ($\bar{x} = 3.48$) ใช้คำพูดเข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ ($\bar{x} = 3.50$) และใช้เทคนิคการสอนที่เร้าใจของผู้เรียน ($\bar{x} = 3.08$) มีอยู่ในระดับ ปานกลางค่อนข้างสูง

กล่าวโดยสรุป วิธีสอนของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่ามีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

2.3 การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตาม
 ความคิดเห็นของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) เมื่อวิเคราะห์เป็น
 รายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงคือ มีการวัดผลและประเมินผล
 การเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ ($\bar{x} = 3.44$) ข้อสอบโดยทั่วไปมีมาตรฐานเหมาะสม
 กับผู้เรียน ($\bar{x} = 3.58$) การให้คะแนนผลงานเป็นมาตรฐานที่เชื่อถือได้ ($\bar{x} = 3.37$)
 สอบวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการประเมิน ($\bar{x} = 3.44$) การประเมินส่วนใหญ่
 เป็นการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ($\bar{x} = 3.43$) ยินดีชี้แจงการประเมินผลการสอนเมื่อ
 นักศึกษามีข้อสงสัย ($\bar{x} = 3.38$) ส่วนการปฏิบัติที่มีอยู่ในระดับปานกลางคือ ตรวจสอบ
 ผลงานทุกอย่างที่มอบหมายให้นักศึกษา ($\bar{x} = 3.28$) และมีความยุติธรรมในการ
 วัดผลและประเมินผลการศึกษา ($\bar{x} = 3.29$)

กล่าวโดยสรุป การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ตามความคิดเห็น
 ของนักศึกษา ทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

2.4 สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติตาม
 ความคิดเห็นของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$) เมื่อวิเคราะห์เป็น
 รายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงคือ มีความเป็นกันเองกับ
 นักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน ($\bar{x} = 3.65$) มีการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความ
 เชื่อมมั่นในตนเอง ($\bar{x} = 3.57$) เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อ
 นักศึกษามีปัญหาด้านการเรียน ($\bar{x} = 3.50$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ในเรื่องเปิดโอกาสให้นักศึกษาปรับทุกข์และฟังได้ในคราวจำเป็น ($\bar{x} = 3.15$) มี
 ศิลปะในการให้กำลังใจนักศึกษาในการศึกษาเล่าเรียนและสร้างสรรค์ผลงาน ($\bar{x} =$
 3.20) เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดคุยกับผู้สอนได้ทุกเรื่อง ($\bar{x} = 3.21$) ผู้สอน
 รับฟังเหตุผลของนักศึกษาแม้ว่าจะขัดแย้งกับความคิดเห็นของผู้สอน ($\bar{x} = 3.02$)
 และผู้สอนมีความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.19$)

กล่าวโดยสรุป สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาตามความคิดเห็น
 ของนักศึกษา ศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปด้านการจัดการศึกษา โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษา ทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่าทั้ง 4 ด้านคือ คุณสมบัตินักเรียนผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ตามตัวแปรอิสระ ที่เป็นปัจจัย 8 ประการคือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัตินักเรียนผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01
4. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดสอนโดยคณะต่างกัน มีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01
5. ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการศึกษาตามตัวแปร 8 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการนักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัตินักเรียนผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญที่ .01
6. ผลการประมวลความคิดเห็นอื่น ๆ ในการที่จะเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ จากการศึกษาแบบสอบถามปลายเปิด สรุปตามลำดับความถี่สูงสุด 5 อันดับ ทางด้านบริหารดังนี้

- 6.1 ให้อาจารย์ ข้าราชการ และนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน
- 6.2 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์และการเสนอข่าวสารอย่างทั่วถึง
- 6.3 ให้นักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่แยกหลักสูตรและวิชาเอก
- 6.4 ให้มีการจัดประชุมศิษย์เก่าอย่างสม่ำเสมอทุกปี
- 6.5 การให้ความสำคัญของอาจารย์ต่อนักศึกษาไม่เท่ากัน

ทางด้านจัดการศึกษา โดยสรุปอยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างดี
ความคิดเห็นของนักศึกษาเมื่อพิจารณาตามความคิดของผู้ตอบแล้วมีน้อยมาก

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล
ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 3.61$) โดยเฉพาะประเด็นความภูมิใจที่เป็นนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.90$) กิจกรรมที่ทำให้เกิดประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้แก่คณะ ($\bar{x} = 4.10$) ความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของคณะ ($\bar{x} = 3.74$) ต้องการทราบข่าวสารของคณะ ($\bar{x} = 4.11$) อยากเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้คณะ ($\bar{x} = 3.82$) การยอมรับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.99$) ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของคณะ ($\bar{x} = 4.04$) มีการยอมรับอยู่ในระดับสูง ที่เป็นเช่นนี้น่าจะอภิปรายได้ว่า

1.1 เมื่อนักศึกษาเข้ามาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ มีการปลูกจิตสำนึกโดยอาจารย์และรุ่นพี่ ให้เห็นถึงความสำคัญของคณะ ให้เห็นถึงกิจกรรมที่จะต้องทำร่วมกัน ดังคำขวัญที่ติดประกาศอยู่ทั่วไปที่ว่า "ชุดนักศึกษามีคุณค่า ลูกพระบิดาควรมุขใจ" ความผูกพันต่อสถาบันจึงเกิดตั้งแต่แรกเริ่มเข้ามาศึกษา ประกอบกับเวลาที่อยู่ในสถานียาวนาน 2-4 ปี ความผูกพันจึงอยู่ในระดับสูง และมีเป้าหมายแน่ชัดที่จะประกอบอาชีพเป็นครูตามสาขาวิชาชีพที่ตนศึกษา

1.2 หากพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ขององค์กร ได้แก่ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 3.26$) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรจึงทำให้ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

2. ผลการศึกษาสถานภาพของนักศึกษา

2.1 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะอธิบายได้ว่า

2.1.1 กระบวนการเข้าสู่สถานศึกษามีการปฐมนิเทศ มีการรับน้อง มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การจัดสวัสดิการ และการบริการอื่น ๆ ทุกคนได้รับเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นนักศึกษามาจากภูมิภาคใดของประเทศ

2.1.2 การจัดการเรียนการสอน ถึงแม้ว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตั้งอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย แต่การจัดการเรียนการสอนเป็นสากล จึงทำให้นักศึกษามีความรู้สึกไม่แตกต่างกัน

2.2 นักศึกษาที่จัดสอนโดยคณะต่างกันมีความผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะอธิบายได้ว่า

2.2.1 เดิมคณะศึกษาศาสตร์มีเพียงคณะเดียวในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต่อมาได้แยกออกไปเป็นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ นักศึกษาจึงไม่เห็นความแตกต่าง

2.2.2 การบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี เป็นแบบสหวิทยาการ นักศึกษาต่างคณะกันต้องเรียนร่วมกันในวิชาบังคับพื้นฐานหลายวิชา จึงทำให้นักศึกษามีความรู้สึกผูกพันต่อคณะศึกษาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

2.2.3 การจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี มีอาคารเรียนรวม (อาคาร 19) ซึ่งใช้เป็นห้องเรียนของนักศึกษาทุกคณะ นักศึกษาที่จัดสอนโดยคณะต่างกันแต่ก็ยังอยู่ในพื้นที่เดียวกัน เรียนอยู่ที่เดียวกัน นักศึกษาจึงไม่เห็นความแตกต่าง

3. จากผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์พบว่า ปัจจัยทางด้านการบริหารทั่วไป กิจกรรมนักศึกษา การให้บริการ

นักศึกษา อาคารสถานที่ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผล การศึกษา และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ทุกปัจจัยที่เป็นเช่นนี้น่าจะอธิบายได้ว่า

3.1 การบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปในหัวข้อการจัดประชุมนักศึกษา เป็นระยะ ๆ คณะศึกษาศาสตร์มีการปฏิบัติปานกลางค่อนข้างต่ำ ($\bar{x} = 2.42$) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะเกิดจากนโยบายด้านกิจการนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ไม่ชัดเจน จากการศึกษาคู่มือการทำกิจกรรมนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ไม่ปรากฏนโยบายด้านนี้ (งานกิจกรรมนักศึกษา, 2532 : 3) บทบาทในการดำเนินงานหรือการจัดการในการที่จะสร้างบรรยากาศที่จะทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษากับคณาจารย์ และบุคลากรของคณะที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ ซึ่งเมื่อพิจารณานโยบายการจัดกิจกรรมนักศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เขียนไว้อย่างชัดเจนในงานเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษากับคณาจารย์ และนักศึกษากับบุคลากรของคณะ (งานกิจกรรมนักศึกษา, 2532 : 6) นักศึกษาต้องการความใกล้ชิด ต้องการพบปะกับคณาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ควรจะกำหนดเป็นกำหนดการถาวร เช่น จะจัดพบปะกับนักศึกษาทุกชั้นปี 2 เดือน/ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง ตามความเหมาะสม บุคคลส่วนใหญ่อาจจะมองว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาแบบผู้ใหญ่ แต่โดยความเป็นจริงแล้ว นักศึกษายังต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่คือ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์น่าจะลองทำ ลองจัด ซึ่งจะเป็นการจัดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และเป็นการเสริมสร้างพลังในการตั้งใจศึกษาให้กับนักศึกษาอีกด้วย จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปเป็นงานที่คณะศึกษาศาสตร์จัดให้แก่บุคลากรและนักศึกษา ในส่วนของนักศึกษา การประสานงาน การจัดอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของนักศึกษาก็จะส่งผลต่อความรู้สึกต่อนักศึกษาและมีความสัมพันธ์กับความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

3.2 กิจกรรมนักศึกษา จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ด้านกิจกรรมนักศึกษา ในข้อ 6 "มีการจัดกิจกรรมด้านการเมือง" มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ก่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 2.69$) น่าจะเป็นเพราะว่าแนวนโยบายในการบริหารมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ (มิถุนายน 2531-2534) ไม่มีนโยบายที่จะสนับสนุนให้นักศึกษาจัด กิจกรรมด้านการเมือง เมื่อพิจารณาจากนโยบายคณะศึกษาศาสตร์ก็ไม่ได้เขียนไว้ เช่นกัน อาจจะเป็นเพราะว่ากิจกรรมการเมืองไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาชีวเคมี แต่จริง ๆ แล้ว นักศึกษาไม่ควรละเลยในการที่จะแสดงความคิดเห็นตามระบอบ ประชาธิปไตย โดยคณะศึกษาศาสตร์ควรกระตุ้นให้นักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมบ้าง แต่ในขอบเขตที่เหมาะสม เพราะโดยเนื้อแท้แล้วนักศึกษายังมีธรรมชาติของคุณค่า ในทางส่วนรวมอยู่บ้าง และยังสนใจกิจกรรมทางการเมือง เพียงแต่ยังไม่มึลักษณะ และบรรยากาศที่ให้ออกแสดงออกเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ พานี ปริษานนท์ และคณะ (2523 : 9-10) ที่ได้กล่าวไว้ว่ากิจกรรมการเมืองเป็น กิจกรรมที่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออก ซึ่งเป็นการคัดค้านหรือสนับสนุน ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสังคม เป็นการฝึกให้นักศึกษามีลักษณะเป็นผู้นำ มีบุคลิกภาพ การแสดงตัวสูงชัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี อมรพันธ์ (2523 : 90-91) ที่ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาที่พึงประสงค์คือการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์คือขาดความเป็นอิสระใน การจัดกิจกรรม และจากแนวคิดของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 149) ได้กล่าวว่า กิจกรรมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาเกิด ความสนใจในการเมือง เพื่อการเข้าไปสู่พรรคการเมืองในอนาคต มหาวิทยาลัย ในต่างประเทศอาจมีชมรมการเมืองของแต่ละพรรคอยู่ในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อจะ ได้ปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองตั้งแต่ยังเยาว์ และเมื่อโตขึ้นจะได้มีความสนใจที่ จะมีส่วนร่วมในการเมืองมากขึ้น ดังนั้นความมุ่งหวังของนักศึกษาในส่วนของ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองจึงเป็นการกิจของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษา

ซึ่งอาจจะมีตำแหน่งที่เรียกแตกต่างกันออกไป เช่น รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา อื่น ๆ จะต้องเข้าใจงานและทำงานให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์หรือนโยบาย หรือปรัชญาของสถาบัน

จึงกล่าวได้ว่า หากคณะศึกษาศาสตร์ได้ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นักศึกษา จัดกิจกรรมด้านการเมืองในรูปแบบที่เหมาะสมและถูกต้องจะเป็นการสร้างบรรยากาศ ทางการศึกษาที่ดีในคณะศึกษาศาสตร์ อันจะส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาต่อ คณะศึกษาศาสตร์

3.3 การให้บริการนักศึกษา จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ด้านการให้ บริการนักศึกษาในข้อ 5 "การจัดบริการสุขภาพ เช่น แนะนำสุขภาพ ตรวจสุขภาพ โดยแพทย์ บริการรักษาพยาบาล" มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 2.35$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศพร ประเสริฐสุข (2517 : 30-39 อ้างถึงใน นารี แซ่ลี่ 2529 : 9-10) ที่ศึกษาสภาพการให้บริการนิสิต ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน บางแสน และสงขลา พบว่า อุปสรรคของการ ดำเนินงานแนะแนวคือ อาจารย์ที่ทำหน้าที่ด้านแนะแนวมีงานด้านวิชาการมาก อุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ยังมีไม่สมบูรณ์ การประชาสัมพันธ์ยังไม่มีดี และจากการศึกษาของ มานิต แก้วมหิทธิ (2526 : บทคัดย่อ) ในการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า สิ่งที่ยังไม่ถูกสุขลักษณะได้แก่ โรงอาหาร ห้องพยาบาล การป้องกันเหตุรำคาญ การตรวจสุขภาพโดยแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข การบริการรักษาพยาบาล ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่างานบริการต่าง ๆ ของคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่จะใช้บริการจากส่วนกลางคือวิทยาเขต ตามโครงสร้าง การบริหารงาน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา โดยรองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา (ฝ่ายกิจการนักศึกษา) ของคณะศึกษาศาสตร์จะ เป็นผู้ประสาน จึงทำให้การบริการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นยังไม่เป็นที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาเท่าที่ควร และจากการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความจริงประการหนึ่ง ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 126) ว่า

หน่วยอนามัยเป็นหน่วยที่นักศึกษาได้มีโอกาสมาใช้บ้างในเวลาเจ็บป่วย และเป็นสวัสดิการที่จำเป็นเนื่องจากคนทุกคนมีโอกาสเจ็บป่วยได้ด้วยกันทั้งนั้น การช่วยให้นักศึกษามีสุขภาพกลับคืนเข้าสู่สภาพปกติโดยเร็วอมช่วยให้นักศึกษาสามารถประสบผลสำเร็จในทางการเรียนได้ โดยไม่เสียเวลาไปกับการเจ็บป่วย

จะเห็นได้ว่าการบริหารด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

3.4 อาคารสถานที่ จากการศึกษารั้วนี้พบว่า ด้านอาคารสถานที่ใน

ข้อ 1 "สภาพบริเวณอาคารสวยงามร่มรื่น" มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.69$) แสดงว่าผู้บริหารและผู้รับผิดชอบมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง จึงทำให้การบริหารอาคารสถานที่มีลักษณะเด่นกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร วรุตบางกูร (2534 : 2) ที่กล่าวว่า การตกแต่งอาคารสถานที่และบริเวณให้มีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนรู้จะช่วยให้นักศึกษาเกิดความสุขชื่น ร่มเย็น เป็นแรงจูงใจอยากมาโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารี มิตรสัมพันธ์ดี (2523 : 91) ที่ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่า อาคารสถานที่เด่นที่สุด

ในส่วนของการจัดบริการหอพักสำหรับนักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 2.20$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาคมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี เกี่ยวกับการบริการหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จะจัดบริการหอพักสำหรับนักศึกษาเข้าใหม่หลักสูตร 4 ปี ทุกคน หลักสูตรต่อเนื่องจะไม่ได้รับบริการด้านนี้ และเมื่อนักศึกษาเลื่อนชั้นปีที่ 2 การเข้าอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัยใช้วิธีการจับฉลากเพื่อที่จะใช้หอพักรับนักศึกษาเข้าใหม่ หมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยไป เมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์แล้ว นักศึกษาปี 1, 2, 3 และปี 4 ที่ใช้บริการหอพักของมหาวิทยาลัยประมาณ 65% เท่านั้น นอกจากนั้นต้องหาที่อยู่ตามหอพักเอกชน บ้านเช่า หรืออาศัยอยู่กับญาติ ดังข้อเขียนของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 108-110) กล่าวไว้ว่า ที่พักอาศัยเป็นส่วนจำเป็นอย่างมาก เป็นส่วนหนึ่งของ

องค์การเทียบได้กับห้องเรียน หอพักจะมีความหมายมากสำหรับผู้ที่มีบ้านไกลหรือมีญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัด การที่มหาวิทยาลัยรับนักศึกษาเข้ามาโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนหรืออันตรายอันจะเกิดแก่นักศึกษา เป็นการบิดเบือนความรับผิดชอบ และปัญหานี้ อาจสืบเนื่องมาจากนโยบายการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ของวิทยาเขตปัตตานี สำนักงานอธิการบดีเป็นฝ่ายจัดการ โดยเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องงบประมาณและการจัดการทั้งหมด นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 36.5% เป็นนักศึกษาหลักสูตรต่อเนื่องที่ไม่มีสิทธิ์ในการใช้บริการหอพักของมหาวิทยาลัย จึงอาจเป็นเหตุให้นักศึกษาประเมินการบริการหอพักในระดับที่ไม่พึงพอใจ และเห็นว่ายังไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ

จะเห็นได้ว่าอาคารสถานที่ที่เป็นปัจจัยที่คณะศึกษาศาสตร์มีส่วนร่วมในการจัดการน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องหอพักนักศึกษา สำนักงานอธิการบดีเป็นฝ่ายจัดการ และอาคารสถานที่ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

3.5 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ด้านการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ในด้านคุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน ($\bar{x} = 3.59$) วิธีสอน ($\bar{x} = 3.51$) การวัดผล และประเมินผลการศึกษา ($\bar{x} = 3.40$) และสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา ($\bar{x} = 3.32$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงทุกด้าน จากผลการวิจัยนี้ แสดงว่า

3.5.1 คณะศึกษาศาสตร์มีการพัฒนาด้านวิชาการและมีการจัดโครงสร้างอย่างระมัดระวัง และมีการปรับปรุงรูปแบบโครงสร้างให้มีความคล่องตัวในการบริหารตลอดเวลา มีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบไปสู่ภาควิชาต่าง ๆ ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นที่น่าสนใจ

3.5.2 ผู้บริหาร อาจารย์ ของคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นผู้มีวุฒิและประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษามานาน และส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาศึกษาศาสตร์ จึงมีความผูกพันกับงานวิชาการมาตลอด

ทำให้การปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นส่วนวิชาการ วิธีการสอน สัมพันธภาพระหว่าง
อาจารย์กับนักศึกษา เป็นไปอย่างน่าพึงพอใจ

3.5.3 ในด้านการพัฒนาตนเอง อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ล้วน
แต่มุ่งพัฒนาตนเองให้เป็นเลิศทางวิชาการ และความรับผิดชอบจึงมีการนำเทคโนโลยี
ใหม่ ๆ เข้ามาพัฒนาการเรียนการสอน ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไป
อย่างน่าพอใจ โดยเฉพาะความรู้ความสามารถของอาจารย์ในวิชาที่สอนสูงมาก
มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ($\bar{x} = 4.02$)

3.5.4 ถึงแม้ว่าด้านการจัดการเรียนการสอนจะเป็นที่น่าพอใจ
โดยส่วนรวม แต่ผลการวิจัยมีข้อบ่งชี้ที่น่ากังวลคือ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาปรับตัว
และพึงได้ในคราวจำเป็นและผู้สอนมีความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ของนักศึกษา มี
ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ และอยู่ในอันดับสุดท้าย ที่เป็นเช่นนี้อาจจะอธิบายได้ว่า
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ต้องศึกษาในหลักสูตรที่จัดสอนโดยคณะอื่นด้วย ด้านความ
สัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา การให้ความช่วยเหลือแนะนำ น้ำใจไมตรีที่มีต่อ
นักศึกษาในส่วนของอาจารย์ต่างคณะ อาจจะมีการปฏิบัติอยู่ในลักษณะที่มีความพึงพอใจ
ปานกลางไม่เด่นกว่าด้านอื่น ๆ แม้ว่าจะมีปัญหาอยู่บ้างก็เป็นเรื่องปกติของการอยู่
ร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามเป็นหน้าที่ของคณะศึกษาศาสตร์ที่จะต้องทำการพัฒนาบทบาท
ของงานด้านที่ปรึกษา หรือบทบาทของอาจารย์ผู้สอนในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา
ให้มากยิ่งขึ้น

วัลลภา เทพหัสติน ณ อยุธยา (2530 : 44-45) ได้สรุปงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับความต้องการของนักศึกษาไว้คือ

- 1) นักศึกษาต้องการให้คนอื่นมีมโนทัศน์ทางบวกและเป็นจริงของ
ความสามารถของเขาในโลกมหาวิทยาลัย และโลกกว้าง
- 2) เขาต้องการที่จะก้าวไปถึงจุดที่เขามองเห็นโครงสร้างและความ
สัมพันธ์ใกล้ชิดของความรู้ที่เรียน อันจะทำให้เขาสามารถสร้างความคิดและการ
ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

3) เขาต้องการเห็นความสัมพันธ์สอดคล้องของการศึกษาระดับสูงกับคุณภาพของชีวิตและอยากจะมองเห็นชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับความคิดและการตัดสินใจใหม่ที่เขาส่งสร้างขึ้น

นอกจากนั้นนักศึกษายังมีความต้องการให้การเรียนของเขาสัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงของสังคม เขาต้องการให้สังคมอุดมศึกษายอมรับความคิดเห็นและการกระทำของเขาเพื่อทำให้เกิดความมั่นใจในการเรียนรู้

ความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่สำคัญและมีผลไปถึงการจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ให้นักศึกษาปรับความต้องการให้เข้ากับระบบหรือปรับระบบให้เข้ากับความต้องการของนักศึกษาไปแล้วแต่เหตุผลและความเหมาะสมในการพิจารณาดำเนินงานเหล่านั้น

กล่าวโดยสรุปคือ การเรียนการสอนและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณาจารย์กับนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับผู้บริหาร จากการค้นพบในการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่า การบริหารและการจัดการศึกษาในสถาบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็นเกี่ยวกับการให้บริการด้านการจัดหาแหล่งทุน จัดหาตำรา เอกสารที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง แต่การจัดให้มีคำปรึกษาด้านการอาชีพและส่วนตัว บริการตอบคำถามและช่วยคั่นคว้า การจัดบริการสุขภาพ การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหาร ตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาอยู่ในสถาบัน และการบริการร้านค้ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ผู้บริหารควรสนใจ และพัฒนางานเกี่ยวกับการให้

บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาในด้านชีวิตความเป็นอยู่ และการศึกษาเล่าเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ให้อยู่ในระดับดีเยี่ยมทำให้ชีวิตของนักศึกษาสะดวกสบาย และรู้สึกมีความสุขที่จะเข้ามาศึกษาอยู่ในสถาบัน

1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน แม้ว่านักศึกษาจะเห็นว่าจัดการเรียนการสอนเป็นที่น่าพอใจ แต่ก็น่าจะพัฒนาบรรยากาศทางด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การประชาสัมพันธ์และการเสนอข่าวสารอย่างทั่วถึงของคณะ การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาจทำได้โดยพิจารณาข้อเสนอของนักศึกษา และของคณาจารย์ควบคู่กันไปกับการปรับปรุงนโยบายและการพัฒนาการบริหารระดับคณะ และภาควิชา ผู้วิจัยจึงเสนอแนะโดยอาศัยผลการวิจัยเป็นสำคัญ ดังนี้

1.2.1 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ควรมีการแนะนำอาจารย์ในภาควิชา คณะ ให้นักศึกษาได้รู้จัก เช่น ในวันปฐมนิเทศ เพราะอาจารย์ไม่ได้สอนนักศึกษาทุกคน ทำให้นักศึกษาไม่ทราบว่าใครใคร ทั้ง ๆ ที่บุคคลเหล่านั้นเป็นสมาชิกคนหนึ่งในภาควิชา หรือในคณะ

1.2.2 คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดกิจกรรมประเพณีของคณะศึกษาศาสตร์ ระหว่างอาจารย์ ข้าราชการ นักศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษากับนักศึกษา และนักศึกษากับบุคลากรของคณะ เช่น กิจกรรมกีฬา หรือการแสดง

1.2.3 คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดสถานที่สำหรับการประชุมพบปะของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ที่อาคาร 10 บ้าง (ที่ตั้งคณะศึกษาศาสตร์) เพื่อให้นักศึกษาจะได้เกิดความผูกพัน

1.2.4 ในส่วนของอาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ควรรับด้วยความสมัครใจไม่เป็นการยัดเยียด เพราะจะทำให้การเอาใจใส่ต่อนักศึกษาเป็นไปอย่างไม่จริงจังและขาดความรับผิดชอบ

1.2.5 อาจารย์ที่ปรึกษาควรประชุมสัมมนาเพื่อหาข้อบกพร่อง และนำมาปรับปรุงอยู่เสมอ

1.3 ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะ ศึกษาศาสตร์ ผู้วิจัยขอเสนอแนะโดยอาศัยผลการวิจัยดังนี้

1.3.1 คณะศึกษาศาสตร์ควรพัฒนางานด้านการประชาสัมพันธ์ ของคณะให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ สามารถกระทำได้โดยการปรับปรุงระบบการแจ้ง ข่าวสารและความเคลื่อนไหวทางวิชาการแก่นักศึกษาอย่างทั่วถึง นักศึกษาร้อยละ 41 ต้องการให้ปรับปรุงระบบการประชาสัมพันธ์ และการออกเสียงตามสาย ให้ใช้ ประโยชน์ได้มากขึ้น ควรจัดระบบการปิดประกาศที่ดี จัดป้ายประกาศให้เพียงพอและ น่าสนใจ ควรจัดเจ้าหน้าที่ปิดประกาศซึ่งเป็นปัจจุบัน และปลดประกาศที่ล้าสมัย ไม่เป็นประโยชน์ออก การส่งข่าวสารผ่านอาจารย์ผู้สอนและตัวแทนของแต่ละวิชาเอก เป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งเพราะผู้สอนได้พบกับนักศึกษาอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง และ ตัวแทนของแต่ละวิชาเอกจะพบกันตลอด

การจัดทำจุลสารเผยแพร่แก่นักศึกษาเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ยึดมั่นทำกัน ในส่วนของคณะควรปรับปรุงให้ดีขึ้นให้มีเนื้อหาสาระทางด้านวิชาการบ้าง โดยเฉพาะ ข่าวการรับสมัครงาน การจัดอบรม ประชุมสัมมนาต่าง ๆ

1.3.2 ควรปรับปรุงระบบบริหารธุรการในคณะ เช่น หน่วย บริการวิชาการ หน่วยพัฒนานักศึกษา หน่วยสารบรรณ ให้ดียิ่งขึ้น โดยจัดอบรม บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารและให้บริการแก่นักศึกษา เพื่อเสริมสร้าง ความรู้สึกที่ดีแก่ผู้ที่มาติดต่อหรือขอรับบริการ

1.4 เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์เป็นไป ด้วยดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารและคณาจารย์น่าจะต้องพิจารณาข้อเสนอแนะของ นักศึกษาซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะไว้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ ที่ ระบุไว้จากการประมวลความเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิด และควรนำข้อเสนอแนะ เหล่านี้ไปประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาทางแก้ปัญหา และพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในอนาคต

2.1 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2535 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2534 เท่านั้น จึงควรศึกษาตัวแปรเหล่านี้ซ้ำอีกกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว 1-5 ปี หรือศึกษาแยกตัวแปรในส่วนที่เป็นหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตรต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่กว้างขวางและชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาตัวแปรเหล่านี้กับนักศึกษาทั้ง 3 คณะ ในมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คือ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แล้วนำมาศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อทราบถึงระดับการปฏิบัติทางด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของแต่ละคณะ ผลการวิจัยจะได้นำไปใช้เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผนการบริหารงาน และ การพัฒนานักศึกษาร่วมกันของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.3 ควรศึกษาความผูกพันต่อสถาบันของอาจารย์และบุคลากร หรือการศึกษาความผูกพันต่อสิ่งอื่น เช่น ความผูกพันต่อวิชาชีพ ความผูกพันต่องาน การศึกษา วิจัยในแต่ละเรื่องจะมีประโยชน์แตกต่างกันไป และเป็นแนวทางนำไปสู่งานวิจัยที่ สร้างสรรค์ที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคคล พัฒนางาน และพัฒนาองค์กรต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

กิติมา ปรีดีดีลิก. 2529. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.

กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2531. แนวทางพัฒนางาน

คณะศึกษาศาสตร์. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์.

เจริญผล สุวรรณโชติ. 2530. ทฤษฎีบริหาร. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

นัทรชัย อรุณนันท์. 2524. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2525. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ :

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ทองเรียน อมรัชกุล. 2525. การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ.

พิษณุโลก : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. 2529. พฤติกรรมมองค์การ.

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

รัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2529. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

นิพนธ์ กินาวงศ์. 2526. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร.

นิภา ศรีไพโรจน์. 2527. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ศึกษาพรจำกัด.

บุญชม ศรีสะอาด. 2535. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

สุวีริยาสาส์น.

ประชุมสุข อาชาวอำรุง. 2522. งานมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : การพิมพ์

พระนคร.

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. 2523. หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนฉบับ

สมบูรณ์. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

พนัส หันนาคินทร์. 2524. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

พรชูลี อาชาวอำรุง. 2525. นิสิตนักศึกษา : หลักการ แนวปฏิบัติ และปัญหา.

กรุงเทพฯ . โอเดียนสโตร์.

พระเทพวิสุทธเมธี (พุทธทาสภิกขุ). 2529. ธรรมสำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

พาดิ ปรีชานนท์ และคณะ. 2527. กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือนอกหลักสูตร
ของนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทวิวัฒนาการ โปรดัคชั่นส์ จำกัด.

พิตร ทองชื่น. 2524. หลักการวัดผล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2524. หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.

ไพศาล หวังพานิช. 2526. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

เมธี ปิณฑานนท์. 2528. การวางแผนอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : O.S. Printing House
Co., Ltd.

ยนต์ ชุ่มจิต. 2531. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524. หลักการวิจัยทางการศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์.

2522. สถิติวิทยาทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

วัฒนาพานิช.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. 2533. คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูตาม
จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2526.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530. งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจิตร วรุตบางกูร. 2524. การวางแผนผังและพัฒนาสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
ขนิษฐาการพิมพ์.

วิจิตร วรุตบางกูร และสุวิษญา ชีระกุล. 2523. "งานบริหารโรงเรียน",
ในการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : ขนิษฐาการพิมพ์.

วิจิตร ศรีสอาน. 2533. สรุปโครงการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
ปีงบประมาณ 2532. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทบวงมหาวิทยาลัย.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2524. คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและ
มัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย. กองแผนงาน. 2534. ภาวะการหางานทำของ
บัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รุ่นปีการศึกษา 2534. หาดใหญ่ :
สำนักงานอธิการบดี วิทยาเขตหาดใหญ่.

สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย. งานกิจกรรมนักศึกษา. 2532. คู่มือการทำ
กิจกรรมนักศึกษา. บัตตานี : วิทยาเขตปัตตานี.

- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. 2526. "การบริหารงานแนะแนว", ในเอกสารการสอน
ชุดวิชาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. หน่วยที่ 11-15 หน้า
 162-167. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพิชญา ชีระกุล และคณะ. 2523. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ :
 วิทยาการ.
- สมิตร คุณานุกร. 2523. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- อัญชลี เศรษฐเสถียร. 2526. การศึกษามหาบทและปัญหาของอาจารย์ที่ปรึกษา
ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำภา บุญช่วย. 2533. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. ปัตตานี :
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วารสาร
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2525. "การบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา",
วารสารครุศาสตร์. 11(ก.ค. 2525), 132-136.
-
- ไพโรจน์ อรุณมงคลผล. 2528. "วิพากษ์การศึกษาในมหาวิทยาลัย",
ปาจารย์สาร. 5(ก.ย. - ต.ค. 2528), 11-22.
-
- ระวี ภาวิไล. 2531. "ชำแหละอาจารย์มหาวิทยาลัยวางเป้าสอนศิษย์
 "ผิดทาง", แนวทางการพัฒนางานคณะศึกษาศาสตร์. ปัตตานี :
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ม.ค. 2531)
 21-22.

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี. 2533. "ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัด กรุงเทพมหานคร", ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 5(มิ.ย. - ก.ค. 2533), 14-15.

สวัสดิ์ สุคนธ์รังษี. 2531. "การสอนมหาดบัณฑิต มีคุณภาพหรือยัง", วารสาร พัฒนบริหารศาสตร์. 4(1 ค.ค. 2531), 546-569.

_____. 2518. "ปัญหานักศึกษาในการบริหารมหาวิทยาลัย", วารสาร สถานการศึกษาแห่งชาติ. 6(11 มี.ค. 2518), หน้า 7.

อำภา บุญช่วย. 2531. "มหาวิทยาลัยกับงานผลิตบัณฑิตเพื่อพัฒนาสังคม", วารสารศึกษาศาสตร์. 4(11 ก.พ. - พ.ค. 2531), 17-18.

วิทยานิพนธ์

กฤษณ์ ศรีสุภา. 2527. "การบริหารงานวิชาการของศึกษานิเทศก์ตาม ทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 (Academic Affair Administration of Changwat Superintendents as Viewed by Amphoe Superintendents and Secondary School Administrators under the Department of General Education in Educational Region 11)", ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

- กาญจนา ภาสุรพันธ์. 2531. "ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 (Student Satisfaction Towards the Vocational College Environment under the Department of Vocational Education Educational Region 8)", ปรึญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)
- กิตติพงษ์ วงศ์สุนทร. 2527. "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร (Academic Affairs Functions of Leader Schools in Implementing Secondary Education Curriculum in Bangkok Metropolitan Area)", ปรึญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)
- เกษม บุญรัมย์. 2523. "ลักษณะของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู (Characteristics of Student Personnel Administrators in Teachers' Colleges)", ปรึญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)

คณิงนิจ นาสมใจ. 2534. "ปัญหาการบริหารงานฝ่ายกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตภาคเหนือ (Problems of Student Personnel Administration in the Colleges under the Jurisdiction of the Department of Vocational Education in The Northern Region)", ปรึญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
(สำเนา)

จักรพันธ์ กวดกิจการ. 2526. "ทัศนะของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 4 ที่มีต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู (Perception of Secondary School Teachers in Educational Region IV on the Standard Criterion of Teaching Profession)", ปรึญยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

เฉลิม แซ่มซ้อย. 2519. "งานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ (The Educational Administrative Tasks of the Elementary Schools Department of General Education, Ministry of Education in the Southern Region)", ปรึญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

ดุสิต น้ำฝน. 2529. "การถ่ายทอดลักษณะความเป็นทหารกับความยึดมั่นผูกพัน
ต่ออาชีพ : ศึกษากรณีนักเรียนนายเรืออากาศ (Military
Socialization and Commitment : A Case Study of
Air Cadet)", วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (สำเนา)

นฐพงษ์ เทพจारी. 2534. "ความยึดมั่นผูกพันในศาสนาอิสลามของคนไทยมุสลิม
ชนบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านสังคม เศรษฐกิจ
และคุณภาพชีวิต (Effects of Islamic Commitments to Social,
Economic, and Quality-of-Life Behavioral Patterns
of Rural Thai-Muslims in the Southern Border
Provinces)", วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อ
พัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)

นพคุณ เคนพรม. 2524. "ทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ที่มีต่อวิธีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู (Opinions
of the Northeastern Elementary School Teachers on
the Upgrading the Standards of Teaching Profession)",
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

นรินทร์ แจ่มจำรัส. 2527. "ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมที่มีต่อ
มโนภาพเกี่ยวกับตน ของเด็กจากชุมชนแออัด (The Effect of a
Camping Experience on the Self Concept of Slum
Children)", ปรียญวิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาพัฒน-
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

- นัยนา อ่างสันติกุล. 2522. "การวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย (A Factor Analysis of Thai University Environment)", ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)
- นารี แซ่ลี่. 2519. "ปัญหาในการให้และการรับบริการให้คำปรึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร (Problems of Rendering and Receiving Counseling Service at University in Bangkok)", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)
- นารี มิตรสัมพันธ์ดี. 2523. "การสำรวจสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (The Survey of Chulalongkorn University Environment)", ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)
- นิภากรณ์ พรหมแสน. 2531. "อิทธิพลของปัจจัยคัดสรรทางการบริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 1 และกรุงเทพมหานคร (Influences of Selected School Administrative Factors Upon Quality of Student Studies in Primary Schools under the Office of the National Primary Education Commission in Education Region I and Bangkok Metropolis)", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (สำเนา)

ปกรณ์ ศรีดอนไฟ. 2523. "บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายวิชา และครูในเขตการศึกษา 6 (Roles in Academic Affairs of Secondary School Principals as Perceived by Principals, Academic Assistants to the Principals, Department Heads and Teachers in Educational Region 6)", ปรึญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (สำเนา)

ปฐม ทศพล. 2523. "ทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานด้านวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคในภาคเหนือ", ปรึญญานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (สำเนา)

ประเมศวร์ ชุนภักดี. 2527. "การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศิลปากร (A Study of Student Opinion on Teaching of Instructors at Silpakorn University)", ปรึญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

ประคอง ประสิทธิ์พร. 2519. "ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวของนักเรียน (Relationship Between Teacher Pupils' Classroom Interaction and Pupils' Academic Achievement and Adjustment)", ปรึญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (สำเนา)

ประภาศรี สุฉันทบุตร. 2522. "สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะ
ของนักศึกษา (A Study of Ramkhamhaeng University
Environment as Perceived by Students)", ปรึญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. (สำเนา)

ปรีชา บุญมรัตน์. 2532. "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
(The Relationship Between the Academic Administration
and Student Achievement in Large Secondary Schools)",
ปรึญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

ปรีชา บุญมรัตน์. 2525. "บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการของ
มหาวิทยาลัยในภาคใต้ ตามทัศนะของนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษา".
(Roles of Academic Advisors in Universities in
Southern Thailand as Perceived by the Students
and Academic Advisors)", ปรึญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (สำเนา)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2532. "ความผูกพันต่อสถาบันของอาจารย์ใน
สาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า".
(Organizational Commitment of the Industrial Education
Faculty Members, King Mongkut's Institute of
Technology)", ปรึญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

ผกาทิพย์ เกษรากล. 2524. "สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต (Srinakariwirot University Environment As Perceived by Students)", ปรินญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. 2522. "พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจกรรม นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. (Administrative Behavior of Higher Educational Institutes' Student Affair Administrators in Bangkok Metroplis)", ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)

พิมศรี เปานิล. 2530. "บรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามทัศนะของนิสิตและอาจารย์ (Instructional Climate of Srinakharinwirot University Prasarnmit at Perceived by College Students and Instructors)", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

ภัทตรา จันทปัญญาศิลป์. 2519. "ความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษา ทางวิชาการ เกี่ยวกับหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (The Perception of Students and Academic Advisors on the Functions of Academic Advisor at Srinakharinwirot University Prasarnmit)", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. (สำเนา)

มะโน คำบำรุง. 2533. "การศึกษาการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรสาขา
วิทยาศาสตร์ ระดับอนุปริญญาตามทัศนะของนักศึกษา สหวิทยาลัยทักษิณ
กรมการฝึกหัดครู (A Study of the Academic Administrative
Work Concerning the Associate Degree of Science
Programs as Perceived by the Students of the
United Colleges of Taksin Under the Department of
Teacher Training)", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (สำเนา)

มานิต แก้วหิทธิ. 2526. "การบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนมัธยม
ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3", ปรินญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

เขาวนารณ อุทัยมกุล. 2528. "สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา (The Environmental Conditions
of Prince of Songkla University as Perceived by Its
Faculty and Students)", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (สำเนา)

รัชนี้ อมรพันธุ์. 2523. "การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(A Study on the College Environment of
Teachers' Colleges in the Northeastern Region)",
ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (สำเนา)

วสันต์ พรหมบุญ. 2522. "โปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน
ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร (A Proposed Program on
Co-curricular Activities in the Elementary Schools,
Bangkok Metropolis)", ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)

วรรณ บวรโชติ. 2528. "พฤติกรรมการเรียนและการสอนที่มีประสิทธิผลใน
ระดับมหาวิทยาลัย", เป็นผลงานวิจัยส่วนบุคคล เพื่อเสนอเป็นผลงาน
ทางวิชาการต่อภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

วุฒิพงษ์ เจริญทิม. 2534. "บทบาทของอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษาตาม
ทรรศนะของนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยนเรศวร (The Graduate
Instructor's Role as Perceived by the Graduate
Students of Naresuan University)", ปรินญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
(สำเนา)

ศิริ รอดบุญธรรม. 2518. "การบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัด
กรมอาชีวศึกษา (Student Personnel Administration in
Vocational Institutes)", ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)

สมบูรณ์ ทองศิลป์. 2519. "ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน
ในด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นผู้นำ
ของนักเรียน (Relationship Between Teacher-Pupils'
Classroom Interaction and Pupils' Academic and
Leadership)", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ สงขลา. (สำเนา)

สืบพงศ์ จินดาพล. 2533. "การศึกษามีปัญหาทางการเรียนและการปรับตัว
ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา (A Study of
Learning Problems and Adjustment of the Students
at Srinakharinwirot University, Songkhla)",
ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (สำเนา)

สุเทพ เมฆ. 2531. "ความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของ
นักเรียนและครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชย์กรรมใน
เขตการศึกษา 12 (Intruactional Climate Satisfaction of
the Students and Instructors of the Private Commer-
cial Schools in Educational Region XII)",
ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา)

- สุนทร มุสิกรังษี. 2535. "การศึกษาพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ
ครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2
(A Study of Teacher Behaviors According to the
Standards Criterion of Teaching Profession as
Perceived by Teachers and School Administrators
in Educational Region II)", วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- สุพงษ์ ชูเดช. 2534. "ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย
กับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต (Relationships Among University
Experience and Important Psychological Characteristics
of Thai Students)", ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. (สำเนา)
- สุรัตน์ แสงลออ. 2527. "ผลของกิจกรรมค่ายพักแรมต่อชาวค่ายทางด้าน
บุคลิกภาพการแสดงตัว-เก็บตัว (The Effect of Camp's Activities
Towards the Campers in Introversion-Extraversion of
Personality)", ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)
-
- สุวิดา ธรรมณีวงศ์. 2528. "ความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณี
ครู-อาจารย์ ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (Occupational
Commitment : Focus on Instructors in the Institute
of Technology and Vocational Education)",
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. (สำเนา)

อนุชา เทวราชสมบูรณ์. 2523. "เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู และ
 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
 องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร (Attitude of School Administra-
 tors, Teachers and Parents Toward Student Activities
 in Elementary Schools in Changwad Phichit
 Administrative Organization)", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (สำเนา)

อรรถพ คุณพันธ์. 2521. "การสร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อม
 มหาวิทยาลัยไทย (Construction of a Thai University
 Environment Differential Inventory)", ปรินญาครุศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 (สำเนา)

Books

Baron, Robert A. 1986. Behavior in Organizations.
 Massachusetta : Allyn and Bacon, Inc.

Best, John W. 1981. Research in Education. 4th ed.
 New Jersey : Prentice-Hall, Inc.

Good, Carter V. 1973. Dictionary of Education. 3rd ed.
 New York : McGraw-Hill.

Milton, Charles R. 1981. Human Behavior in Organizations.
 New Jersey : Prentice-Hall, Inc.

Norusis Marija J. 1990. SPSS/PC+ StatisticsTM 4.0.
Illinois : SPSS, Inc.

Schutz, William C. 1966. The Interpersonal Underworld.
California : Science and Behavior Books.

Stiles, Lindley J. and Dorsey, Mattie F. 1950. Democratic Teaching in Secondary School. New York : J.B. Lippincott Company.

Yamané, Tora. 1973. Statistics : An Introductory Analysis.
3rd ed. New York : Harper and Row.

Yee, Albert H. 1971. Social Interaction in Educational Settings. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.

Journals

Angle, H.L. and J.L. Perry. 1981. "An Empirical Assessment of Organizational Commitment and Organizational Effectiveness", Administrative Science Quarterly.
26 (1981), 1-13.

Becker, Howard S. 1960. "Notes on the Concept of Commitment", American Journal of Sociology. 66 (1960), 32-40.

Buchanan, Bruce. 1974. "Building Organizational Commitment : The Socialization of Managers in Work Organizations", Administrative Science Quarterly. 19 (1974), 533-543.

Kanter, R.M. 1968. "Commitment and Social Organization : Study of Commitment Mechanisms in Utopian Communities", American Sociological Review. 33 (1968), 499-517.

Steers, Richard M. 1977. "Antecedents and Outcomes of Organizational Commitment", Administrative Science Quarterly. 22 (1977), 46-75.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อุไร ทะนนท์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2535

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

มกราคม 2536

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน อาจารย์ผู้สอน

คณะศึกษาศาสตร์ ขอรับรองว่า นางอุไร ทะนนท์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

นักศึกษาผู้นี้มีความประสงค์จะติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้ อยู่ในความดูแลของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ บุญช่วย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เริงเชาว์

สิ่งที่นักศึกษาขอความอนุเคราะห์คือ ขอให้อาจารย์ผู้สอนในคณะศึกษาศาสตร์ได้ประสานกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษา ตอบแบบสอบถามโดยนักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองอีกทางหนึ่งด้วย

คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลือที่ท่านจะโปรดให้แก่นักศึกษาผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนันต์ ทิพย์รัตน์)

คณบดี

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

มกราคม 2536

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน นักศึกษา/ศิษย์เก่า

ด้วยดิฉันกำลังศึกษาเรื่อง ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตอบแบบสอบถามซึ่งจะถามถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของท่านเกี่ยวกับการบริหาร อาจารย์ผู้สอน วิธีสอน สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา อาคารสถานที่ และความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ คำตอบที่ได้รับจากท่านจะเป็นความลับ ซึ่งไม่ทำให้เกิดผลเสียกับท่านแต่ประการใด เพราะท่านไม่ต้องลงชื่อ

การศึกษาครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้หากไม่ได้รับความกรุณาและความร่วมมือจากท่าน ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ของท่าน ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางอุไร ทะนนท์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับ

ตัวท่าน และเติมข้อความให้สมบูรณ์

1. ภูมิลำเนา	☐ ภาคใต้	☐ ภาคอื่น
2. สถานภาพนักศึกษา	☐ ศิษย์ปัจจุบัน	☐ ศิษย์เก่า
3. หลักสูตร	☐ 4 ปี	☐ ต่อเนื่อง

วิชาเอก.....

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการศึกษา
ของคณะศึกษาศาสตร์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการบริหารและ
การจัดการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของนักศึกษาต่อ
คณะศึกษาศาสตร์ โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ที่ละข้อโดยละเอียดว่า
การบริหารปัจจัยต่าง ๆ ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็น
ของท่านแล้วจึงทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องระดับที่ตรงกับความคิดเห็น
ของท่าน โปรดตอบทุกข้อ ซึ่งแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีลักษณะหรือปฏิบัติเช่นนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีลักษณะหรือปฏิบัติเช่นนั้น มาก
- 3 หมายถึง มีลักษณะหรือปฏิบัติเช่นนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีลักษณะหรือปฏิบัติเช่นนั้น น้อย
- 1 หมายถึง มีลักษณะหรือปฏิบัติเช่นนั้น น้อยที่สุด

ข้อ	ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านการบริหาร</u>					
	<u>การบริหารทั่วไป</u>					
1	การประชาสัมพันธ์เพื่อประโยชน์สำหรับนักศึกษา.....					
2	การปฐมนิเทศ.....					
3	การจัดประชุมนักศึกษาเป็นระยะ ๆ.....					
4	การให้บริการด้านธุรการที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา.....					
5	การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาและระบบการให้คำปรึกษาที่เหมาะสม.....					
6	การปัจฉิมนิเทศ.....					
7	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
	<u>กิจกรรมนักศึกษา</u>					
1	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการให้แก่นักศึกษา.....					
2	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรม.....					
3	การจัดกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์.....					
4	มีการจัดกิจกรรมด้านการกีฬา.....					
5	มีการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ.....					
6	มีการจัดกิจกรรมด้านการเมือง.....					
7	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
	<u>การให้บริการนักศึกษา</u>					
1	การจัดหาแหล่งทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษา.....					
2	การจัดให้มีตำรา วารสารต่าง ๆ ที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ.....					
3	การจัดให้มีคำปรึกษาด้านการศึกษาอาชีพและส่วนตัว.....					
4	บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า.....					

ข้อ	ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
5	การจัดบริการสุขภาพ เช่น แนะนำสุขภาพ ตรวจสอบสุขภาพ โดยแพทย์บริการรักษาพยาบาล.....					
6	การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหาร ตลอดระยะเวลาที่ นักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย.....					
7	การบริการร้านค้าหรือสหกรณ์เพื่อให้นักศึกษาซื้อของใน ราคาถูกพิเศษ.....					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... <u>อาคารสถานที่</u>					
1	สภาพบริเวณอาคารสวยงามและร่มรื่น.....					
2	สภาพห้องเรียนส่วนใหญ่จัดไว้อย่างถูกสุขลักษณะ.....					
3	โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องใช้ มีสภาพดี.....					
4	ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา.....					
5	ห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ.....					
6	การบริการน้ำดื่มตามอาคารสถานที่ต่าง ๆ.....					
7	สถานที่เล่นกีฬาและแหล่งสันทนาการเพียงพอกับจำนวน นักศึกษา.....					
8	หน่วยบริการต่าง ๆ ตั้งอยู่บริเวณที่เหมาะสมและสะดวกต่อ					
	การติดต่อใช้บริการ.....					
9	จัดห้องพักสำหรับนักศึกษาอย่างเหมาะสม.....					
10	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ข้อ	ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านการจัดการเรียนการสอน</u>					
	<u>คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน</u>					
1	ความรู้ความสามารถของอาจารย์ในวิชาที่สอน.....					
2	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้.....					
3	นำความรู้ใหม่ ๆ มาสอนให้กับผู้เรียนเสมอ.....					
4	มีมนุษยสัมพันธ์ดี.....					
5	มีลักษณะเป็นผู้นำ.....					
6	มีความยุติธรรม.....					
7	ตรงต่อเวลา.....					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
	<u>วิธีสอน</u>					
1	แจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนในแต่ละวิชาอย่างชัดเจน.....					
2	การอธิบายเนื้อหาแต่ละวิชามีความชัดเจน.....					
3	การยกตัวอย่างประกอบในแต่ละวิชามีความชัดเจน ตรงกับ เนื้อหา.....					
4	สอนให้เกิดทักษะและความนึกคิด.....					
5	สอนอย่างมีลำดับขั้นตอนไม่สับสน.....					
6	ใช้คำพูดเข้าใจง่ายไม่คลุมเครือ.....					
7	ใช้เทคนิคการสอนที่เข้าใจของผู้เรียน.....					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
	<u>การวัดผลและประเมินผลการศึกษา</u>					
1	มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ.....					
2	ข้อสอบโดยทั่วไปมีมาตรฐานเหมาะสมกับระดับผู้เรียน.....					

ข้อ	ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์	ระดับที่มีหรือที่ปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3	การให้คะแนนผลงานเป็นมาตรฐานที่เชื่อถือได้.....					
4	สอบวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่ต้องการประเมิน.....					
5	การประเมินผลส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน เช่น กิจกรรม ความรู้ ความรับผิดชอบ การประยุกต์ และอื่น ๆ.....					
6	ยินดีชี้แจงการประเมินผลการสอนเมื่อนักศึกษามีข้อสงสัย.....					
7	ตรวจผลงานทุกอย่างที่มอบหมายให้นักศึกษาทำ.....					
8	มีความยุติธรรมในการวัดผลและประเมินผลการศึกษา.....					
9	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
	<u>สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา</u>					
1	มีความเป็นกันเองกับนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน.....					
2	มีการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง.....					
3	เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อนักศึกษา มีปัญหาด้านการเรียน.....					
4	เปิดโอกาสให้นักศึกษาปรับทุกข์และฟังได้ในคราวจำเป็น.....					
5	มีศิลปะในการให้กำลังใจนักศึกษาในการศึกษาเล่าเรียน และสร้างสรรค์ผลงาน.....					
6	เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดคุยกับผู้สอนได้ทุกเรื่อง.....					
7	ผู้สอนรับฟังเหตุผลของนักศึกษา แม้ว่าจะขัดแย้งกับ ความคิดเห็นของผู้สอน.....					
8	ผู้สอนมีความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ของนักศึกษา.....					
9	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ตอนที่ 3

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของนักศึกษาในการเข้ามาศึกษาใน

คณะศึกษาศาสตร์ โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ที่ละข้อโดยละเอียดว่าตรงกับ

ความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วจึงทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องระดับที่ตรง

กับความรู้สึกของท่านตามความเป็นจริง โปรดตอบทุกข้อ ซึ่งแต่ละระดับมีความหมาย

ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง จริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง จริงมาก
- 3 หมายถึง จริงปานกลาง
- 2 หมายถึง จริงน้อย
- 1 หมายถึง จริงน้อยที่สุด

ข้อ	ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์	ระดับที่เป็นจริง				
		5	4	3	2	1
1	ข้าพเจ้าภาคภูมิใจที่จะบอกใคร ๆ ว่าข้าพเจ้าเป็นนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์.....					
2	ข้าพเจ้าได้พยายามทำกิจกรรมไม่เพียงเพื่อตัวเองเท่านั้น แต่เพื่อคณะศึกษาศาสตร์ด้วย.....					
3	ข้าพเจ้ายินดีมากเมื่อรู้ว่ากิจกรรมที่ข้าพเจ้าทำเกิดประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงให้แก่คณะศึกษาศาสตร์.....					
4	ข้าพเจ้าพยายามแนะนำเพื่อน ๆ ญาติพี่น้องให้เลือก เข้าศึกษาที่คณะศึกษาศาสตร์.....					
5	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์.....					
6	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจจะเป็นครูจึงสมัครเข้าเรียนใน คณะศึกษาศาสตร์.....					

ข้อ	ความผูกพันของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์	ระดับที่เป็นจริง				
		5	4	3	2	1
7	เมื่อเปรียบเทียบกับคณะอื่น ๆ ข้าพเจ้าชื่นชม คณะศึกษาศาสตร์มากกว่า.....					
8	ข้าพเจ้าต้องการทราบข่าวสารของคณะศึกษาศาสตร์.....					
9	ข้าพเจ้าอยากเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้คณะศึกษาศาสตร์.....					
10	ถ้าข้าพเจ้าเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์ไม่ได้ ตัวเลือกถัดไปคือคณะอื่นในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.....					
11	ข้าพเจ้ายอมรับระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของคณะศึกษาศาสตร์.....					
12	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของคณะศึกษาศาสตร์ ทุกกรณี.....					
13	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ตอนที่ 4

แบบสอบถามนี้เป็นความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับ
 ผู้กฟนของนักศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ
 ที่เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างคุณภาพบัณฑิตศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์

1.
-
-
2.
-
-
3.
-
-
4.
-
-
5.
-
-

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถามนี้

	ค่าอำนาจจำแนก			ค่าอำนาจจำแนก	
	ข้อ			ข้อ	
	4	3.24	สัมพันธ์ภาพ	1	7.02
	5	4.12	ระหว่างผู้สอน	2	3.79
	6	3.38	กับนักศึกษา	3	8.58
	7	3.45		4	3.86
	8	6.48		5	9.00
	9	4.32		6	5.69
ความผูกพันของ	11	3.41		7	5.34
นักศึกษาต่อ	2	5.00		8	5.39
คณะศึกษาศาสตร์	3	4.79			
	4	3.35			
	5	7.07			
	6	3.82			
	7	5.66			
	8	5.15			
	9	3.14			
	10	1.84			
	11	7.60			
	12	3.78			

หมายเหตุ ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นข้อ 1.4 (ด้านการบริหารทั่วไป) ซึ่ง

ค่าอำนาจจำแนกไม่ได้ตามเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโดยผ่านที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ จากข้อความเดิม เป็นข้อความใหม่ ดังนี้

ข้อความเดิม 1 การประชาสัมพันธ์ของคณะศึกษาศาสตร์

4 การให้บริการด้านธุรการ

ข้อความใหม่ 1 การประชาสัมพันธ์เพื่อประโยชน์สำหรับนักศึกษา

4 การให้บริการด้านธุรการที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางอุไร ทะนนท์
วัน เดือน ปีเกิด 22 พฤศจิกายน 2489

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ม.ศ.3	โรงเรียนกลับเพชรศึกษา	2507
ม.ศ.5	โรงเรียนผู้ใหญ่สตรีปัตตานี	2521
อนุปริญญา (การจัดการทั่วไป)	วิทยาลัยครูสงขลา	2531
ศศ.บ. (การจัดการทั่วไป)	วิทยาลัยครูสงขลา	2534
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2536

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัย (บัณฑิตวิทยาลัย) 6,000 บาท

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

พนักงานธุรการ ระดับ 4

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี 94000